

SA CHINAADYI JA JESÚS KYUDANAABYI

*Ku ja Dios Teety ttamíwandaagi ja naxwiiñit
jaa'y ja Espíritu Santo*

¹ Migu'uk Teófilo, ja nõky midi øts ojts njá'ay mijawyeen, ja' øts jap nguja'ayigyøjx ti jaty Jesús tyuun ku ja tpadøjkiyiñ ja tyunk, sa jaty ja tyik'ixpijky ² kunim ja chajpajtni. Ku ja wyinaty ka'aním ñijkxy jap tsajpjøtpy, winets ja jawyeen twiwejtskijxy twigongijxy ja jaa'y pøn idøøn ja wyinaty nadyagugaxwajniyip, ojts ja tkajpxwijy sa jaty idøøn ja y'adøøtstit ku ja tyu'undit, Espíritu Santo ja ja'gyujkin ja møøjyidi. ³ Xjats ku ja Jesús wyinaty tøjja'oo'kni, ojts ja tpaaty ja kyudanaabyi jadigojk jade'eñim sayim idøøn ja yjaa'y'atyin, wixijkxyøøw ja jam ñanky'ejxiyøø, jøts ja jade'en wa'ats ttuk'ixy ja tiy'ajtín ja kyudanaabyi ku ja ejtp yjujky'aty; jade'en idøøn ja jam ttukmadoogijxy ja kyudanaabyi sa jaty ja y'ejxi tyiyi, ja Dios kyutujk midi ja tyanitanaapy ja yjaa'y.

⁴ Ku døøn ja jade'en tjaakmøøtsinaay ja kyudanaabyi jøts ja t'ane'jmy jøts ja ka'ap ñøjkxtit ma ja kajp txøøwi Jerusalén. Yide'en ja tnimaay:

—M'awejxtip idøøn ja' midi øts nDeety tøjmdamíwanda'agyidi, midi kawinaak ojk meets tøjndamimadya'aky. ⁵ Janch idøøn ja' ku ja Juan ttuktanøbejty ja nõø, jøts tsojk meets nõjkx nduktatøkidi ja Espíritu Santo.

Ku ja Jesús chajpejty

⁶ Xjats ku ja pyabøjkpitøjk jam wyinaty tø tminabyaadyidi ja wyindsøn, winets ja tyiktøødøø jøts ja tnimaadyøø:

—Windsøn, ζyamnim inet ja Israelit kajp xmo'ot jøts ja kø'øm jadigojk ñay'ana'amiyidit, jøts ja kø'øm ñankyutujkxiyidit pøni ti ja kø'øm tyunwandip?

⁷ Xjats ja Jesús y'adsøøy jøts ja wyaañ:

—Ka' meets ja mbaat'atyi jøts meets ja xnijawit pøni juuni ja Dios Teety jade'en y'adø'øtst, pøni ti xøøw pøni ti po' ja jade'en ttunwā'ant. Ja' ja tu'ugyi tnija'wip, jøts ja' tu'ugyi tmøøt'ajtp ja møk'ajtin jøts ja jade'en ttu'unt. ⁸ Ku meets ja Espíritu Santo wyinaty tø mnimiñi, winets meets ja nøjkx jatyi mmø'øyi ja møk'ajtin jøts øts xniga'ama'adyit jawy-
een jam Jerusalén, nayide'enmi tuki'iyi wine'enin jam chøønidi Judeit etjotp, sam nayide'en jam Samariit etjotp, winetnimts øts xniga'ama'adyit ømyadsowi mabaat naxwii'ñit y'øjx y'oojk.

⁹ Tø ja Jesús wyinaty jade'en wyaañ, wa'ats idø'øn ja pyabøjkpitøjk ja wyinaty ixjam y'ijxyi ku ja chajpejty; jøts ja jadi'iñi yoots yik'adigø'øñiyøø, jøts ja pyabøjkpitøjk ja jade'en nima kya'uk'ejxpajtniyøø. ¹⁰ Ixjam idø'øn ja wyinaty øy pyat'ejxti ku ja Jesús jade'en chajpejty, winets yaa'dyøjk namajtsk adsu'jky kyaxø'ktøø mā ja jam wyinaty, ankilis ja'adi, jøts tumboop wet ja wyet'ajttip, ¹¹ xjats ja yide'en ñimaajyidøø:

—Meets Galile'it jaa'dyi, ζtiku yø tsajp jade'en xpat'ejxti? Tøxi x'ejxti ku ja Jesús tø pyatøki jap tsajpjøtpy, ζkidi? Nayide'en ja nøjkx jadigojk myiñ sa ja tø pyatøki tsajpjøtpy.

Kuja Matías yikpi ktaajky jøts ja tkudanit ja Judas oo'kpi

¹² Xjats ja jam kojpkøjxp choo'ndøø midi txøøw'ajtp Olivos, jøts ja ojts ñøjkxti Jerusalén, jade'enin ja ojts tniyø'øyidi waani sa ja yø'odyi ku ja poo'kxin xøøw tpaaty. ¹³ Xjats ku dø'øn ja jam yja'ttøø kajpjotp, winets ja kyøxpajttøø jap nipatøkijxpy ma ja Pedro jam wyinaty tø yja'ta'akti møøt ja Jacobo, møøt ja Juan, møøt ja Andrés, møøt ja Felipe, møøt ja Tomás, møøt ja Bartolomé, møøt ja Mateo, jøts møøt ja yjadu'ukpi Jacobo pøn ja Alfeo y'u'nk'ajtpy, jøts møøt ja Simón zelote, jøts nayide'en møøt ja Jacobo y'uch Judas. ¹⁴ Niiduki'iyi dø'øn ja jam jade'en xyiminamyukyidi jøts ja Dios'ajot'ajtmukti jøts ja wyinmaa'ñ ja tu'ugyi tyik'etti møøt ja Jesús myigu'ukti, møøt ja María midi ja tyaak'ajtpy, jøts møøt nayide'en winaagin ja tø'øxyøjkti, jade'en idø'øn ja jam wyinaty xyimidios'ajot'ajtmukti.

¹⁵ Xjats idø'øn ja Pedro winet'et tyanaagyukiyi'ñ jam jaa'y agujkp pøn tjanchja'widip ja Jesús, jam idø'øn ja jaa'y wyinatyi nimagø'pxy ja ee'pxindi, jøts ja Pedro jade'en kyajpxwa'kxy:

¹⁶ —Meets migu'uktøjkti, tø dø'øn ja jade'en yjanchjaty sa ja Dios kyajpxy wya'añ, ku ja Espíritu Santo jap jade'en kø'øm wya'añ, midi ja David kyajpxnajx ku ja ojts tñimadya'aky ja Judas, ja' pøn tuu'waaw ja jaa'y jøts yikmatst ja Jesús. ¹⁷ Øøts idø'øn nmigu'uk ja' ja Judas pøn idø'øn jade'en adøøjts, nayi ya'atpi tunk ja y'ijty tyumpy midi øø ndumpy. ¹⁸ Xjats ja ñøjkxnaa jøts ja ojts tjuy naajx, ja meen ja tyagujuuy midi ja ojts yiktamijuy

ku ja Jesús ja jade'en tkøyajky; jøts ja nay jam kyidaay, winets ja kø'øm ñañajtskuwojpiyøø, jøts yjoojt ja kyi'jch jøts ja tyiinch pyidsømgijxy. ¹⁹ Xjats ja jaa'y ja jade'en tñija'widøø pøn jam wyinaty tsinaadyip Jerusalén, winets ja tyikxøbajttøø ja naajx Acéldama, midi tyijpy Ni'jpkyam, jade'en ja ttejtiti ku kyø'øm ayuujk ja tkajpxti. ²⁰ Jøts ja David yide'en jap ja nøky tyikwa'añ mā ja Salmos jap yikuja'ayi:

Wan ja tyøjk abak ttañ,
wan jap pøn tkidyimchøøni.

Wan tmajtstu'uty tyunk jøts jadu'uk ja jaa'y tyøkit tumbi.

²¹ Paty øøts ya'at jaa'y nidu'ugin nyiktunwa'añ pøn øøts jeky tø xpawidity, wine'en øøts ja nwindson'ajtim ya tø x'atmsøøtsøøni, ²² jaayip øøts yø jade'en xmøøtwidity ku nwindson'ajtim ja Juan ojts yiknøbetyi, kunim ja tø pyatøki jap tsajpjøtpy. Paty øøts ya'at jaa'y nidu'ugin ndsøky, jøts øøts yø møøt ngajpwa'kxt ku ja nwindson'ajtim tø pyidsimy jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy.

²³ Ku ja Pedro jade'en wyaañ, xjats ja twi'ejxtøø namajtsk ja jaa'y pøn ja nidu'ugin pyikta'akwandip: ja José ojts yikwiwich pøn tigøøk ja xyøøw, Barsabás ja yiktijy jøts nayi yiktejp Justo, ja Matías ja ojts møøt yikwiwich. ²⁴ Xjats ja jaa'y yide'en t'ajot'attøø ja Dios U'nk:

—Nwindson'ajtim Jesucristo, mets mnija'wip sa jaty pøn jadu'uk jadu'uk wyinmay, yø jaa'y ixa øøts tø nwiwich namajtsk, tuknija'wik øøts pøni pøn me mdsøjkpy, ²⁵ wan ja tunk ttuñ midi ja Judas tø tmajtstu'uty, ja'agøjxp ku tø pyøkyuñ jøts ja tø ñijkxy jap mā ja pyaat'aty.

²⁶ Winets ojts nidu'uk yikpikta'aky ja ñamajtskpi jaa'y, ja Matías ojts tyaja'adyiyi ja tunk, winets ja ojts yiktabuwetsi ja ñimaktu'ukpi jaa'dyi pøn ja nwindson'ajtim Jesucristo tkudanaadyip.

2

Ku ja Espíritu Santo myiiñ

¹ Ku ja Pentecostés xøøw tpaajty, tyimwyinet'et idø'øn ja Jesús kyudanaabyi wyinaty niduki'iyi tø ñamyukyidi jap tøjkjøtpy ² ku adsu'jky tmadoodøø jøts ku y'amuy jade'en sam ku møk pyøjyin, japts tsajpjøtpy chøøñ, jøts ja tøj jam amuum ñojktaajky ma ja jam wyinaty tø ñamyukyidi. ³ Winets ja jade'en t'ejxpatti ejxim ja jøøn yowin, tu'uk tu'uk idø'øn ja jade'en tmøøt'atti kyubajkp. Ja tu'ukpi jøøn idø'øn wyinaty tø ñawya'kxyi. ⁴ Xjats ja niduki'iyi tyatøjkiydøø ja Espíritu Santo, jøts wenk ayuujk ja jatyi tkajpxtøø sa jaty ja pøngapøn yik'awijyi ja Espíritu Santo.

⁵ Jamts idø'øn wyinet'et ja jaa'y wyinatyøø jam Jerusalén pøn nayi israelit jaa'dyi, ja ku abikyajp chinaañidi, ka'ap ja jam wyinaty y'ukugajp'ajtnidi. ⁶ Ku ja jade'en tmadoodøø y'amuy kyida'aky, winets ja t'anøjxidøø ma ja tmadoodøø y'amuy, kuts jam yja'ttøø, ka'ap ja jam y'ukwinmaa'nbyatnidi, ja'agøjxp ku ja tmadoodøø ja y'ayuujk yikajpxti, pøni sa jaty ja nidu'uk nidu'uk t'ayuujk'atti. (Jade'en ja kyajpxwa'kxtøø ja jaa'y pøn tjanchja'widip ja nwindson'ajtim Jesucristo.) ⁷ Xjats ja jadi'iñi myondi y'ookti, jøts ja xem yam nawyajnidøø:

—¿Ti kidi ja Galile'itjaa'yip ya'atti ixa jade'en kyajpxti? ⁸ ¿Sudso yø jade'en tkajpxti yø ayuujk midi adøm nidu'uk jaty ngajpxyindip, sa jaty pøngapøn ja y'ayuujk tø t'aniweji? ⁹ Ixa ja jaa'y ixyamdi pøn kugajp'ajttip jam Partia, jam Media, jam Elam, ma Mesopotamia, jam Judea, jam Capadocia, jam Ponto, jam Asia, ¹⁰ jam Frigia, jam Panfilia, jam Egipto, ma jaty kajp jam Africa, jambaat yø kyugajpidi jam Cirenit kajp ixkø'øm. Nay jats ja romanosti pøn ya tø kya'axti, pønts ya tø yjagaka'axti tø ja israelit jaa'y ja chinaa'yin tpadøjkiñidi. ¹¹ Nay jaa ja jaa'y ya tø yja'atti midi tsoo'ndip jam Creta, jam Arabia; niduki'iyi yø jade'en tø nmadøø'yindi ku yø tnigajpxti tnimadya'akti ja Dios myøk'ajtin, jøts jade'en xmigajpxyindi sa adøm n'ayuujk nidu'uk nidu'uk.

¹² Jade'en ja nawyajnidøø, nigyumaap idø'øn tyimya'widøø, jadi'iñi ja kya'ukwinmaa'nbyatnidi xjats ja xem yam ñañimaajyidøø ti dø'øn tuujnip.

¹³ Jamts ja jaa'y jadu'ukti pøn ttaxektip, yide'en ja ñawyaam'iyyidi:

—Mujkidip yø jaa'y, paty yø jade'en y'amu'ugyikajpxti.

Ku ja Pedro ojts kyajpxy jam mayjaa'y agujkp

¹⁴ Ku dø'øn ja jaa'y jade'en ñawyajnidøø, winets ja Pedro wya'kukidøø møøt ja ñimaktu'ukpi myigu'uk, jøts møk'ampy tmigajpxy ja mayjaa'y, jøts tnøjmi:

—Meets Judeit jaa'dyi, jøts nayide'en niduki'iyi pøn jaty ya tsinaadyip Jerusalén, ukja'gyukidi yikxon midi øts ixyam nnigajpxwampy. ¹⁵ Ka'ap

øøts nmu'ugyi sa meets nugo mjawinmay, niþøn jøpyi kyamu'ugyi, apeni xøøw ixa pyetynim.
 16 Jajtp idø'øn ixyam jade'en sam ja Dios Teety tniimaay ja kyugajpxy, þøn txøøw'ajt Joel, ku ja jade'en wyaañ:

17 Ku wyinaty ja naxwii'ñit tyigatswani, winets øts ja'abi xøøw møk'ampy ja naxwii'ñit jaaly nduktatøkit ja n'Espíritu Santo ømyagajpi; nyikugajpxy'atp øts ja mutskuna'jktøjkti, jøts ndukwinguma'ap øts ja wajtyøjkti kiixyi'idi sa wyinaty yjatwa'añ ya naxwiiñ, jøts nayi xwinguma'adip øts ja møjaa'dyøjkti.

18 Xjats øts nay ja'abi xøøw møk'ampy nøjkk nduktatøkidi ja n'Espíritu Santo ja'abi dø'øndi, þøn øts nja' wyinaty amumjoojt xpadunwajniyidip, ja'ats øts n'ayuujk nøjkk møk'ampy xkajpxwa'kxiyidip, øy ja yjyaa'dyøjki øy ja yjatø'øxyøjki.

19 Nanky'ejxiþ øts jam tsajpwemp ja nmilagri'ajtin, jøts nayide'en ya naxwiiñ nnanky'ejxit ku ja ni'jpy yø'øty, jøts ja jøøn mye'ent, winets yjokta'atst.

20 Jøts ja xøøw y'ookt, jøts ja po' ni'jpyin kyaxø'økt, ku dø'øn jade'en yjatt winets ø nme'ent, þø øtsxi mee xwindsøn'ajtp, jøts nyikjatt ja xøøw sam nijuuni xka'ejxtinim.

21 Jøts niduki'iyi þøni þøn jaty ø xminuu'kxakp, ja'ats ø nyiknitso'ok'attip. Jade'en ja Joel ja Dios kyajpxy y'ayuujk tyiknajxøø. Xjats ja Pedro yide'en tjaakniimaay ja myigu'uk:

22 —Jaak'ukmadowdi meets Israelit jaa'y midi øts njaaknigajpxwampy: Ja Jesús Nazaretit jaa'y, tø ja Dios Teety ja myøk'ajtin myø'øyi, jøts janch tsuj janch møj ja milagri ttuñ, jøts may ja ejxa'añ jade'en mmø'øyidi Dios Teety myøk'ajtingøjxp, paty xnijawidit ku ja Dios Teety møøt y'ity. ²³ Xjats ku meets ojts myikømø'øy, ti nduu'nimp, tø yjaty kyubety tuki'iyi pøni sã ja Dios Teety kø'øm tpiktaajky jekyip, jøts nay ja' meets ojts xmach jøts xtsumdøø xiidyøø, jøts ja ka'øybi jaa'y xukyik'ookti jam kruskøjxp. ²⁴ Xjats ja Dios Teety ojts jadigojk tyikjujkyiky, jøts tyik'awa'atpidsiimy jap oo'kpi jutjøtpy; ja'agøjxp ku ka' pyaat'aty jøts ja o'jkin xemikøjxp tkupøkt. ²⁵ Yide'en ja rey David ojts ja Dios Teety yikugajpxy'aty sã ja Jesús kyajpxy y'ayuujk:

Mets Teety, ejtp me møøt njujky'aty
m'aga'ngyø'ampy;
jøts ka'ap øts pøn x'adsø'øgit.

²⁶ Paty øts n'anmija'win janch jotkujk nnayjawiyi,
jøts øts ja nxondaajkin jade'en nnigajpxy.

Øy n'ookt, ka' ti jotmay njagyapt;

²⁷ ja'agøjxp ku mets ka'ap ja n'anmija'win
xyikta'ant ma oo'kpi yja' tyandi,
jøts nika'ap øts nnine'kx xyikwindigøøjyiyit, pø
øtsxi me xtsøky'ajtp.

²⁸ Tø øts xuknijawi ku njujkyøkt jadigojk ku
wyinaty tø n'øøky,
jøts nayide'en xyikxonjatt ku mets xemikøjxp
nmøøt'ett.

Jade'en ja David tyiknaajx ja Jesús kyajpxy.

Xjats ja Pedro tjaakniimaay yide'en ja myigu'uk:

29 —Migu'uktøjkti, wa'ats yiknijawi ku adøm n'apteety'amøj David ojts y'øøky jøts ñaxøkiyih'ñ, nay ja n'ijxyindi ma ja yjut ma ojts ñaxøki. 30 Ja David, ja' Dios kugajpxy'ajtiyøø jøts ñija'wip sa wyinaty ja Dios møk wyanda'aky, ku wyinaty tu'uk y'ap yikpikta'aky yiknitsokpi ya naxwiiñ, jøts nayide'en yikutukt sami David kyutujkin. 31 Jade'en idøøn ja David jekyip tnijawi, jøts jade'en tnigajpxy ku ja Cristo yjujkpyøkojmit jøts ni ja ñine'kx kyawindigø'øty. 32 Pøn ja David ñigajpx ñimadyaajk, ja Jesús idøøn ja', ja' idøøn ja Dios Teety tø yikjujkpyiky, pø tøxi øøts ja wa'ats n'ixy, pø tøxi øøts ja wa'ats nnijawi. 33 Jøts ja Dios Teety ja nayide'en yiktsajpajtøø jøts pyiktaajkøø y'aga'ngyø'ampy, jøts jade'en ja møj kutujk myø'øyiyi; jøts ja' tkajxp ja Espíritu Santo ya naxwiiñ midi ja Dios Teety wyinaty kø'øm tø twanda'aky, jøts ja' idøøn ja myøk'ajtin yø' midi ixa m'ejxtip mmadoodip. 34 Pø kidi ja Davidipxi kø'øm tsajpajt, ja'ayi ku David ojts yide'en wya'añ ku ja nwindsøn'ajtim Jesús ja Dios Teety yide'en ñimaajyiyi:

“Ixa'ak, jøts ø xputsøønit n'aga'ñ'ampy,

35 jøts øts yø mmidsep nmimajadakøxt.”

36 'Meets Israelit jaa'y kuwani niduki'iyi ka'pxy xnijawidit, jøts ku ja Jesús pøn meets kø'øm mdukyikruspajt ja abiky jaa'y, ja' yø' pøn ja Dios ixyam tø kø'øm tpikta'aky møj windsøn jøts yiknitsokpi.

37 Ku dø'øn jade'en tmadowdi ja Pedro kya-jpxy, winets ja jotmay tyatøjkiyidøø, xjats ja Pedro yikniimaay møøt ja ñimaktu'ukpi myigu'uk:

—Migu'uktøjkti, ¿sudso'ampy øø ndu'unt?

³⁸ Xjats ja Pedro t'adsojimbijty jøts tnimaay:

—Yø mbøktyu'unin mmajtstu'uttip, jøts mnøbattit nidu'uk jaty Jesús xyøøgøjxp, jøts jade'en myikpojkmama'kxtit; jøts nayide'en ja Dios Teety mduktatøkiyidit ja y'Espíritu Santo. ³⁹ Meets m'øy'ajtin yø', møøt m'u'nk møøt m'una'jkti, jøts nayide'en pøn jaty jagam tsinaadyip; uk niduki'iyits ja'adi pøni pøn jaty ja Dios Teety kø'øm wyiwetswampy.

⁴⁰ Yide'en idø'øn ja Pedro ojts tkajpxwijy ja jaa'y, jøts tnimaay:

—Majtstu'utti yø'øbi jaa'y pøn ja nwindson'ajtim Dios yja' tkajanchja'widip.

⁴¹ Xjats ku ja Pedro jade'en tnimaay, winets ja jaa'y ñøjkxtøø nøbajtpi pøn jaty tmibøjktøø ja Pedro y'ayuujk; ja'abi xøøwts ja Jesús yja' ojts ñamayi nidigøøk mil. ⁴² Niduknax idø'øn ja t'ixpøkti sa ja Jesús kyudanaabyi y'awa'andi, jotkujk idø'øn ja jam tu'ugyi chøønidi, jøts ku ñamyukyidi dios'ajot'ajtpi, jøts ja tsapkaaky tkaydi Jesús y'oo'kingøjxp.

Sa chinaadyi ja myijawyeembi ja Jesús janchja'wibidi

⁴³ Xjats ja jaa'y ñigyumaap idø'øn ja tja'widøø ku ja Jesús kyudanaabyi ja mamyilagri tnanky'ijxyidi.

⁴⁴ Tu'ugyi ja wyinmaa'ñ ja tyik'etti pøn jaty ja Jesús yja' tpabøjkiyip jøts ñadyagumayidi ja pyikta'aky;

⁴⁵ jøts ttookti pøni ti jaty pøn myøøt'ajtpy, xjats jade'en ja nimeeñ tyikwa'kxidøø pøni sa jadu'uk jadu'uk yja' kya'ity. ⁴⁶ Jabom jabom idø'øn ja jap ñamyukyidi møj tsaptøjkjotp, jøts

nayide'en awingujk tøjkjøtpty, jøts ja chapkaaky jap tyikwa'kxti, jøts jade'en ejtni xoni kyaydi, jøts jade'en nipøn kyanamyøjpikta'agyi. ⁴⁷ Jøts ja Dios Teety jade'en tjanchkajxa'akti jøts ja kajp jaa'y jade'en yjanchøkyidi; jabom jabom idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús tyikmayi ja yja' pøn jaty yikpojkipimaa'kxtip.

3

Ku ja pakma'at jaa'y choknaa

¹ Tuk'ojk idø'øn ja Pedro ojts tmøøtnijkxy ja Juan jam tsaptøjkjotp, wyinaky xøøw ja ñjokxtøø wine'enin ja jaa'y jam wyinaty xyuminamyukyidøø dios'ajot'ajtpi. ² Jamts idø'øn wyinaty tu'uk ja jaa'y pøn ja tyeky ma'at. Ejtp idø'øn ja jam xyumiyikwaanijkxy jam tsaptøjk agø'øm ma ja tsaptøjk'aaw jam midi txøøw'ajtp Hermosa. Jamts ja myigu'uk yiktaajniyi, jøts ja jam yiklimunsimuky ku jam pøn tyøki tsaptøjkjotp. ³ Xjats ku ja pakma'at jaa'y ojts t'ejxpaaty ja Pedro møøt ja Juan, ku ja jam wyinaty tyøkiwya'andi tsaptøjkjotp, winets ja t'amidøøy ja limunsi. ⁴ Xjats ja Pedro møøt ja Juan twin'ejxjø'øktøø ja pakma'at jaa'y, jøts ja Pedro wyaañ:

—Win'ejxk øøts.

⁵ Xjats ja jaa'y yjanch'ejxji'jky, yide'en ja wyinmaay, yikmo'op idø'øn ja tijy øy ti yiin waan.

⁶ Winets Pedro ja ñimaajyøø:

—Kidi meeñip øø nmiwidijtpy, ja'abi øø ndumpy midi øø xukmiwidejtp ja nwindson'ajtim Jesús pøn ojts chøøni jam Nazaret, pidø'kni jøts myø'øñit.

⁷ Xjats ja Pedro ja jaꞑ'y tmajch y'aga'ngyø'køjxp jøts ja twejtsji'jky, ja'ayi ja jade'en ttuun winets ja tyeky ja jatyi wya'kmøkiyiñ, jatyi tyekyo'kt ja myøkpjky. ⁸ Xjats ja pakma'at jaꞑ'y jade'en kanimøjaꞑw yjanchwo'onji'jky, jøts ja tyanaagyukiyiñ, jatyi ja ojts yø'øyi'iky. Xjats ja tmøøtøjkidøø jap tsaptøjkjøtpy, ñiyukwo'oni ñichajpwo'oni ja jap t'ajot'aty ja Dios. ⁹ Niduki'iyi jaꞑ'y ja ojts t'ejxti ku ja pakma'at jaꞑ'y jade'en yø'øy, jøts ku ja jade'en tjanchtukmøjawi tjanchtukunuu'kxyjawi ja Dios. ¹⁰ Xjats ja ñigyumaꞑ tyimya'widøø pø ma ja tyimñayja'widøø ku dø'øn jade'en wyinaty tø yjaty. Ja'widip tsø'jkidip idø'øn ja jamdi, kumi ñija'widip ja wyinaty ku ja yja'aji pøn jam wyinaty xumiyikmujkp jam tsaptøjk agø'øm, ma ja tsaptøjk'aꞑw jam midi txøøw'ajtp Hermosa.

Ku ja Pedro kyajpxwa'kxy jam møj tsaptøjk agø'øm midi yiktejp Salomón Tyøjkweenk

¹¹ Ja pakma'at jaꞑ'y pøn idø'øn wyinaty tø myøkpiky, ka'ap ja t'ukmajtstutni ja Pedro jøts ja Juan, winets ja jaꞑ'y pyujtmendøø ma dø'øn ja jam wyinaty, jadi'iñi ja myondi tyukti paty ja jam myendi tsaptøjk agø'øm midi txøøw'ajtp Salomón Tyøjkweenk. ¹² Xjats ku ja Pedro jade'en ojts t'ixy ja jaꞑ'y, winets ja tnimaꞑy:

—Israelit jaꞑ'dyi, ¿tiku ñigyumaꞑ xjawidi? ¿Tiku øø xwin'ixy, yide'en meets idø'øn yjawi mwani, øøts idø'øn yø xijy kø'øm møk'ajtin tø nduktatsø'øky yø jaꞑ'y ku yø tø yø'øbyiky, uk ja' øøts idø'øn yø xijy tø nduktatsø'øky ku øøts ja Dios janchtsuj n'ajot'aty? ¹³ Ka'ap

yjade'eni, ja Dios Teety jade'en tø tmø'øy møk'ajtin ja y'U'nk Jesús, ja Dios Teety pøn adøm n'apteety'amøj Abraham Dios'ajttip, møøt n'apteety'amøj Isaac, jøts nayide'en møøt ja Jacobo. Ja' y'U'nk ja myøk'ajtin jade'en tmøøt'ajtp, ja Jesús pøn ja Dios Teety y'U'nk'ajtpy, ja' pøn meets mgøyajk jam yikutujkpi wyindum. Jøts ku ja Pilato ja wyinaty tjamajtstu'utwa'añ, ka'ats meets ja xnankyikpidsøjmi. ¹⁴ Ja' mee ne'egi myik'awa'atspidsøøm pøn wyinaty tø tyundigøy, jøts meets ja ka'ap xnankmyajtstuuittø pøn wa'ats, pøn katundigøøpy niwine'enin. ¹⁵ Jade'ents meets ja xyik'ø'jky ja yikjujky'ajtpi. Jøts tø Dios ja jadigojk yikpidi'igy ja jap oo'kpi jutjøtpy, tø øøts idø'øn ja jade'en ndyimybyaaty ndyimy'ixy, øøts idø'øn ñamyayi nøjkxp testigi. ¹⁶ Ja' idø'øn yø jaa'y jade'en tø yikmøkpiky ku yø tø t'ajot'aty, ku yø tø tmøjpikta'aky ja Jesús. M'ijxy'ajttip mnija'widip yø pakma'at jaa'y jøts ku tø yikmøkpiky, jøts ixa dø'øn jade'en x'ejxti møk møjaaaw.

¹⁷ 'Migu'uktøjkti, wa'ats øts ja nnijawi ku meets ja mwindsøn møøt mnabyudøjkiyidøø, jøts meets ja Jesús xyik'oo'ktøø, nugo ja jade'en xundøø, ni xkanijawi meets ja' pø tigøjxp jade'en m'adøtstøø. Ka'ap meets ja xnijawi pø tidam meets idø'øn mjatumpy. ¹⁸ Xjats ja Dios tø tjanchyik'aduky ja wyanda'aky ku myagyajpxnaxpi ja tyikwaañ: jøts ku ja yiknitsokpi wyinaty jade'en y'ayo'ombaatwa'añ. ¹⁹ Paty mbøktyu'unin xmajtstu'uttit xyiktigatstit ja mdsinaa'yin, ja'myatsti ja Dios Teety jøts ja tyakt ja øxyøøw ja øyjumøjt, ²⁰ jøts ja tkaxt ja

Jesús pøn ja wyınaty jekyıp tø ttanıbıktaagi jøts adøm ja xyıknıtso'ok'ajtındıt. ²¹ Øy idø'øn ja Jesús ıxyam ndejınt tø yjatañ jap tsajpjøtpty, jaanim ku ja Dios Teety ja kø'øm tyik'øıgyøxt pøni ti dø'øn ja tyunwampy, jade'en sa ja myagyugajpxy ja kø'øm t'agajpxıyıñ ku ja jade'en wyandøø pøn jaty tsınaadyøø jekyıp. ²² Jade'en adøm n'apteety'amøj ojts yıknımaa'yındı ku Moısés ja ojts ñı'mxyıdı: “Mdanıgaxıdıp ja Dios Teety tu'uk ja kugajpxy, meets mgø'øm mıgu'uk nøjkx kø'øm yıkpıkta'aky jade'en sa ø kø'øm nyıkpıktaajky. Mımado'odıp idø'øn ja' pøni sa jaty ja wyınaty mnı'mxyıdı, ²³ pøni pøn ja wyınaty tkamımadoop, ka'ap ja t'ukmøøtsınaañıdıt ja myıgu'uk, kuwani ja jatyı wyındıgø'ødyıt.”

²⁴ Jade'en idø'øn ja Dios kyugajpxy wyandøø, ja' idø'øn ja ñıgajpxtøø sa jaty yjatt kyubatt, ti jaty tunıp ya'atpi jumøjt, jaayıp ja jade'en wyangaktøø ku ja Samuel jade'en jawyeen wyaañ. ²⁵ Tum meets ja Dios kyugajpxy m'u'nk'ajttıp, jøts paty ja Dios ojts tpıkta'aky tu'uk ja kutujk mıdı ja aptøjk ojts yıkmo'odı, jøts meets kıdı xyıkwındıgøy ja m'anmıja'wın jam Dios wyındum, yıde'en idø'øn ja Abraham Dios ojts ñı'mxyı: “Tukı'ıyı ja teety ja taak, ja u'nk ja una'jk nøjkx yıkunuu'kxkøxtı mets m'ap mets m'una'jkøjxp.” ²⁶ Ku ja Dios tyıkpıdsımy jadıgojk ja y'U'nk Jesús jap oo'kpi jutjøtpty, jawyeen ja ojts mdanıguexyıdı jøts ja mgunuu'kxıdıt, jøts nıduki'ıyı xmajtstu'uttıt ja mga'ødyu'unıdı.

Ku ja Pedro møøt ja Juan ojts twingunøjkxidi ja kudunktøjkti

¹ Nay ixam idø'øn ja Pedro ja jaa'y wyinaty tmigajpxti møøt ja Juan, ku ja teetyøjk jam myendøø møøt ja tsaptøjk ejx'ejtpi windsøn, jøts møøt ja saduceotøjkti. ² Tø dø'øn ja wyinaty yikxon yjanch'ambøkti, ja'agøjxp ku ja Pedro møøt ja Juan tyik'ixpøkti ja jaa'y, ku ja wya'andi jøts ku oo'kpi pyidsø'ømdit jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy, kumi tø ja Jesús wyinaty kø'øm pyidsimy jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy. ³ Xjats idø'øn ja ojts yikmajtsnidi jøts ja yiktsumnidøø, kyimjabomnim ja yiktiidyundøø kumi tsuu'nip wyinaty ku ja yiktsumdøø. ⁴ May jaa'y idø'øn wyinaty tø tjanchjawiidi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky, pøn jaty ja wyinaty tø tpatmadowdi; jawaani kamagoxk mil ja yikmachoopidsimy ja yaa'dyi pøn tjanchjawiidi ja nwindson'ajtim, ku ja wyinaty tø tmadowdi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky.

⁵ Xjats ja'abi xøøw winets ja windsøndøjk ñamyujkidøø jam Jerusalén midi t'ana'amdip ja kajp, nay ojts idø'øn ja mayjaa'y jam myendøø, møøt ja kajpxwejpitøjkti midi tundip jam tsaptøjkjotp; ⁶ nay jam idø'øn ja Anás wyinatymi pøn ja teetywindsøn'ajtip møøt ja Caifás, møøt ja Juan, jøts møøt ja Alejandro, niduki'iyi ja jam wyinatyi niwinø'øn ja pyaat'atyidi ja teetywindsøn'ajtk. ⁷ Xjats ja Pedro yiknajtswa'widøø møøt ja Juan, jøts ja ojts yikpikta'akti jam agujk'am, winets ja yiktiibyøjktøø, yide'en ja ojts yiknøjmidi:

—¿Pøn yø jade'en tø mdanigutujk'atyidi jøts jade'en m'adø'øtstit, pøn jade'en tø m'ane'emyidi?

⁸ Xjats ja Pedro y'adsøøy, kumi tø ja Espíritu Santo ja wyínaty amuum tyatøkiyi, jøts ja tniṁaay:

—Meets windsøndøjkti, meets møjaa'dyøjkti pøn jaty tsinaadyip ya Israel: ⁹ ku øøts idø'øn jade'en tø xyiktiiy sa tø chø'øky yø pamaa'y, sa yø tø yik'ødyñ, ¹⁰ n'adsojimbetp øøts ja m'ayuujk, nnigajpxp øøts ya mayjaa'y agujky, jøts tnijawidit niduki'iyi pøn jaty tsinaadyip ya Israel, jøts yø jaa'y ixa tyani mee mwínduuju møk møjaaaw. Ja nwindson'ajtim Jesucristo ja' yø tø yiktsø'øgyi pøn kugajp'ajtp jam Nazaret, ja' midi meets ojts xyikruspety, jøts ja' Dios Teety tø yikpidsimyi jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy. ¹¹ Jade'en idø'øn ja Jesús ñamyayi tø ñøjkxni ejxim ja tsaá midi meets jagam m'ixjibejp, midi mee mgayiktuun jam pøchkyøjxp, jøts ja' ixyam ne'egi tø pyidsimyi jadigojk jawaani øy, midi tmach'etkøjxp tuki'iyi ja pøch'aaaw. ¹² Nipøn jadu'uk xkayiknitso'ok'ajtint sa adøm Jesús xyiknitso'ok'ajtyindi, pøn ja Dios tu'ugyi tø ttanibiktaagi ya naawiiñ.

¹³ Xjats ku ja kudunktøjk t'ejxti ja Pedro møøt ja Juan, ku ja jade'en møk'ampy wyingugajpxiyidi, winets ja t'ejxkajptøø kudam ja kya'ixpikyidi, ku ja ñugojaa'yidi, jøts ja jade'en nugo myaydi tyajti, winets ja t'ejxkajptinim jøts kudam ja yja'adi pøn ja Jesús wyínaty tø tmøøtwidetti. ¹⁴ Jøts ja jaa'y midi wyínaty tø chø'øky, jam idø'øn ja wyínaty tmøøtanidi, paty ja kudunktøjk ka' t'ukmidsepwanidøø. ¹⁵ Xjats ja yikajpxpidsømdøø mā ja mayjaa'y jam wyínaty tø ñamyukyidi, jøts ja kudunktøjk ja agø'ømyidi tkajpx'øyidøø. ¹⁶ Yide'en ja ñawyajnidøø:

—¿Sa yø jaa'y njanchtuu'nindit? Pø tyumnija'winidipxi yø' pøn jaty ya tsinaadyip Jerusalén jøts ku yø jade'en tø tyiktuujnidi ja Dios myøk'ajtín, ¿ti jats adøm ja ngagupijkyim ku dø'øn ja jade'en tø yjanchjaty? ¹⁷ Wan yø tkajpx'adsø'jka'andi, jøts ja Jesús ka'ap ja yja' y'ukyikajpxyø'øñit jam mayjaa'y agujkp.

¹⁸ Xjats ja twaadsoodøø ja Pedro møøt ja Juan, ja møk'ampy t'ana'amdøø jøts ja kidi jade'en ja jaa'y t'ukyik'ixpøjknidi, ka'ap ja jade'en t'ukajpxwä'kxinidit ja Jesús yja'. ¹⁹ Winets ja Pedro y'adsoodøø møøt ja Juan, jøts ja wyandøø:

—Ukwinmaagyukidim kø'øm pøni tiy tam jade'en, pøni øy tam ja Dios jade'en tjawi ku mee ne'egi myikmimado'ot, jøts ja kyayikmimado'ot. ²⁰ Nijuuni øøts ja ngamajststu'utt midi øøts jaa'y nduk'ixpijkpy, kumi tø øøts ja jade'en kø'øm ndyimyadøy, jøts kumi tø øøts ja jade'en kø'øm ndyimy'ixy.

²¹ Winets ja kudunktøjk ja ojts kyajpx'adsø'øgiyidi jøts nigidi'iyam ja ojts tyimyikmatsti, yikmajstuttøø ja jadi'iñi. Nigidi ja yikmiwinmaa'nbyajtidøø sudso ja tyik'ayo'ombaattit, kumi tsø'jkidip ja', niduki'iyi ja kajp jaa'y wyinaty tkajxaknidi ja Dios. ²² Jade'en idø'øn ja pakma'at jaa'y chøøjky, jam idø'øn ja jaa'y yjumøjt ja wyinaty wixijky myajtskin pøn ja Dios yiktsoojkiyøø.

Ku ja Jesús yjanchja'wibi t'amidoodøø ja møk'ajtín

²³ Xjats ku ja Pedro møøt ja Juan y'awa'atspidsømdøø, winets ja myigu'uk ja

tninøjkxtøø ma ja jap wyinatyi, jøts ja ojts ttamimadya'akti sa jaty teetywindsøn sa jaty møjaa'dyøjkti ja wyinaty tø ñii'mxyidi. ²⁴ Xjats ku ja myigu'uk ja jade'en tmadoodøø, winets ja niduki'iyi ja Dios t'ajot'ajttøø:

—Kuuyi me Dios Teety jadu'uk møk'ajtin møk xmøødi. Tø xyiknajtskojigyixy tuki'iyi winø'on ja pikta'aky y'ity naxwiiñ, wan tsajpi, wan tnaajxi, wan tnøøji tmejyi. Tum mets yø mja'ajtpy amuum.

²⁵ Nayi mets ja David ja Espíritu Santo mdukyik'agajpxiyi'ñ ku ja xyikwaañ yide'en:

¿Tigøjxp ku jaa'y kajp kajp nugo jotkøjxpim t'ejxti pøn ya jagagugajp'ajttip, pønts ya kugajp'ajttip,

jøts yø tmidundigøøwyamidi ja nwindson'ajtim?

²⁶ Ja windsøndøjkti midi yikutujktip ya naxwiiñ, ja tø tmidsepøkti ja nwindson'ajtim,

jøts ja jaa'y midi t'ana'amdip ja kajp, tø ja ñamyukyidi may'ampy,

jøts ja tnibidø'kti ja Dios Teety, nayide'en ja tmidsepøkti ja yiknitsokpi midi ja Dios Teety kyejxpy.

²⁷ Jøts janch tø dø'on yjaty, kumi jade'en ja Herodes møøt ja Poncio Pilato tø tminamyukyidi ja wenk jaa'y jøts nayide'en yø israelit jaa'dyi ya møj kajpjøøjty, ja idø'on jade'en tø yikmidsepiky ja m'U'nk Jesús pøn janch tsuj janch wa'ats, pøn me kø'øm tø xanibiktaagi yiknitsokpi. ²⁸ Tø dø'on ja jaa'y ja jade'en yjanchtuñi sa mets ja wyinaty kø'øm tø xanibiktaagi jøts ku ja jade'en yjatt, tøts idø'on ja jade'en yjaty. ²⁹ Dios Teety, ejx ixyam sa tkajpx'adsø'ogidi ja jaa'y, yikjotmøkpøk

yø mdumbi jøts kyatsø'øgidit ku tkajpxtit ja mga-jpxy ja m'ayuujk. ³⁰ Mo' møk'ajtín, mo' pudøjkin jøts tyiktso'oktit ja pamaa'y jøts tyikwingaxø'øktit ja Jesús myøk'ajtín.

³¹ Xjats ku ja chapkajpx'abajtidøø, winets ja Dios tyikmiiñ ja uyx mā ja jam wyinaty tø ñamyukyidi; xjats ja jade'en ja Espiritu Santo yikjotmøk'øjkidøø, jøts tkajpxwa'kxidøø amumjoojt ja Dios kyajpxy mā jaty ja wyidejttøø.

Ku ja Jesús pyadumbitøjk amuki ja pyikta'aky tja'ajtti

³² Ja mayjaa'y midi wyinaty tø tjanchjawidi ja øgyajpxy ja ømyadya'aky, tu'ugyi ja wyinmaañidi, ka' pøn wenk wyinmay, nitu'ugin nipøn ja pyikta'aky tkaja'adijy, tyumja'ajttip idø'øn ja niduknax, ka'ap ja pøn tja'aty nadyu'uk.

³³ Jøts ja kudanaabyi jotmøk'ampy ja tñigajpxti tñimadya'akti ja nwindson'ajtim Jesucristo, sa ja pyidsiimy jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy. Dios idø'øn ja yikxon pudøjkin møøjyidip. ³⁴ Jøts nipøn niti kya'ijtxyi, kumi tyoo'ktip ja ñaajx ja', kumi tyoo'ktip ja tyøjk ja' pøni pøn jaty jam ja pyikta'aky tmøøt'ajtp, jøts ja ñimeeñ ja tyikmenidi,

³⁵ jøts ja ttagødøkidi ja kudanaabyitøjkti. Ja'ats ja tyikwa'kxtip, jøts ja ttagumaydi pøni pøn jam tigati ka'ejtxiyip. ³⁶ Jamts idø'øn wyinaty tu'uk ja israelit jaa'y pøn ja Leví y'apteety'amøjtip, José dø'øn ja xyøøw, jam ja wyinaty tø kye'exy mā ja naajx jam møj mejyotp midi txøøw'ajtp Chipre. Ja'abi jaa'y ja kudanaabyitøjk yikxødigatstøø, jøts ttejtøø Bernabé midi tyijpy kajpxjot'amøjkibi;

³⁷ ja'ats idø'øn tto'jk ja ñaajx jøts ja tyikmiiñ ja

naxtsow, jøts ja ttagøðøjkijii'ñ ja nwindson'ajtim kyudanaabyi.

5

Ku ja Ananías jøts ja Safira tmidundigøødyøø ja Espíritu Santo

¹ Jamts idø'on wyinaty jadu'uk ja jaa'y pøn txøøw'ajtp Ananías, jøts ja ñidø'øxy Safira txøøwi, ja'ats idø'on tto'ktøø ja ñaa_jx tukam. ² Xjats ja kujkwa'kxy tmidanidøø naxtsow, jøts ja ojts kujkwa'kxy ttaninijkxy ja kudanaabyitøjkti, jade'en ja ttanikajpxy jøts ku ja jam ka'pxy, ka'ap ja jade'en ttukmadøy, wa'ats ñidø'øxy ja møøt tnijaw_i ku ja jade'en y'adø'øtsti. ³ Xjats ja Pedro tnimaay ja yaa'y:

—Ananías, ¿tiku miku' tø mdatøkiyi jøts jade'en xjawin'øønwa'añ ja Espíritu Santo, kidi kujkwa'kxyip tø xyikmiñ? ⁴ ¿Ti kidi ja kam xkø'ømnaajxi? Jøts ku tø xøøky, ¿ti kidi ja meeñ xkø'ømja'aji jøts xkøyakt pøni winø'on kø'øm xkøyakwa'añ? Dios tø xawin'iiñ, kidi øødsip.

⁵ Ja'ayi Ananías jade'en tmadøøy, winets ja jatyi øøky ñaxkidaajky. Ku ja jaa'y ja jade'en niduki'iyi tnmadoodøø jøts ja yjanchø'jkidøø. ⁶ Xjats ja una'jk jaa'y myendøø, jøts ja t'abejtøø ja oo'kpi jøts ja t'atsyiknaxøjkidøø.

⁷ Tigøøk oorinin idø'on ja wyinaty jade'en tø yjaty, ku tyøjkijii'ñ ja Ananías ñidø'øxy nay jam, ka'ap ja tnijaw_i pøni tidam idø'on wyinaty tø tyuñi. ⁸ Xjats ja Pedro ja tyiibyøjkøø, jøts ja ojts ñii'mxyi:

—Nigajpx, ¿jade'en idø'on ja naajx tø xjanch-tookti winø'on tø xanitejti?

Winets ja y'adsøøy jøts ja wyaañ:

—Jade'en øøts ja tø ndøøky.

⁹ Xjats Pedro ja tnimaay:

—¿Tiku jade'en tø xkajpxy'atti ku ja Dios Teety y'Espíritu Santo jade'en xwin'øøndi? Ixa ja jaa'y tøk'agi'jy myendi midi ja mnīyaa'y tø y'atsyiknaxøkiyi, jøts mets inet m'atsnajxøjkimyip.

¹⁰ Winets ja tø'øxy jatyi øøky ñaxkidaajky jam Pedro tyekyjø'øm. Xjats ku ja una'jk jaa'y tyøjkidøø, øøky ja jap tpattøø ja tø'øxyøjk, winets ja ojts jatyi tyikpidsømdi, jøts ja ojts t'atsnidajidi nay jam ñīyaa'y pyukø'øm mā ja jam wyinaty tø yiknidaji.

¹¹ Winets ja Jesús yja' niduki'iyi yjanchø'jkidøø, jøts nayide'en pøn jaty ja ojts jade'en tnimadowdi.

Ja mamyilagri midi ja Jesús kyudanaabyi ñanky'ejxidøø

¹² Møk idø'øn ja Jesús kyudanaabyi ja milagri ttundi jam mayjaa'y agujkp; jøts niduki'iyi dø'øn ja Jesús yja' jam yø'ømyukti møj tsaptøjk agø'øm midi yiktejp Salomón Tyøjkweenk.

¹³ Janch chøky'ajttip idø'øn ja kajp jaa'y ja', ka'apts ja niduki'iyi ja jotmøkwinmaa'ñ tjagyapti, jøts jap ñøjkxtit mā ja Jesús yja' jap ñamyukyidi.

¹⁴ Namay idø'øn ja Jesús y'ayuujk yikmibijky, jade'en ja yaa'dyøjk jøts nayide'en ja tø'øxyøjk.

¹⁵ Ja'agøjxpts ja pamaa'y jap yikiidyaktøø jap mā tuu' ñaxy, nay jap ja yikpikta'akti myaabajtkijxpy jøts tø'økyøjxp, jøts ja cho'oktit ku ja Pedro jap wyinaty ñaxy, øy ja y'aga'ax ja'ayi tyapaadiyidit.

¹⁶ Jøts nayide'en ja wenk kajp midi ja Jerusalén myiwingon'ajtpy, ja'ats tyikmendøø ja pyamaa'y jøts nayide'en pøn

jaty wyinaty tɔ mɔk'ampy myachiyi ja miku'; xjats jade'en niduki'iyi choktøø.

*Ku ja Pedro møøt ja Juan yikjemandøø yikte-
dundøø*

¹⁷ Winets ja teetywindsøn møøt ja saduceit jaa'y ojts nawyinaxi tjawidi, ¹⁸ winets tmatstøø ja Jesús kyudanaabyidi, jøts jap tsumdøø ma ja kajp jaa'y pyuxøjk jap. ¹⁹ Xjats nwindson'ajtim ja puxøjk agaj ojts tyik'awa'ach jøts tyikpidsiimy, jøts ojts tnøjmi:

²⁰ —Nøjkxti jam møj tsaptøjkjøtpy, tukmadowdi jam ja jaa'y ja øy'ayuujk midi ndajujky'ajtindip.

²¹ Xjats ku dø'øn jade'en yiknimaydi, winets jøpyi ñøjkxtøø jam møj tsaptøjkjøtpy, jøts ja jaa'y ja jam tyik'ixpøjktøjkidøø.

Yam idø'øn ja teetywindsøn jap wyinaty udyala'aky twaadsodanim niduki'iyi ja møjaa'dyøjkti midi ja Israelit jaa'y yikutujk'adsinaadyip, jøts ja Jesús kyudanaabyi nayide'en yikwaadsowa'andi pøn wyinaty tɔ yiktsumdi. ²² Xjats tkejxy ja teetywindsøn ja tyumbi, jøts ku jam yjaja'ttøø jam puxøjk agø'øm, nitu'uk ja ojts tkapaatti pøn idø'øn jayiktanigaxtip; winets ja jadi'iñi wyimbejtnidøø

²³ jøts ttukmadoodøø ja teetywindsøn, jøts yide'en tnimaadyøø:

—Ku øøts jam tɔ nja'aty, aduky øøts ja puxøjk jam tɔ nbaaty, jam idø'øn ja soldadi y'ejx'etti puxøjk agø'øm; xjats ku øø tɔ nyik'awa'ach, nipøn øøts jap nitu'uk tɔ ngapaaty.

²⁴ Xjats ku dø'øn jade'en tmadoodøø ja ayuujk ja møj teetywindsøndi, jøts møøt ja tsaptøjk adsinaabyi, winets ñawya'añidi: “¿Sudso'ampy

nmidabyaajtindit, sudso'ampy yjōpkōxt yō jade'embī winmaa'ñ?" ²⁵ Jōts winet jatyi tu'uk yja'jty ja jaa'y, jōts ja wyaañ:

—¿Kidi xnijawidi? Pō ja'axi yik'ixpōjkti jam mōj tsaptōjkjotp midi meets tō x'uktsumy.

²⁶ Winets ja tsaptōjk adsinaabyi tmōōdiyī'ñ ja tajkti, jōts ojts twaawidi ja Jesús kyudanaabyi, nisā dō'ōn ja tkatundi, tsō'jkidip ku ja kajp jaa'y nyi'ambōkiyidit jōts ku jotmōñ chaaga'adsiyidit.

²⁷ Ku dō'ōn tyikja'ttōō, winets ttawingugajxidōō mā ja israelit jaa'y kyutujk adsinaabyidi, winets ja teetywindsōn tnimaay ja Jesús kyudanaabyidi:

²⁸ —Tō oōts nnigajpxy jōts ku oōts ojts nyikutuky, jōts ku meets ja Jesús yja' yā niwine'enin xkananky'ixpōkiyidit. ¿Ti dō'ōn ixyam jade'en tō xundi? Meets ixyam jinaxy tō xuknija'wiguixy ja m'ixpōjkin yā Jerusalén, jōts oōts xukpōky'atwa'añ nayide'en ja Jesús y'o'jkin.

²⁹ Winets ja Pedro t'adsojimbettōō mōōt ja myigu'uk:

—Kuwanī oōts ja Dios yja' nbaduujniyi jōts ka'ap ja jaa'y yja'. ³⁰ Ja Dios Teety pōn adōm n'apteety'amōj Dios'ajttōō, nay ja' kō'ōm tō tyikjujkyiky ja Jesús, pōn meets kruskōjxp mmīwopajt kyōjō'ōm tyekyō'ōm, jōts jade'en xyik'oōktōō. ³¹ Tō ja Dios ja kō'ōm tpikta'aky mōj windsōn y'aga'ngyō'ampy jōts yikutukt, jōts nayide'en yā tyiknitso'ok'att ja naxwii'ñit jaa'y, paty Dios jade'en t'ayo'ixy ja Israelit jaa'dyi, jōts jade'en yikpōjkipimaa'kxtit ku tmajtstu'uttit ja pyōktyu'unin. ³² Wa'ats oōts idō'ōn ja nnijawi ku ja Dios Teety idō'ōn jade'en ttuūñ, jōts

y'ijpxy nayide'en ja Espíritu Santo midi ja Dios Teety tyuktatøjkíp ja yjää'y, pøn jaty ja kyajpxy paduujniyip.

³³ Xjats ku dø'øn ja Israelit jaa'y jade'en ja kyutujk adsinaabyi tmadoodøø, jøts ja Jesús kyudanaabyi yikmi'ambøktøø jøts yik'ookwajnidøø. ³⁴ Jamts wyinaty nidu'ukti ja kutujk adsinaabyidi pøn yiktejtíp fariseit jaa'y, ja' xyøøw Gamaliel midi tñanky'ixpøjkiyip ja Moisés kyutujk, jøts janch tsojkiyip idø'øn ja kajp jaa'y ja'. Ja'ats ttanaagyukiyi'ñ, winets tkajxpidsimgijxy ja Jesús kyudanaabyi, jøts ja jap mimøj t'atsyik'awixy abiky tsoo. ³⁵ Xjats yikniimaadyi ja kutujk adsinaabyidi:

—Meets Israelit jaa'y, kidi yø jaa'y nugo ajawí sa xundi. ³⁶ Ja'myatsti ku ojts tu'uk ja jaa'y ñamyøjpikta'agyí windsøn pøn txøøw'ajtp Teudas, jøts ja kyutujk ojts ttawin'iñ ja jaa'y nimaktaxk magø'pxy. Winets ja soldadi ojts yik'øøgyi ja kya'øwyinmaa'ngyøjxp, xjats ja jadi'iñi wyindigøøgyøjxti pøn jaty wyinaty tø tpabøkti. ³⁷ Xjats jadigojk yjajtkojmi nayide'en ku ja gobierni tmachomujky ja yjää'y, winets nay ja'abi tiempi tu'uk ja Galileit jaa'y ojts kø'øm ñamyøjwindsønbikta'agiyi jøts namay ja jaa'y nayide'en ttukmibijky; winets ja soldadi nayide'en yik'o'jkiyøø, xjats ja jade'en kyutigøøy ja kyutujk. ³⁸ Paty ø nwa'añ jøts xmajtstu'uttit yø'øbi jaa'dyi, ka'ap nugo xatøjkiyidit ja wyinmaa'ñ. Pøni kyø'ømwinmaa'ñ yø'ødi, kudigø'øpyts yø tsojk; ³⁹ pøni Dios yja' yø', nijuunits meets yø xkayikudigø'øty. Øyim mnay'ejx'etiyidit; kidim

Dios møøt nugo mdseptundi.

⁴⁰ Xjats ku dø'øñ ja Gamaliel jade'en kyajpxy'abajtiyi'ñ, jøts ja kutujk adsinaabyitøjk udyā'aky tmibøjkøjxtøø. Winets twaādsoodøø ja Jesús kyudanaabyitøjk jøts tyik'ayo'ombaattøø, xjats tnimaadyi jøts ka' nugo tjaakajpxwa'kx'adø'øtstit ja Jesús y'ixpøjkin; winets jadi'iñi tmajtstu'ttøø. ⁴¹ Xjats ja Jesús kyudanaabyi jap pyidsømdøø mā ja israelit jaā'y kyutujk adsinaabyi japti, jotkujk idø'øñ ja ñayjawiyidi kumi tø ja Dios ja wyinaty tyanibiktaāgiyidi, jøts ja jade'en y'ayo'odit Jesús køjxp. ⁴² Ejtp idø'øñ ja jabom jabom tnigajpxti tkajpxwa'kxidi ja Jesús yja', jøts ja jaā'y jade'en ttuk'ixpøkti jap møj tsaptøjkjøtpy jøts nayide'en awingujky tøjkjøøjty, nijuuni dø'øñ ja tkamajtstu'ttøø.

6

Ku ja niwixujkpi yaa'dyøjk yikpiktaktøø ejx'ejtpi

¹ Nay ja'abi et, nay ja'abi jumøjt idø'øñ ja jaā'y ñamayi'adøtstøø pøn jaty ja Jesús yja' pyaduujnidip. Jøts ja' midi tkajpxtip ja griego ayuujk, ja' idø'øñ ojts y'øø'mbinaxwa'akti jøts tni'øøñidi ja myigu'uk pøn tkajpxtip ja israelit ayuujk, ja'agøjxp idø'øñ ja y'øøñdi ku ja kyu'økytø'øxy ja kyayik'ejxti yikxon, ku ja jii'kxy jabom jabom yjawa'kxy. ² Ja' idø'øñ ja ñi'øøñdip, winets ja nimakmajtskpi jaā'y pøn tkudanaadyip ja nwindson'ajtim Jesucristo, ja' ojts niduki'iyi tnānkñamyukyidi ja Dios yjaā'y, jøts ja tnimaadyøø:

—Ka'ap jade'en y'øyi ku øøts ja jii'kxy nyikwa'kxt, jøts øøts ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky nga'atskajpxwa'kxit, ¿ti juuni øøts ja n'atstuñ? ³ Migu'uktøjkti, paty øøts yikxon ndyimñigajpxy, ixa'adi niwixujk jaa'y, nay jaayi dø'øn kø'øm mnawyiejxidit, ja' idø'øn m'ixa'adip pøn windsø'øgi'ejttip, pøn ja'gyukidip, jøts pøn ja Espíritu Santo tmøøt'ajttip, ja'ats yø tunk mdaguwanidip jøts ja jii'kxy ja jade'en tyikwa'kxtit. ⁴ Øøts dios'ajot'ajtwamp øøts, njaaktyimdyuk'ixpøjkwampy øøts jaa'y ja Dios y'øgyajpxy y'ømyadya'aky.

⁵ Xjats niduki'iyi ñagyajpxkyupøjkidøø, winets ja Esteban yikpiktaajky yikjii'kxwya'kxpi, ja jaa'y pøn idø'øn ja Dios møk tjanch'ajot'ajtp, pøn tmøøt'ajtp ja Espíritu Santo. Ja'ats idø'øn jade'en yikwiwejtstøø møøt ja Felipe, møøt ja Prócoro, møøt ja Nicanor, møøt ja Timón, møøt ja Parmenas, jøts møøt ja Nicolás pøn tsoo'mp jam Antioquía, ja' midi wyinaty jekyip tø t'ukpabiky ja israelit jaa'y chinaa'yindi. ⁶ Xjats ja jam wyinaty tø tyikmendi ma ja nwindson'ajtim kyudanaabyi jamdi, jøts ja tkunuu'kxtøø jøts ja jade'en tkønixajtøø.

⁷ Xjats ja Dios kyajpxy jade'en myøjtak'adijch, mayi'adøtsp idø'øn jade'en ja Dios yjaa'y jam Jerusalén, kø'ømbaat ja teetyøjkti tjanchja'wiñidi, kø'ømbaat ja t'ajot'ajtnidi ja nwindson'ajtim Jesu-cristo.

Ku ja Esteban yiktsumnaq

⁸ Jamts idø'øn ja jaa'y wyinaty tu'uk midi txøøw'ajtp Esteban, ja' idø'øn ja Dios myøk'ajtin

amuum myøøt'ajtpy, Dios idø'øn ja kyunuu'kxin nayide'en amuum myøøt'ajtpy, jøts ja jade'en ttuñ ja myilagri Dios myøk'ajtingøjxp jam mayjaa'y agujkp. ⁹ Nay jamts idø'øn ja jaa'y wyinatymidi winaagin, pøn xuminøjktip ma tsaptøj k jam yikxødiy Esclavos Libertados. Jam wyinaty ja'adi midi tsoo'ndip Cirenit etjopt, jøts Alejandriit etjotp, jøts Ciliciit etjotp, møøt Asiit etjotp. Ja'ats idø'øn tnibidø'øktøø ja Esteban, jøts ja jade'en xe ya ñadyamigajpxnibøjkidøø; ¹⁰ jøts nigidi dø'øn ja tmidanaadyøø sa ja Esteban ojts wya'añ, kumi wijy'ajtin ja yiktumpy, jøts nayi Espiritu Santo ja pudøjkiyip. ¹¹ Xjats ja mayjaa'y winaagin tmijuudyøø ja myigu'uk, jøts idø'øn ja wya'andit jøts ku ja Esteban wyinaty tø tka'ødyijy ja Moisés jøts ja Dios. ¹² Xjats idø'øn ja jade'en jotkøjxpim tuk'ejpxinaxwa'akti ja myigu'uk, niduki'iyi ja møjaa'dyøjkti møøt ja kajpxwejpitøjkti; jøts ja t'adinaadyujktøø ja Esteban, xjats idø'øn ja jade'en tmajtstøø jøts ja tyiknøjktøø jam møj kutujktaajkjotp. ¹³ Nay ojts idø'øn ja tpiktakmidi ja testigi pøn tnidaay'ajtp ja Esteban, yide'en ja wyandøø:

—Ya'at jaa'y nijuuni yø tkamajstustu'uty ja kya'øy'ajtin, xumi jade'en yø tpagajxpy tpaxi'iky yø tsaptøj k, nayide'en yø ttuñ ja Moisés kyutujk. ¹⁴ Ti yø jade'en ñadyijyi, pø tøts øøts yø jade'en kø'øm ndyimyadøy ku yø jade'en wya'añ, jøts ku Jesús (ja Nazaretit jaa'y) tyikudigø'øty yø tsaptøj k møøt yø tsinaay'in midi ja Moisés yiktaan.

¹⁵ Ixam ja jade'en wya'andi, winets ja mayjaa'y pøn jaty jam wyinaty tsinaadyip, ja'ats ojts t'ejxti

ja Esteban jøts ku wyeen y'aaw ja jade'en kyaxi'iky sam ankilisin.

7

Ku ja Esteban kø'øm yjanagyugajpxøø

¹ Winets ja teetywindsøn ttiibyijky ja Esteban, yide'en ja tnimaay:

—Janch jade'en mets tø m'adi'ich?

² Xjats ja yøñ'ampy t'adsøøy, jøts ja wyaañ:

—Mee migu'uktøjkti winø'on myikteedyidi myiktaagidi, madowdi waani. Ku adøm n'apteety'amøj Abraham jap chinaay mā et txøøwi Mesopotamia, jøts ka'anim ja wyinaty ñijkxy tsinaabyi jam mā et txøøw'ajtmi Harán. Xjats ja Dios Teety pøn janch wa'ats janch møj ojts ñanky'ijxyiyi, ³ jøts ja Abraham yiknimaay: “Majtstu'ut yø mdsinaadyaajk jøts nayide'en ja mmigu'uktøjkti, jøts mnøjkxt jam mā ja tsinaadyaajk n'atstuk'ext.” ⁴ Xjats ja Abraham choo'ndøø jam chinaadyaajkjotpti mā txøøw'aty Caldea, jøts ñøjkxtøø tsinaabyi jam Harán. Xjats ja tyety jam y'oo'knaa, winets ja Dios Teety twaadsøøy ja Abraham mā ixyam ndsinaa'yindi.

⁵ Jøts ku ja jade'en yja'aty niwinø'onin ja ñaajx ja kyayikmøøy, nugo ja chinaay; jøts nay ja Dios Teety kø'øm tyikutujk jøts yikmo'otnim ja ñaajx mā chøønidit ja y'u'nk ja y'una'jk øy ja Abraham wyinaty yja'øøky; ka'anim ja y'u'nk te ku ja Dios jade'en wyandaajky. ⁶ Jøts nayide'en ja Dios Teety tjaaknimaay ja Abraham, jøts ku ja y'u'nk y'una'jkti, y'apti y'okti ñøjkxtit tsinaabyi abikyajp, jøts jap jaa'y ja yjanchyiktunidit ejxim

jiyujkin. Ku ja jap yja'attit, winets ja jaa'y kyayik'ødyunidit maktaxk magø'pxy jumøjt. ⁷ Xjats ja Dios nayide'en wyaañ: "Øts ndiidyu'ump ja jaa'y pøn mga'ødyunidip, pøn myiktunidip jiyujkin, jøts ngajxpidsø'ømdit kyø'ømnaxjotpti, jøts ø xwindsø'øgidit nay ya." ⁸ Jøts nay yø Dios Teety møøt ja Abraham tkajpxy'ajty sa jaty ja ejxpajt ja ejxa'an ku ja yikmo'odit ja naajx. Jøts tpiktaajkøø sa mutsk mixyu'nk yiktu'undit ku kya'axtit. Paty idø'øn ku ja Abraham y'u'nk kyaxi'jky midi txøøw'ajt Isaac, winets jade'en ttundi sa tkajpxy'ajttøø jøts ja ejxa'an tpiktaajki ñe'kxkøjxp, kyiduktujk xøøw ja jade'en ttuun. Nayide'en ja Isaac ttuun ja y'u'nk midi txøøw'ajt Jacob, jøts nayide'en ttuun ja Jacob ja y'u'nk y'una'jkti nimakmajtsk pøn y'apteety'ajttøø ja Israelit jaa'y.

⁹ 'Ya'at Jacob y'u'nk y'una'jkti midi adøm n'apteety'ajtindøø, myi'ajkidip ja y'uch José ja'adi, paty ja ojts ttoo'knidi jøts tyiknøjkxtøø jam Egiptit jaa'y y'etjotp. Jøts ja José, ka'ap ja Dios myajtstu'udyi nijuuni. ¹⁰ Nay yø Dios pudøjkiyip ku y'ayo'ombaaty. Jøts nay ja' ja møøjyip ja wijy'ajtin, ja'agøjxp chojkiyøø ja Faraón midi møj windsøn'ajtp jam Egipto. Nay ja' tpiktaajk ja José gobernador jøts ja yikutukt jap kutujktaajkjøtpy, jøts nayide'en jap Faraón tyøjkjøtpy.

¹¹ 'Winets ja yuu myiin jøts janch may ayo'on pyajtidøø jam Egipto etjotp jøts nayide'en jam Canaan, paty adøm n'apteety'amøjti ka'ap tpaattøø ti yjøø'kxtip. ¹² Xjats ku ja Jacob tnija'wøø jøts ku jap Egipto y'ity ariin, winets jap tkejxy ja y'u'nk y'una'jkti pømbi

adøm n'apteety'ajtyindip. Jade'en ojts y'otsti mijawyeen. ¹³ Ku myimajtsk ojk ñøjktøø, winets ja José kø'øm ñanky'ejxiyøø, jøts jade'en ja Faraón tñija'wøø kudam ñamyigu'uk'atyidi. ¹⁴ Xjats ja José twaadsøøy ja tyeety jøts niduki'iyyi ja myigu'uktøjkti, nidugui'pxy myakmokx niduki'iyyi y'ejttøø. ¹⁵ Jade'en ja Jacob yja'jty ku yikwaadsøøy tsinaabyi jap Egipto. Jap y'oo'knaa møøt adøm n'apteety'amøjti. ¹⁶ Xjats ku jam y'oo'ktøø, winets jam tyiknøjktøø Siquem y'etjotp ma ja Abraham jam wyinaty ja jut tø tjuy, midi ja Hamor y'u'nk tyooktøø.

¹⁷ 'Xjats ku ja Israelit jaa'y myayiñidi jam Egipto ñaxjotp, winets ja Dios ja wyanda'aky y'adukwani midi wyandaajk Abraham køjxp. ¹⁸ Winets ja Egiptit jaa'y tpiktaktøø tu'uk ja møj windsøn, pøn tkanija'wip pøni sa ja José wyinaty tø y'atswindsøn'aty. ¹⁹ Ja'ats idø'øn twindaay'ajt adøm nmigugajpti jøts tjemduuñ tteduuñ adøm n'apteety'amøjti, yide'en idø'øn ttuuñ jøts ku aguwanikøjxp ttukmajtstu'uty ja teety ja taakti ja myaxu'nkti jøts y'ooktit. ²⁰ Ja'abi xøøw ja'abi jumøjt idø'øn ja maxu'nk kye'jxy midi txøøw'ajt Moisés, jøts janch tsojki ja Dios ja'. Xjats ja Moisés ja tyeety tyaak yikya'jkiyøø tigøøk po'. ²¹ Winets yikmajtstutnaa kuwani, xjats nay yø Faraón ñøøx ojts tpaaty, jøts tyikye'jky ejxim ja kyø'øm'u'ngin. ²² Xjats ja Moisés jap wyijy kyejy y'ixpijky, jøts midi ja Egiptit jaa'y yjajtip, nay jap ja Moisés yikta'awaan. Ku ja jade'en y'ixpijky, kajpxwa'kx ja janch øy janch tsuj, jøts yjanchtumpy idø'øn ja kø'øm jade'en.

23 'Xjats ku ja Moisés wyinaty ja jyumøjt wixijkxy, winets ja t'atspaatwa'añ ja myigugajp ja israelit jaa'y. 24 Winets jap ojts t'ejxpaaty ja myigu'uk ku ja jap wyinaty ja egiptit jaa'y yjemduñi tyeduñi. Winets ja Moisés ja myigu'uk t'ayo'ijxy jøts tñigubøjky, paty ja tyik'ø'jky ja' egiptit jaa'y. 25 Kumi jade'en ja yjawinmay jøts ku ja myigu'uktøjk tñijawidit, jøts ku ja Dios myo'owa'añidi ja awa'ats'ajtin, jøts nagyøøm ja twindsøn'attit; jøts ja myigu'uk ka'ap ja tñija'widøø. 26 Xjats kyimjabom'ajty, winets ja Moisés tpaaty ja myigu'uk namajtsk, nache'jkidip tam ja wyinaty, xjats ja Moisés wyinmaay jøts ñamyiyuy'atidit, jøts tñimaay: “¿Tiku jade'en mnayjemduñidi mnadyeduñidi, kidi mdukjaa'yip meets?” 27 Xjats ja' midi ja myigu'uk wyinaty tjemdumpp ttedump jøts ja Moisés yiknajtstejimyaa, jøts ñimaajyøø: “¿Pøn mets tø mbikta'agy yikutujkpi jøts øø x'ana'amt?” 28 ¿Xyik'ookwamp øts nayide'en sam ja xyik'ø'jky ja' egiptit jaa'y uxøø?” 29 Xjats ku ja Moisés jade'en tmadøøy ja ayuujk, winets jatyi kyeejky ku yiknimaay jøts ku uxøø wyinaty ja jaa'y tø tyik'øøky, winets ñijkxy jap tsinaabyi ma et jap txøøwi Madián. Japts chinaay sami ja'atjaa'y, winets jap ja y'u'nk tpaajty namajtsk tum mixy.

30 'Tø ja wyinaty chinaañi wixijkxy jumøjt, winets ñijkxy widejtpi jam tø'øts etjotp, wingon et ma kojpk jam midi txøøw'ajtp Sinaí, xjats jam t'ejxpaajty tu'uk ja ankilis jam jønjojp midi ujtsximungøjxp tøøpy. 31 Xjats ja Moisés ñigyumaap tja'wiyi'ñ ku ja jøøn t'ejxpaajty, jøts

ku tjaakwingunøjkxøø wingon, winets tmadøøy ja Dios Teety y'ayuujk ku ja wya'añ: ³² “Øts mets m'apteety'amøj xdios'ajtp nayide'en ja Abraham, ja Isaac, jøts nayide'en ja Jacob.” Xjats ja Moisés chø'øgidyøjkiñaā, jøts ka' y'uknadya'a'ejxiniyøø jøts twin'ext. ³³ Winets ja Dios Teety ñimaajjiyøø: “¿Tiku yø mgø'øk xkajeñ, kumi tø øts yø nw'ixy ya'at et? ³⁴ Kø'øm øts tø n'ixy ja njaa'y ku jam y'ayo'ombaatti Egipto, tø øts nayide'en nmadøy sa yjø'ødi sa ya'axti, sa yjatti sa kyubatti, ja' tø nnimiñ jøts nyik'awa'atspidsø'ømdit. Mada'ak, jøts jam mnøjkxt Egipto.”

³⁵ Øy ja Moisés wyinaty tø yjayiknøjmi jøts ku ja ka' wyindsøn'att, jøts ku ja ka' tyiidyu'unt, Diosts ja kø'øm kajxiyi jøts ja tyik'awa'atspidsø'ømt, jøts nayide'en tniwindsøn'att ja myigu'uktøjk, ja'agøjxp ku ja ankilis jam tyukmadoji ujts ximumgyøjxp jøøn agujkp. ³⁶ Nay yø Moisés idø'øn tyikpidsøøm adøm n'apteety'amøjti jam Egipto, jøts nayide'en yjanchtuun ja milagri jøts ja Dios myøk'ajtin tyiktuujnøø, jade'en ttuuñ jam Egipto, jøts nayide'en ma ja Tsajpts Mejy, jøts jam tø'øts etjotp, winet ku jam jade'en chinaay wixijky jumøjt. ³⁷ Nay yø Moisés idø'øn tniñaay ja israelit jaa'y: “Myiktanigaxtip ja Dios Teety ja kyugajpxy tu'uk, nayide'en idø'øn ja mye'ent sam øts ja jawyeen tø xkejxyin, jøts nay adøm idø'øn ja nmigu'uk ja'. Ja'ats idø'øn mbadu'unindip.” ³⁸ Nay yø Moisés idø'øn kyudanaay ja yjaa'y jam tø'øts etjotp ma ja kojpk txøøwi Sinai, ku ja ankilis myøøjyøø ja øgyajpxy ja øy'ayuujk midi ndajujky'ajtindip; jøts adøm ja nayide'en nnija'wint.

³⁹ 'Xjats adøm n'apteety'amøjtí ka' tpadundøø pøni midi ja Moisés yjanankyunwajnip, jam ja ne'egi jadigojk ñøjkxwā'andí nay jam Egipto, jøts ja Moisés jade'en yikmajtstu'utwā'añ. ⁴⁰ Winets tnimaadyøø ja Aaron: "Yikojik øøts nwenkdiosti jøts øøts ja' xuu'wā'at, kumi ka'ap øøts nnijawi pøni sa ja Moisés yjaty ku øøts nichøky'ampy xyikpidsiimy Egipto." ⁴¹ Xjats tyik'a'øyiñaxti ja løjch, jøts tyik'oo'kti namay ja jiyujk, ja' idø'on tyamiyoxtip tyawindsø'jkidip ja løjch awanax, winets ja' ttaxondaktøø midi kø'øm yik'øydøø. ⁴² Xjats ja Dios Teety myajtstuujtidøø jøts ja wyaañ, wan yø wenk dios yja' tpaduujnidi, wan tmaadsa'ji wan ttii'ji. Yide'en idø'on ja Dios Teety kyugajpxy jap ñøkyjøtpy tjaadyandi:

Ku meets jam mduu'yø'øy tø'øts etjotp wixijkxy jumøjt,

¿myik'o'jkik meets ja jiyujk may'ampy øts nwindso'jkingøjxp?

⁴³ Pø ka'axi yjade'eni, pø jinaxyi meets ja wenk dios yja' ixyam xpaduujniyi, ku ja dios Moloc møøt ja tyøjk xk#wyidejtiyiidi ja tø'øts naxjotp.

Nayide'en jadu'uk ja wenk dios Renfán myaadsa' xpaduujnidi ja yja',

yide'en idø'on ja kø'øm xyik'øydøø jøts xwindso'jkidøø.

Ja'agøjxp meets ngajxpidsømwaanidi jøts jam mnøjkxtit Babilonia jixkø'øm, jamts nayide'en m'ayo'ombaattit.

Ya'at idø'on ja Dios ja kyugajpxy tyukjaay, xjats ja Esteban yjaakwaañ:

44'Nayide'en jam tø'øts etjotp ja n'apteety'amøjti tmøøt'ajttøø ja wetøjk tu'uk ma tpøkjø'økti ja kyutujkti, tsaagøjxp idø'øn ja yja'ayi, Dios idø'øn ojts tyuk'ijxyi ja Moisés sudso wetøjk y'øyt. 45 Xjats ku ja tiempï ñajxy jeky jumøjt, winets ja møjaa'dyøjkti tkøyajknidøø ja wetøjk møøt ja wyindsøn Josué. Winets ja myidsep tmimajadaktøø pøn jaty ja wyinaty tsinaadyip, kumi kø'øm ja Dios ja kyexyidi jøts ja chinaadyajk ja yikmo'odit. Nay ja wetøjk wyinaty yiktundip ku ja David yikutujky. 46 Jøts ja Dios ja ojts y'a'ejxyi, paty ja tu'uk tkojwä'añ ja tsaptøjk ma ja chøønït ja Dios Teety pøn ja Jacob ojts Dios'ajtmi; 47 jøts ni ka'abyim ja tkøjy ja tsaptøjk; winets ku ja Salomón tyøki windsøn, ja'anïmts tkoj ja tsaptøjk. 48 Jøts øyim ja Dios jap kyidyimchøøni kuwani jap tsaptøjkjøtpy midï ja jaa'y yik'øydip, kumi yide'en ja Dios ja y'ayujuk ttukmiyø'øy ja kyugajpxy ku ja yide'en wyä'añ:

49 Tsajpjøtpy ø ndsøøni, jøts nayide'en naxwiin.

¿Ti ndøjk meets idø'øn myik'øyip, jøts ti tsinaadyaajk meets idø'øn xmo'owamp?

50 ¿Kidi øtsip jade'en tuki'iyi tø nyik'øyi?

51 Xjats ja Esteban tjaaknimaay yide'en ja myigu'ukti:

—Meetsxi mgamadoop mgaja'gyujkidip, jøts nijuuni meets ja Espiritu Santo xk-agupøjkti. Jade'en mee nugo mjanch'ity sami n'apteety'amøjti. 52 Ja'axi tjemdundip ttedundip ja Dios Teety kyugajpxy, jøts tyik'oo'ktøø pømbi yjøjä'widip ku ja myenwä'añ ja yiknitsokpi, pøn janch øy janch wä'ats. Ixyamts ja yiknitsokpi yjanchmiiñ, pø meetsxi ja mgøyajk jøts ja jaa'y

yik'oogiyit. ⁵³ Pø tøxi meets ja ankilis ja Dios kyutujk mjamø'øyi jøts nika'ap ja xpadundi.

Ku ja Esteban y'ø'jky

⁵⁴ Xjats ku jade'en yiknimaadyøø ja windsøndøjkti, winets yikxon tjanchty-imyí'ambøjktøø ja Esteban. ⁵⁵ Kumi ja Espíritu Santo ja Esteban yjanchmøøt'ajtpy, winets ja chajp'ijxy jøts t'ejxpaajty ja tsuj'ajtin ja øy'ajtin ma ja Dios Teety, jøts nayide'en t'ijxy ku ja Jesús jam tyani Dios Teety aga'ngyø'ø'øm. ⁵⁶ Xjats tnimaay pøn yik'lookwajniyidip:

—jUk'ejxti! Awa'ats øts yø tsajp ø n'ixy, jøts nayide'en n'ejxpaaty ja Cristo tyani Dios Teety aga'ngyø'ampy.

⁵⁷ Xjats ja jaa'dyi ka'ap ja tmadowdi, y'amatstip ja tyatsk ja', niyaxni niyjokni dø'øn tnibidøktøø jøts tmatstøø. ⁵⁸ Jøts tyikpidsømdøø aguwanikøjxp jap kajpjøtpy; winets ja ni'øø'nibidi jawyeen ja chabixy tjandøø jøts ja ttuk'ejx'etti ja mixy Saulo, xjats idø'øn jatyí twika'tsnibøjkiðøø ja Esteban. ⁵⁹ Yika'tsp wyinaty ja Esteban, jøts ja chapkajpxy jøts ja wyaañ:

—Nwindsøn'ajtim Jesús, mets ndagøðøjkip ø n'anmija'win.

⁶⁰ Xjats ku jade'en wyaañ winets ñagyuxendyaajkiyøø jøts møk wyaañ:

—Kidi xukpøky'aty nmigu'uktøjkti yø n'o'jkin.
Kuts wyaañguijxy jade'en, winets y'oo'knaa.

8

Ku ja Saulo tjemduuñ tteduuñ ja Jesús yjanchja'wibidi

¹ Jøts ja mixy Saulo yjotkujk'ajty ku ja tyik'oo'ktøø ja Esteban. Xjats nay ja'abi xøøw, winets ja tsep cho'ondaajky møøt ja' pøn ja Jesús yjanchja'widip jam Jerusalén. Paty yide'en niduki'iyi cho'onjøkniðøø pøn ja tsep tkawandip, jøts jam ñøjkxti nay Judeit kajp wingon, jøts nayide'en Samaria y'etjotpti. May idøøn choonidøø, ja'ayi døøn tåndøø ja Jesús kyudanaabyi pøn nimakmajtskjaa'y'ajttip. ² Xjats winaagin jaa'y pøn ja Dios kyajpxy tpadundip, ja' tyiknajxøjkidøø ja Esteban jøts nayide'en tjanchpaya'axti. ³ Xjats ja Saulo txumika'ødyuñ ja myigu'uk pøn ja Jesús yjanchja'widip, jøts t'ixaañibøjkøø tøj tøj. Kuts ja tpaajty, jøts ja t'ixjidøjtpeidsimy tyøjkjøtpy wan tjayaa'yi wan tjatø'øxyi, jøts ja tyikpuxøjktøki.

Ku ja øgyajpxy ja ømyadya'aky ojts yikajpxwa'kxy jam Samariit etjotp

⁴ Xjats niduki'iyi midi tsoo'nidøø Jerusalén jøts ja ñøjkxtøø omagajp, ja'ats ja Dios kyajpxy tkajpxwa'kxidøø midi anmija'win tyiknitso'ok'ajtp. ⁵ Xjats ja nidu'ukti, pøn txøøw'ajt Felipe, ja'ats nøjkx abikyajp jam Samariit y'etjotp, winets ja jam tkajpxwa'kxy sa yajty sa kyubejty ja Jesús. ⁶ Winets ja jaa'y yjanchñamyujkidøø namay, jøts ja tjanchpatmadowdi sa wya'añ sa kyajpxy ja Felipe, jøts ku nayide'en miłagri ttuuñ. ⁷ Winets tyikpeidsiimy ja mamyiku' midi ja jaa'y wyinaty tø tyatøkiyidi, jøts møk idøøn ja tjanchmiyaaxti ku pyidsømdøø ja miku'; nay ja' tyiktsoojk may ja køxujxpi pakxujxpidi, jøts

nayide'en tyiktsøøjky ja pakma'at jaa'dyi. ⁸ Paty idø'øn yjanchjotkujk'ajttøø ja jamit jaa'y.

⁹ Jøts nay jamts idø'øn ja yaa'dyøjk tu'uk y'ijty pøn txøøw'ajtp Simón, ja'ats jam yik'adujkp jøts nayide'en xyimay, ja'agøjxp idø'øn ja tjanchmøjawidi ku ja jade'en ñamyøjpikta'agyì ja Simón. ¹⁰ Xjats ja niduki'iyi ja møy ja mutskti tpatmadowdi pøni sa jaty ja Simón wyaañ. Winets wyandøø jøts ku tjanchmyøødi ja Dios myøk'ajtin.

¹¹ Jøts tpaduujnidøø ja yja' ku ja xyimay jøts ku ja yik'aduky, may jumøjt idø'øn ja wyin'øø'nidøø.

¹² Xjats ku ja Felipe tñigajpxkijxy ja øgyajpxy ja ømyadya'aky pøni sa yjajty kyubejty ja Jesús, jøts ku ja tñigajpxy ja Dios kyutujk midi ja yjaa'y ja tyanitanaapy, winets ja yikpabøjknaa, xjats ja yaa'y ja tø'øxy ñøbajttøø. ¹³ Nayide'en ja Simón tpabøjknimaa, jøts ja ñøbajtmää, jøts ja tjamyøøt'ajty ja Felipe, winets ja ñigyumaap tjanchja'wøø ku ja Felipe tjanchpikta'aky ja milagri, jøts ja Dios myøk'ajtin tyikwingaxi'iky.

¹⁴ Xjats ku ja Jesús kyudanaabyi pøn jam jaaktaandøø Jerusalén tñija'widøø, ku ja Samariit jaa'y winaagin tø wyinaty tkupøjkti ja Dios kyajpxy y'ayuujk jøts ku ja tpadu'undit, winets ja yjaakyikajxtøø ja Pedro møøt ja Juan. ¹⁵ Jøts ku jam yja'ttøø, winets tku'amidowdi ja Samariit jaa'y midi tpadundip ja Jesús yja' jøts tyatøkiyidit ja Espíritu Santo. ¹⁶ Ka'aním wyinaty ja Espíritu Santo tyatøkiyidi ja Samariit jaa'dyi; ja'ayi wyinaty tø ñøbattøø Jesús xyøøgøjxp. ¹⁷ Xjats ku ja tkønixajttøø ja jamit jaa'dyi, winets ja tyatøjkiyidøø ja Espíritu Santo.

18 Ku ja Simón tjanch'ijxy ku ja Jesús kyu-danaabyi ja Espiritu Santo ttuktatøki ja jaa'dyi, winets ja juy t'amidøøy, 19 jøts tnimaay:

—Tiku meets xkadamidøøky yø Dios myøk'ajtin midi mee mmiwidijtpy, jøts ø nayide'en øy pøn ngønixajt, jøts nayide'en nduktatøkit ja Espiritu Santo.

20 Xjats ja Pedro tnimaay:

—Pøni jap ja meen xmoødi, wan ja møøt mgudigøy, jade'enxi mets yjawwi mwinmay jøts yø yiktøøky midi ja Dios yajkpy. 21 Ka'ats mets yø mbaat'atyiyi ya'at midi øø nmiwidijtpy, ka' mets mwinmaa'n y'øyi pyaadi Dios wyingujky. 22 Majtstu'ut yø mga'øwyinmaa'n, minuu'kxa'ak ja Dios pøni maa'kxujkiyip midi tø xwinmay m'am mjotp. 23 N'ijxpy øts yjawwi ku ka'øwyinmaa'n xmoødi, yø'øts myikjem'adøøjtsip myikte'adøøjtsip.

24 Xjats ja Simón y'adsøøy:

—Ku'ajot'ajtik meets, jøts øts ja nbøky ngagu'ayo'ombaadit.

25 Xjats ku ja Juan møøt ja Pedro tnigajpxkøxtøø ja Dios kyajpxy y'ayuujk, jøts nay ja tkajpxwa'kxtip jam magyajpjotp nay ja Samariit y'etjotp, yide'en ja wyandøø sudso'ampy yø anmija'win nitsok'aty, winets wyimbejtnidøø nay jam Jerusalén.

Ku ja Felipe møøt nabaajtyøø ja Etiopiit jaa'y

26 Xjats ku ja jade'en wyimbejtnidøø, jøts ja nwindson'ajtim y'ankilis ojts ja Felipe myigajpxyiyi, jøts nimaajtyøø:

—Pidø'øk mets jøts mnøjkxt abatkø'øm'ampy, ja tuu' midi naxp Jerusalén jøts nayide'en Gaza.

Jade'en idø'øn ja ankilis ñimaajyøø ja Felipe. Ja'abi tuu' idø'øn naxp tø'øts etjotp mā ka'apøn chøøni. ²⁷ Xjats ja pyidi'jky jøts ja chøø'ñ; winets tpaajty jam tuu'am tu'uk ja Etiopiit jaa'y, pøn ja Dios Teety jap t'atswindsø'jkip Jerusalén. Ja jaa'y isaabiky ja', jøts møj yikutujkpi ja', jøts nayide'en t'ejx'ejtmüyøø ja myeeñ ja tø'øxy pøn jam møj windsøn'ajtp Etiopía, Candace ja xyøøw ja tø'øxy. ²⁸ Kyajpkøjxp idø'øn ja wyinaty wyimbejtñi kyarretijøtpy, jøts jade'en tuktuu' tkajpx'adi'ich ja Isaias ñøky pøn ja Dios kyugajpxy'ajt. ²⁹ Winets ja Espiritu Santo myigajpxiyøø ja Felipe, jøts ja ñimaajyøø:

—Wingonjawī puwa'agi yø karreti.

³⁰ Xjats ku ja wingon tpuwa'jki, jøts tmadøy ku ja ñøkyajpxy, jøts ja tyiktüy ja Felipe:

—¿Mnimadøøpy idø'øn midi ixja mgajpxpy?

³¹ Xjats ja wyaañ ja nøkyajpxpi:

—¿Sudso øts yø' nwinmado'ot, pø ka'ats ø pøn, pøn øts xukwinmado'op?

Winets ja Felipe yikway jøts tyøkit jap karretijøtpy jøts tmøøtsøønit. ³² Midi ja Etiopiit jaa'y wyinaty kyajpxpy, ya'at idø'øn ja':

Ku jaa'y yik'o'jkøø kyupiky'ajt ja', jade'en ja y'ijty kidim ja borreegi maxu'nk y'øøky; ka'ap ja sa wya'añ, uum ja' jade'en ejxim borreegi ku yikeepy.

³³ Jade'en idø'øn ja jaa'y yik'ayoojüyøø, jøts nika' kø'øm ñanky'ayowiyit;

ku ja jade'en yiktuñ, ¿pøn ja kugajpxiyip?

Tø dø'øn jabaat kyixy ja chinaa'yin ya naxwiiñ. Yide'en idø'øn jap yja'ayi midi ja Etiopiit jaa'y kya-jpxpy.

³⁴ Xjats ja jaa'y yiktøøjøø ja Felipe:

—Tun ja may'ajt, nigajpx waani, çpøn idø'øn yø jade'en ñimadyakpy, kø'omyi yø jade'en ñañimadya'agi, uk wenkpi dø'øn yø ñimadyakpy?

³⁵ Xjats ja Felipe ttuk'ixpøjknibøjkøø sa yjajty sa kyubejty ja Jesús. ³⁶ Xjats ku ja jade'en yø'odyi, winets ja møj nøø tpaattøø, jøts ja Etiopiit jaa'y wyaañ:

—Ixats ja nøø yjawi, çti kidi ndejint y'øyt ku nnøbatt?

³⁷ Xjats ja Felipe t'adsøøy:

—Pøni mjanchja'wip ja Jesús tu'uk amumjoojt, o me nyiknøbatt.

Winets ja t'adsojimbijty:

—Njanchja'wip øts ku ja Jesucristo yjanch'u'nk'aty ja Dios Teety.

³⁸ Xjats ku ja jade'en wyaañ jøts ja karreti tyikwa'k'øydøø; winets ñøjkxtøø jam møj nøøjotp, jamts ñøbejty ja Etiopiit jaa'y. ³⁹ Kuts jam pyidsømdøø møj nøøjotp, jøts ja Espíritu Santo yiknøjkxøø abiky et ja Felipe, jøts ja Etiopiit jaa'y nika'ap ja t'uk'ejnnaa; jøts ja tyuu'tnøjkxnaa jotkujk. ⁴⁰ Jøts ja Felipe jap yja'aty ma kajp jap txøøwi Azoto. Kajp kajp idø'øn ja tkajpxwa'kxwidity sa dø'øn ja anmija'win ñitso'ok'att. Xjats ojts jap yja'tni ma kajp jap txøøwi Cesarea.

9

Ku ja Saulo tyiktigajch ja chinaa'yin

¹ Xjats ku ja jade'en, jødsyim ja Saulo tkidy-
 imyja'dyigøy ja o'jkin, kuwani tyimdyanekwa'añ
 ja' pøn yjanchja'widip ja Jesús yja'. Paty ojts
 tninijkxy ja teetywindsøn, ² jøts t'ats'amido'ot ja
 nøky ja tiy'ajtin. Ja'ats ja myinøjkxp jøts ja ttuk'ext
 ja teetyi pøn jam ttundip tsaptøjkjotp ma txøøwi
 Damasco, winets ja t'ixa'at pøni pøn ja Jesús
 yja' pyaduuñidip, jøts jam ja tyiknøjkxt kø'tsumy
 Jerusalén, wan tjayaa'yì wan tjatø'øxyi. ³ Kuts jam
 yja'atwaani Damasco, winets ojts jotmøn ja jaj
 ñawidityi midi kidakp tsajpjøtpy, janch tsamamp
 ja jaj. ⁴ Winets ja Saulo kyidaay, jøts tmadøøy ja
 ayuujk ku ja yide'en wya'añ:

—Saulo, Saulo, ¿tiku ø xjemduñ xeduñ?

⁵ Xjats ja Saulo tyiktiy:

—¿Mbønimts me teety idø'øn?

Jøts ja y'adsoojøø:

—Øts idø'øn Jesús, nay yø' midi mjemdumpy md-
 edumpy. Kø'øm me mnay'ayo'onduñiyi jade'en
 kidi tsakaa ku ja ti tnepy, jøts ja kø'øm kujp
 ñadyukyø'ødyiyi.

⁶ Xjats ja Saulo yjanchmibejpøjknaa ku jade'en
 yiknøjmi, jøts wya'añ:

—¿Timts me teety xamidsokp, ti ø ndu'ump?

Winets ja nwindsøn'ajtim ñimaajyøø:

—Pidø'øk jøts jam mnøjkxt kajpjotp, jamts myik-
 tukmado'ot pøni ti mdu'ump.

⁷ Xjats ja Saulo yjamyøøt nayide'en
 yjanchø'jkidøø ku ja Saulo y'ayuujk ja jade'en
 tmadojidi, jøts ka'ap ja t'ejxtøø pøni pøn ja
 myigajpxpy. ⁸ Winets jatyi ja Saulo pyidi'jky, jøts ku
 ja yjawn'ejxwa'kxy, ka'ap ja ti t'ejxpaaty. Winets

ja myigu'uk y'ukwejtsniyidøø, jøts ja yiknøjkxi Damasco. ⁹ Jamts chinaay tigøøk xøøw jøts niti tka'ijxy, ni kyakay ni kya'uuky, niti tkatuñ.

¹⁰ Jamts idø'øn tu'uk chinaamyi yaa'dyøjk pøn tjanchja'wip ja Jesús, Ananías, idø'øn ja xyøøw, winets ja nwindson'ajtim ojts tninijxxy ja Ananías, jøts ja tnimaay:

—¡Mets Ananías!

Xjats ja Ananías t'adsøøy:

—¿Ti, teety?

¹¹ Xjats nay jatyi ñimaajyøø:

—Pidø'øk jøts mnøjkxt ma ja tuu' yiktijy Tiidyuu', jøts ku jam mja'att Judas tyøjkwindum, jamts xyiknidøøwit ja Tarsit jaa'y midi txøøw'ajt Saulo. Dios'ajot'ajtp inet ja jam, ¹² jøts tø ja nayide'en tnijawi agumaa'gyøjxp, ku me mnøjkxt jøts ja wyin'ejxwa'kxkojmit wa'ats ku xkønixajt.

¹³ Kuts ja jade'en tmadøøy ja Ananías, jøts ja wyaañ:

—Janch namay, teety, idø'øn ja jaa'y tø xuk-madowdi ku yø Saulo tjanchjemduñ tjanchte-duñ ja' pøn mets mjanchja'wiyip jam Jerusalén.

¹⁴ Ixyamts ja tø tmija'aty nay ya ja tiy'ajtin, midi ja teetywindsøn ja ojts t'amidøy jøts ja tyiktsoont midi me mbaduujniyip.

¹⁵ Winets ja nwindson'ajtim wyaañ:

—Nøjkx x'ats'ixy ja Saulo, tø øts ja nwi'ixy, nyiktunwampy øts ja', abikyajp øts ja ngaxwa'añ. Japts øts x'atsnigajpxt x'atsnimadya'akt, jøts ja ttukmado'ot ja jamit jaa'dyi møøt ja' wyindsøndøjkti jøts nayide'en ja ya'at israelit jaa'dyi. ¹⁶ Nduk'exp øts ndukmado'op øts sudso jawyeen tyu'unt, jøts kuwani nayide'en tmi'ayo'ot

øts ngajpxy øts n'ayuujk ku ja jaa'y yjemdunit tyedunit.

17 Xjats ja Ananías ojts tninijkxy ja Saulo. Kuts ja yja'ljty, jøts ja ja'ayɨ ojts tkønixajy jøts yide'en tnimaay:

—Migu'uk Saulo, øts tø xkexy ja nwindson'ajtim Jesús, nay ja' midi ojts x'ixy jam tuu'am, ja'ats øts tø xkexy jøts me nyikwin'ejxwə'kxt jadigojk, jøts ja Espíritu Santo nayide'en mdatøjkiniyit.

18 Xjats jotmøñ kya'ay wyeengøjxp jade'en jajtp ja t'ixy ejximi ajkx jimeeñin, winets wyin'ejxpijky jadigojk. Xjats ja Saulo pyidøknaa, jøts ojts ñøbety. 19 Jøts ja jadigojk kyaabyijky, winetnimts ja myøjaaw tpijky, jøts jap yjaaktsinaay ja majtsk xøøw ja tigøøk xøøw møøt ja' pøn tjanchja'widip ja Jesús jam Damasco.

Ku kyajpxwa'kxy ja Saulo jam Damasco

20 Xjats ja Saulo tkajpxwa'kxnibøjkøø jam tsaptøjkjotp, yide'en ja wyaañ ku ja Jesús y'U'nk'atyɨ ja Dios Teety. 21 Xjats ja ñigyumaap tjanchja'widøø pøn jaty ja jam patmadojiyøø, jøts ja xem yam ñagyajpxidøø, jøts yide'en ñawyə'añidøø:

—¿Kidi nay ja jaa'yip yø' midi jam Jerusalén y'ijty tkamaa'kxp ja myigu'uk ku ja tpabøkti ja Jesús? ¿Kidi ja'ajip yø tø t'uknimiñ jøts tmajtsmukøxt ja Jesús yjanchja'wibidi, jøts ttawinguwaawit ja møj tiiyumbidi?

22 Xjats ja Saulo jinaxy yjaaktyimkyajpxwa'kxy, jøts ja yikxon tyimñigajpxy jøts ku ja Jesús ya tø yjanchyikexy yikniitsokpi, jøts ja israelit jaa'y

jadi'iñi myondi y'ookti pøn jaty jam wyinaty tsinaadyip Damasco, niti kajpxy niti ayuujk ja'adi.

Ku ja Saulo ayu'uch kyeejky

²³ Xjats kyimjekñim ja israelit jaa'y tkajpxy'ajtnidøø jøts ja tyik'ooktit ja Saulo; ²⁴ jaty Saulo ja tnija'wiyi'ñ. Winxøow windsuu ja myidsep y'awejx'ityi ma pidsomdaajk jam, jamts ja tyimyik'oogiyit. ²⁵ Winets ja Saulo ja myigu'uktøjkti pyiktaajkiyøø kachjotpy jøts ttanikiñaxti ja pøch midi nawidity tukajpaa', jøts nika'ap jam ja pyidsimy ma ja myidsep y'awijxyi, paty idø'on ja kya'ø'jky.

Ku ja Saulo jam yja'jty Jerusalén

²⁶ Xjats ku ja Saulo jam yja'jty Jerusalén, jøts ja tminamyukwa'añi pøn ja Jesús tjanchja'widip. Janchtsø'jkidipts ja', kumi ka'ap ja tjanchjawidi jøts kudam ja Saulo nayide'en tjanchjawi ja Jesús. ²⁷ Paty idø'on ja Bernabé wyajiyøø, jøts ttukwinguwa'jkøø ja Jesús kyudanaabyidi. Jøts nay ja' ttukmadoow sudso wyinaty tø t'ixy ja Jesús jam tuu'am, jøts nayide'en sa ja myigajpxiyøø, jøts nayide'en ja ttukmadøøy sa ja ojts jam jotmøk tkajpxwa'kxy ja y'ayuujk Jesús køjxp. ²⁸ Xjats ja Saulo jam jade'en tyaañ Jerusalén, jøts ja møøt wyidejtni pøn jaty ja Jesús yja' pyadundip. ²⁹ Jøts ja ka' ti tkumayjawi, jotkujk ja tkajpxwa'kxi ja nwindson'ajtim yja', jøts ja ttamimadya'aky ja israelit jaa'dyi pøn ja griegit ayuujk tkajpxtip; yikxon ja ñadyawingugajpxiyidi ku ja ja xe ja ya tum jade'en kyanagyupijkyiyidi ja wyinmaa'ñ, ja'ats ja israelit jaa'y ñiwinma'ayidip jøts ja tyik'ooktit. ³⁰ Xjats ku ja myigu'uk jade'en

tnija'widøø, winets ja yikwaanaa jøts yiknøjkxiyøø jam Cesareit kajpjotp, jøts yikejxñim jøts ja ñøjkxt kyajpkijxpy midi txøøwip Tarso.

³¹ Xjats ja janchja'wibidi pøn jaty tsinaadyip jam etjotp midi yiktejp Judea, Galilea, jøts Samaria, nekim ja jam chinaañidi, jøts ñija'wi'adøjtsidip ja Jesús yja' ja'adi. Jøts juuni ja tka'ukwindsø'øgidi, ejtp ja twindsø'øgidi jøts namayi'adøtstip ja nayide'en, ja Espíritu Santo ja amuum pudøjkiiyidip.

Ku ja Eneas chøøjky

³² Xjats ku ja Pedro wyinaty t'ayø'øy mā jaty ja janchja'wibi chøønidi, nayide'en ojts t'ixy ja janchja'wibi pøn jam tsinaadyip mā ja kajp txøøwi Lida. ³³ Jamts tu'uk tpaajty ja yaa'dyøjk midi txøøw'ajt Eneas, tyuktujk jumøjtíp ja pa'am ja wyinaty tø pyajtniyi, kyidyimpyidi'iky jøts køxuxyi pakxuxyi pa'am idø'øn ja myøøt. ³⁴ Xjats ja Pedro ja tnimaay:

—Eneas, Jesús myiktsojkip. Pidø'øk, wejtsjø'øk yø mmaabajt.

Xjats ja Eneas pyidi'iky jaty, ³⁵ xjats niduki'iyi ja jaa'dyi pøn jaty kugajp'ajttíp jam Lida jøts jam Sarón kuuyi ja tnija'widøø, winets ja tyikutigøødyi ja møjaa'chinaa'yin midi ja wyinaty chinaadyip, jøts ja nwindson'ajtim yja' tpabøjkniiyidøø.

Ku ja Dorcas yjujkyjky jadigojk

³⁶ Nay ja'abi xøøw nay ja'abi jumøjt idø'øn chinaay tu'uk ja tø'øxyøjk jam Jopit kajpjotp, Tabita dø'øn ja xyøøw, yide'en yiktijy griegit ayuujk, Dorcas. Jøts nayi Jesús idø'øn ja yjanchja'wimiyip paty ja tjanchpudøki pøn

ayoop pøn winmaapy. ³⁷ Winetsik idø'øn ja pa'am pyaajtñiyaa jøts ja tyimyk'o'jkiyøø; jøts ku yikpujnaa, jøts ojts yikpikta'aky myiduknipatøjkixpy. ³⁸ Xjats kumi wingonts ja kajp midi txøøw'ajtp Lida, mā jap wyinaty ja Pedro t'ayø'øy ja myigu'uktøjkti, jøts kumi tø ja wyinaty ja Dorcas myigu'uk tñijawidi ku ja jam wyidity, winets ja ñagyajxidøø namajtsk jøts ja t'atstukmado'odit ja Pedro jøts mye'ent putyi.

³⁹ Xjats ja Pedro jatyï tmøødi ja kugajpptyi. Ku jam yja'ttøø, jøts jap tyimwyaanøjkxiyøø mā ja oo'kpi jap, winets ja Pedro ja ku'øktyø'øptyi ñawa'kwidejtiyøø, jøts ja tyuk'ijxyi ja wet midi wyinaty ja Dorcas tø tyik'øyi. ⁴⁰ Winets ja Pedro tkajxpidsømguixy ja jaa'dyi, jøts ja ñagyuxendyaajkøø, jøts kuts ja twindsapkaajpxkijxy ja oo'kpi, xjats ja tñimaay:

—Tabita, pidø'øk.

Winets ja oo'kpi wyin'ejxwa'kxy jøts ja Pedro yikwin'ixy, winets chinaagyukøø. ⁴¹ Jøts ja kyø' ja tmajtstøø jøts ja jade'en pyidi'jky; winetnømts ja twaadsøøy ja Pedro ja myigu'ukti midi ja kya-jxpidsøøm jøts nayide'en ja ku'øktyø'øptyi, xjats ja twin'ejxtøø, tødam yjukpyiky ja oo'kpi wyinaty. ⁴² Ñija'wigyøxtøø niduki'iyi ja Jopit kajp jaa'y, xjats namay tjanchja'widøø ja Jesús. ⁴³ Nay jam idø'øn ja Pedro tyaa'ni kawinaak xøøw jam po'ogoo'tspi tyøjkwindump, ja' idø'øn ja xyøøw Simón.

10

Ku ja Pedro tmigajpxy ja soldadi windsøn pøn yiktejp Cornelio

¹ Jam idø'øn tu'uk y'ijty ja yaa'dyøjk mā kajp jam txøøwi Cesarea, Cornelio dø'øn ja xyøøw, ja'ats idø'øn ja soldadidi tukpiky tniwindsøn'ajtp pøn yikxøømøødyøø Italiāni. ² Xjats ja Cornelio møøt ja y'u'nk møøt ja ñidø'øxy, yjanchja'myatstip idø'øn ja Dios Teety ja', jøts nayide'en twindsø'øgidi. Ajot'ajttip idø'øn ja Dios jabom jabom, jøts nayide'en tjanchtabudøjkidøø ja myeeñ ja ayoobi jaa'y. ³ Tu'uk idø'øn ja xøøw sã yjajty sã kyubejty ja Cornelio, ku ojts wã'ats t'ixy awinmaa'ngyøjxp ja Dios Teety y'ankilis, tigøøk yaxpin idø'øn wyinaty ku ojts ñidøkiyi mā ja jap wyinaty, winets ja xøøw ja tyamigajpxiyøø:

—jMets Cornelio!

⁴ Winets ja Cornelio tsø'øgijawi twin'ixy, jøts t'adsøøy:

—¿Ti, teety?

Xjats ja ankilis ojts ñi'mxyiyi:

—Tø ja Dios Teety ja m'ajot'ajtin mgupøjkxiyi, jøts ku tø xpudøki nayide'en ja ayoobi jaa'dyi. ⁵ Kax mgugajpxy jøts jam ñøjkxtit Jope, wan ja Simón t'atswawdi pøn nayide'en yiktejp Pedro. ⁶ Jam ja myidsøøni po'ogoo'tspi wyindump pøn yiktejmip nayi Simón, pøn jam tsinaapy mejy wingon. Ja'ats mdukmadoowiyip pøni ti mdu'ump.

⁷ Xjats ku ja ankilis ñøjkxnaa, winets ja Cornelio twaadsøøy ja tyumbi namajtsk. Wyaadsøow nayide'en ja soldadi tu'uk pøn ja møøt ñamyayi, jøts pøn nayide'en twindsø'jkip ja Dios Teety. ⁸ Xjats ja ttukmadoogijxy ja kyugajpxtyi sã jaty ja ankilis ja wyinaty tø ñi'mxyiyi, winetnĩmts tkejxy.

⁹ Xjats ku kyimjabom'ajty, jawaani jam kyaja'tnidi kajpjotp mā ja yikaxtøø kugajpxy'ajtpi,

winets ja Pedro pyeity jam tøjkojxp dios'ajot'ajtpi, kujk xøow et idø'on wyinaty. ¹⁰ Janch yu'oo'knip idø'on ja wyinaty jøts ja kyaawya'añ; japnimts ja kaaky wyinaty y'øyi, ku jotmøn t'ejxpaajty jade'en kidi jaa'y kyumaa'y, ¹¹ ku ja tsajp y'awa'ach jøts t'ixy ñaxkida'aky, jade'en ja t'ixy kidim ja møj mantí, jøts tum wendi maktaxk iskiin. ¹² Jøts jam mantikøjxp mayjøj ja jiyujk t'ixy, jam ja tsaa'ñ, jam ja joon, jøts jam nayide'en ja maktaxkpi tekpyi jiyujk. ¹³ Winets tmadøoy ja ayuujk midi tsoo'mp tsajpjøtpy, jøts ja yide'en ñii'mxyi:

—Pidø'øk Pedro, yik'ook inet yø jiyujk tu'uk jøts xtsu'utst.

¹⁴ Xjats ja Pedro t'adsøoy:

—Ka' teety jade'en; niwindii øts jade'en ngatsu'uch ja kya'øybi kyawa'atspi, midi kapaat'ajtyip yiktsu'utst sam ja Moisés kyutujk.

¹⁵ Xjats jadigojk tmadøoy ja kajpxy ja ayuujk, jøts wyā'añ:

—Kidi jade'en xka'ødyijy, tum mbaat'ajtip yø jiyujk tsu'uch midi Dios Teety tø ttanibiktaagi.

¹⁶ Tigøøk ojk idø'on ja mantí wyimbijty y'adijy, jøts pyatøjkiñaa nay jap tsajpjøtpy. ¹⁷ Ixjam ja Pedro jade'en wyinaty myay tyajy, ti dø'on ja tyijpy jade'en midi wyinaty tø t'ixy ku ja Cornelio kyugajpxy yja'ttøø, tø ja wyinaty tyiknidøøwidi ja Simón tyøjk. ¹⁸ Kuts ja jam yja'ttøø tøk'agi'py, winets møk tkugajpxidøø pøni jap ja Simón midi nayide'en yiktejp Pedro. ¹⁹ Kumi ja' wyinaty ja Pedro myimaapy myidajpñim midi wyinaty tø t'ixy, winets ja Espíritu Santo ñimaajyøø:

—Nidigøøk ɪxyam ja jaa'y m'ixa'ayiyi. ²⁰ Pidø'øk, winak jøts xmøødit yø jaa'y, kidi ti xpawinmay, nay øts yø' ngugajpxy.

²¹ Xjats ja Pedro tniwinajky ma wyinaty ja Cornelio kyugajpxy y'aweixti, jøts ja tnimaay:

—Øts meets idø'øn x'ixaapy. ¿Ti dø'øn mnimendip?

²² Xjats ja kugajpxy t'adsoodøø:

—Ja Cornelio øø xyikugajpxy'ajtp, janch øy jaa'y ja' jøts nayi wyindsø'jkip ja Dios ja', xjats nayide'en janch tsojkip ja' ja israelit jaa'dyi. Nay ja Dios Teety idø'øn y'ankilis ja tnimaajyøø jøts me myikwa'at, jøts jam njaa'mint ma ja chøøni ja Cornelio, jamts mets x'atstukmado'ot pøni ti jaty me mnija'wip, jøts ti jaty mmadya'akwampy.

²³ Xjats ja Pedro tkuwaa'wiña tyøjkjøtpy, jøts jami myaadøø. Xjats ja kyimjabomnim choo'ndøø, winets ja Pedro twaay ja myijanchja'wibi winaagin midi jam Jope tsinaadyip.

²⁴ Jøtsnim kyimjabom yja'ttøø jam Cesarea, ma ja Cornelio y'awijxyiyi niduki'iyi møøt ja myigu'uktøjkti, midi wyinaty tø twaadsowdi jøts ja tpatmado'odit ja Pedro kyajpxy y'ayuujk. ²⁵ Kuts ja jam tyimya'ttøø ja Pedro, xjats ja Cornelio y'adsoojyøø jøts ja pyidsimy tyøjkjøtpy, xjats ja jatyi ñagyuxendyaajki ja Pedro wyingujky, jøts ja jade'en yikwindsø'øgi ejxim ja diosin. ²⁶ Winets ja Pedro jatyi twejtsji'iky, yide'en ja wyaañ:

—¿Tiku ø xwinguxaani? Pidø'øk, pø nay jaa'yts øts nayide'en sa mets.

²⁷ Jøts nay madyaktipnim idø'øn ja wyinaty, ku jap tyøjkidøø tøjkjøtpy ma wyinaty ja jaa'y jap

yjanch'aweixti namay. ²⁸ Xjats ja Pedro tnimaay yide'en:

—Meets migu'uktøjkti, mnija'wip meets jøts ku øøts wenk n'israelitjaa'y'aty, ka'ap øøts n'øyjawi jøts øøts nmigu'uk tmøøtnabyaattit ja wenk jaa'dyi uk tyøkidit ja' tyøjkjotpti, ka'ap øøts ja n'ødyijy, ka'ap øøts ja nwa'atstijy. Tøts øts Dios xuknijawi, jøts ku ka'ap jade'en y'øyi jøts øts jade'en nwinma'aty. ²⁹ Ja'agøjxp ø nmiñ jatyi ku mee xwaadsøøy. Jøts nnijawiwyp øts ixyam ti meets idø'øn xamigajpxwamp ku meets xwaadsøøy.

³⁰ Xjats ja Cornelio t'adsøøy, yide'en ja tnimaay:

—Ixym myimaktaxk xøøwiñi ku øts yide'en njajty, ya øts wyinaty ndøjkjøjty n'ayuu'aty, jøts ja Dios wyinaty n'ajot'aty winakxyøøw, ku øts jotmøñ n'ejxpaajty tu'uk ja yaa'dyøjk, jøts janch tsamamp ja wyet amuum kyaxi'iky. ³¹ Winets øts yide'en xnimaay: “Mets Cornelio, tø ja Dios Teety ja mdios'ajot'ajt'in mgupijkxyiyi, jøts ku tø xpudøki nayide'en ja ayoobi jaa'dyi. ³² Kax mgugajpxy jøts jam ñøjkxt Jope, wan ja Simón t'atsway pøn nayide'en yiktejp Pedro. Jam ja myidsøøni ja po'ogoo'tspi wyindump midi jam tsinaapy mejy wingon. Ja'ats mdukmadowiyip pøni ti mdu'ump.” Jade'en øts idø'øn ja ankilis xnimaay. ³³ Paty øts ngugajpxy jatyi nguejxy jøts me m'atsyikwa'at, pø janch øy ku tø xpaduñ ku tø mmiñ ya. Wa'ats ja Dios Teety x'ijxyim xnija'wa'am ku adøm ixyaadi, ku øø nbatmadoowa'añ ja nwindson'ajt'im kyajpxy y'ayuujk midi ja tø mdamigaxiyi, jøts mets ja ya jade'en xnigajpxt.

Ku ja Pedro kyajpxwa'kxy jam Cornelio tyøjkwindump

³⁴ Winets ja Pedro kyajpxnibøjkøø, jøts ja yide'en wyaañ:

—Ixym njanch'ixy njanchnijawi ku ja Dios Teety chøjkpy ja' øpyønjaa'yi, ka'ap ja' tka'øyjawi, ³⁵ kyupijky ja' pøni pøn windsøjkiyip, jøts y'øyjaa'y'attit nayide'en. ³⁶ Dios Teety idø'n jade'en ojts ttukmadøy ja Israelit jaa'y, ku xmi'øy'atwa'añindi jadigojk ja Jesucristo køjxp pøn nwindson'ajtyindip niduki'iyi.

³⁷ Pø mnija'wipxi meets niduki'iyi sa yajty sa kyubejty jam israelit jaa'y y'etjotpti, jam idø'n cho'ondaajky ma et txøøwi Galilea, tø wyinaty ja Juan Bautista jawyeen kyajpxwa'kxy, xjats ja jaa'y ja nayide'en namay tyiknøbejty. ³⁸ Ja pø mnija'wipxi meets nayide'en ku ja Dios Teety ja Jesús ttuktatøjkøø ja Espíritu Santo møøt ja myøk'ajtin, jøts nayide'en sa jaty ja wyidity ku ja t'ødyuñ ja jaa'y, jøts ku ja tyiktsø'øky pøni pøn ja miku' møøt y'itynim. Ja'agøjxp ja jade'en ttuuñ ku ja Dios Teety ja ejtp tmøø'tity. ³⁹ Øøts idø'n tø n'ixy, øøts idø'n tø nnijawi, sa jaty ja Jesús ttuuñ jam Israelit kyamwemp kyamjotpti, jøts nayide'en jam Jerusaléngit jaa'y myøjkajjotpti. Jøts nay tø øøts ja n'ixy sa jaty ja yajty ku yik'o'jkiyøø ja jaa'y, jøts sa yikmitsumbejty jam kruskøjxp. ⁴⁰ Winets ja Dios Teety ojts kyidigøøk xøøw tyikpidsimy jap oo'kpi jutjotpy ma ñajxøjkøø ja Jesús, xjats øøts ja xukyikwingaxi'jky. ⁴¹ Ka'ap ja yiktuk'ejxtøø ja mayjaa'dyi, øøts yide'en yø xukyikwingaxi'jky, kumi tø øøts ja wyinaty jawy-

een xwi'ixy, jøts øøts ja n'ext, jøts øøts ja nnijawit. Xjats ku ja jade'en jadigojk yjujkpyijky, jøts øøts ja ngaay jøts øøts ja n'uuky møøt. ⁴² Xjats øøts ja xani'ane'emy ja kajpxwa'kxk, jøts øøts ja jaa'y ndukmado'ot nduknijawit ku ja Dios Teety ja kø'øm tpiktaajky ja Jesús, jøts ja jujkpyi ja øøkpyi ttidyu'unt. ⁴³ Nayide'en idø'øn wyinaty jekyip ja Dios Teety kyugajpxy tø tkajpxti tø tmadya'akti ja Jesús, jøts pøni pøn tjanchja'wip ja Jesús, winets yikmaa'kxuktit ja pyøky. Jade'en ja Pedro ja tnimaay ja jaa'y.

Ku ja Espíritu Santo ttatøjkøø pøn ka'israelit jaa'yidi

⁴⁴ Ñagyajpx'adøtsp wyinaty ja Pedro, ku ja Espíritu Santo tyatøjkijidøø ni duki'iyi ja jaa'y pøn jaty jam wyinaty patmadojiyip ja Pedro. ⁴⁵ Xjats ja israelit jaa'y pøn ja Pedro tpadsoo'niyidøø ku ojts ja kugajpxy jam wyayidi, winets ja ñigyumaap tjanchja'widøø ku ja Dios tyuktatøjkijidøø ja Espíritu Santo øpyønjaa'yi, pøn ka'ap israelitjaa'yidi. ⁴⁶ Ja'agøjxp idø'øn ja ojts yiknijawi ku ja adsu'jky ojts tjanchkajpxti tum ja wenk ayuujk, jøts ku ja nayide'en tjanch'øyja'widøø ja Dios. ⁴⁷ Xjats ja Pedro tnimaay ja myigu'uk midi myøøtwidijtpy:

—¿Ti pøn mibaat xkadukyiknøbajtimp yø jaa'y, pø tøxi Espíritu Santo tyatøkiyidi jade'en sam adøm?

⁴⁸ Xjats ja Pedro tni'ane'jmy jøts ja ñøbattit ja nwindson'ajtim Jesucristo myøk'ajtingøjxp. Jøts ja Pedro møkta'aky yiknimaay, jøts ja jam yjaakta'anit ja winaaak xøøwin.

11

Ku ja Pedro ttamimadyaajky ya'atpi ayuujk pøn tjanchja'widip ja Jesús jam Jerusalén

¹ Xjats ja tnija'widøø ja Jesús kyudanaabyidi pøn jam tandi Judeit y'etjotp, jøts ku ja wenk jaa'y wyinaty tø tkupiky ja Dios kyajpxy y'ayuujk pøn ka'ap y'israelitjaa'yidi. ² Xjats ku ja Pedro jadigojk wyimbijty jam Jerusalén, winets ja twindsø'ødyøø ja Pedro:

³ —¿Tiku ja tø x'ats'ixy ja wenk jaa'y pøn ka' y'israelitjaa'yidi, tiku møøt tø m'atskay m'atsjikxy?

⁴ Xjats ja Pedro tnimadyajktøjkøø sã ja yjajty sã ja kyubejty ku ja ojts yikway yikwich, jøts ja wyaañ:

⁵ —Jam ø wyinaty Jopit jaa'y kyajpjotp, jøts Dios'ajot'ajtpi wyinaty, jøts jade'en nja'wøø kidi ja jaa'y kyuma'ay, jade'en n'ejxpaaajty ejxim ja møj manti, ku n'ijxy kyida'aky tsajpwemp tum wendi maktaxk iskiini, jøts wyingøøñ mã øts jap wyinaty.

⁶ Xjats nwin'ijxy yikxon ti dø'øn jap mantijøtpy, winets jap n'ejxpaaajty janch mayjøøjp ja jiyujk, jap wyinaty tsaa'ñ, jap wyinaty joon, jøts nayide'en ja jiyujk midi maktaxk ja tyeky, jøts nayide'en midi janch'awa'andi. ⁷ Winets nmadøøy ja ayuujk ku ø xnimaay: “Pidø'øk, Pedro; yik'ook inet yø jiyujk tu'uk jøts xtsu'utst.” ⁸ Jøts ø n'adsøøy: “Ka' teety jade'en. Niwindii øts jade'en ngatsu'uch ja kya'øybi kyawa'atspi, midi kapaat'ajtiyip yiktsu'utst sam ja Moisés kyutujkin.” ⁹ Winets øts jadigojk xmigajpxy jøts øts xnimaay: “Midi ja Dios tø tyikwa'ach kidi xka'ødyijy.” ¹⁰ Tigøøøk ojk idø'øn

ja manti wyimbijty y'adijy, jøts pyatøjkiñaa nay jap tsajpjøtpy. ¹¹ Xjats ku øts jade'en njajty, winets nay jatyi yja'ttøø nidigøøk ja yaa'dyøjktøø ma øts ja wyinaty, Cesarea dø'on ja choondi jøts jam ñøjkxti ma øts ja xpaattøø. ¹² Winets øts ja Espíritu Santo xnimaay jødsik øts ja kugajpxy nmøødidit, jøts ku nayide'en ka'ap ti nbawinma'aty. Winets ø xpadso'ondi nidudujk ja Jopit jaa'dyi pøn tjanchja'widip ja Jesús. Xjats ku øøts jam nja'jty Cesarea, winets øø niduki'iyi ndøjkøø Cornelio tyøjkjotp pøn ø xnigajxøø. ¹³ Winets øøts ja xukmadøøy sa ja yjajty sa ja kyubejty jam tyøjkjotp, ku ja ankilis tu'uk t'ejxpaajty, jøts ku ja ñimaajyøø: “Kax mgugajpxy jøts jam ñøjkxt Jope, wan ja Simón t'atsway midi nayide'en yiktejp Pedro. ¹⁴ Ja'ats mdukmadowiyidip sudso m'anmija'win y'awa'atspidsø'ømdit møøt mmigu'uktøjkti.” Jade'en ojts ñii'mxyi. ¹⁵ Xjats ku ojts nmigajpxnibøki niduki'iyi, winets ja Espíritu Santo tyatøjkiyidøø, nayide'en sam adøm xatøjka'andøø ku ojts myiduk'ojk tyimyiñ. ¹⁶ Xjats ku øts jade'en n'ijxy, winets øts jatyi nja'myejch ja nwindson'ajtim y'ayuujk sa ja wyaañ ku ja Juan Bautista mayjaa'y nøø ttuktanøbejty, jøts ku ja wyaañ: “Wenk mee mjatt, jade'en ku Espíritu Santo mdatøkiyidit.” ¹⁷ Pøni tyuktatøkiwyampy ja Dios Teety ja y'Espíritu Santo ja wenk jaa'dyi jade'en sam adøm xuktatøjka'andøø, kumi adøm njanchja'windip ja Jesús, ¿ti øts ja jade'en ngaduktunip? Tsaachtyi øts idø'on, pø kø'ømxi ja jade'en ttunwa'añ.

¹⁸ Ku ja jade'en tmadoodøø ja Pedro y'ayuujk,

winets y'amongøjxtøø jøts yjotkujk'ajttøø, jøts ja Dios Teety tmøjpiktaajktøø, jøts yide'en wyaandøø:

—i Tø ja Dios Teety ttanibiktaagi jøts nayide'en yikunuu'kxtit øpyønjaa'yi ku ja tmajtstu'uttit ja kya'ødyunk, winets ja tsinaa'yin xemikøjxp tpaattit!

Ku ja jaa'y ja Jesús tjanchja'wi'okwa'añ jam Antioquía

¹⁹ Ku ja Esteban t'ukyik'oo'ktøø, winets t'ixaañibøjkidøø pøn ja Jesús tjanchja'widip, xjats ja winaagin kyaknøjkxtøø Fenicia, Chipre, jøts nayide'en Antioquía. Japts ja tkajpxwa'kxtøø ja øgyajpxy ja ømyadya'aky. Ka'ap ja nugo ajawi tnidyukmadowdi o pøn, agøømyi ja tnadyamimadya'agyidi tuk'israelit jaa'dyi. ²⁰ Xjats winaagin ja'adi midi jam tsoo'ndip Chipre jøts nayide'en Cirene, ku ja nay jam yja'ttøø Antioquía winets ja nayide'en tkajpxwa'kxtøø ja øgyajpxy ja ømyadya'aky, midi anmija'win tyiknitso'ok'ajtp, ja'ayi tyukmadooip pøn ka'israelit jaa'dyi. ²¹ Janchkunuu'kxidi ja Dios ja' ku ja kyajpxwa'kxti, winets ja japit jaa'y tjanchyiktigatstøø chinaa'yindi, jøts ja nwindson'ajtim yja' tpabøjkiñidøø.

²² Xjats ku ja jade'en tnija'widøø ja Jesús yjanchja'wibidi pøn jam tsinaadyip Jerusalén, winets ja tkaxti nay ja' myigu'ukti pøn txøøw'ajt Bernabé, jøts jam ja ñijkxy Antioquía. ²³ Xjats ku jam yja'jty, jøts ja t'ijxy jøts ja tnija'wøø sa ja Dios Teety wyinaty tø tkunuu'kxy ja Antioquiit jaa'y ku ja chinaa'yin wyinaty tø tyiktigatsti, winets ja janch yjotkujk'ajty yjanchxondaajky. Xjats ja tkajpxjot'amøkøø jøts amumjoojt ja

nwindsøn'ajtim yja' tpaduujnidit, jøts nijuuni tkamajststuttit. ²⁴ Janch yujy idø'øn ja Bernabé, yjanchmøøt'ajtpy ja Espíritu Santo, jøts nayide'en ja Dios t'ajot'ajty. Xjats jade'en ja namay jaä'y tpaðøjkidøø ja nwindsøn'ajtim yja'.

²⁵ Xjats ku ja jade'en yjajty kyubejty ja Bernabé, winets ja ñøjkxkojmaa mā txøøwi Tarso jøts ja t'ats'ixa'at ja Saulo. Kuts ja jam tpaajty, winets ja twaanijikxy mā ja wyinaty tø tñidsøøn jam Antioquía. ²⁶ Japts chinaadyøø tu'uk jumøjt ka'pxy møøt ja janchja'wibi jøts ja tyik'ixpøktøø. Nay jam idø'øn Antioquía mā ojts ja Jesús yjanchja'wibi yiktejti mijawyeen cristianos.

²⁷ Nay ja'abi xøøw nay ja'abi jumøjt ku ja Dios Teety kyugajpxy ojts ñijikxy nay jam Antioquía, pøn jam tsoo'ndip Jerusalén. ²⁸ Xjats ku yja'ttøø, jøts tu'uk txøøwi Agabo, ja' idø'øn jam ojts tyanaay'øyi mayjaä'y agujkp, jamts ja kyajpxwa'kxy Espíritu Santo myøk'ajtingøjxp, jøts wyaañ jøts ku ja yuu møk'ampy myeenwa'añ ya naxwiiñ. Janch tiy yide'en, janch jajt idø'øn ja jade'en winet ku Claudio wyinaty myøjwindsøn'aty. ²⁹ Xjats ku ja jade'en ja janchja'wibi tmadoodøø ku ja yuu myenwa'añ, winets ja tkajpxy'ajttøø jøts pudøjkin ttanigaxtit ja myigu'uk pøn jam tsinaadyip Judea, jade'en pøni sã kø'øm tmo'owa'andi nidu'uk nidu'uk. ³⁰ Jade'en ja tundøø, jøts ja ttamigajxidøø ja Bernabé møøt ja Saulo, jøts jam tkømo'odit ja jamit møjaa'dyøjkti.

12

Ku ja Herodes tñankyik'o'jkøø ja Jacobo jøts ja Pedro ja'ayi yiktsuumy

1 Xjats nay ja'abi xøøw nay ja'abi jumøjt ja møj windsøn Herodes tjemdunibøjki ttedunibøjki winaagin ja Jesús yjanchja'wibi. 2 Jøts ja ttukta'ø'jky ja yøñchujx ja Jacobo, ja Juan y'ajch, 3 jøts ja t'ijxy ku ja israelit jaa'y ja yjawí jade'en ttaxonda'akti ku ja jade'en y'adi'ich. Xjats ja Pedro yjaaktyimyikmajch paski xøøjøøjtý, winet ku ja tsapkaaky jadi'iñi yikay midi kalevadurimøøt. 4 Xjats ku jade'en ja Pedro yikmajch, winets ja windsøn Herodes ja pyiktaajkiyøø puxøjkjøtpy, japts soldadi ja y'ejx'ityiyi maktaxk piky jøts maktaxk soldadi tukpiky jaty. Jade'en ja Herodes yjawinmaay jøts ja tyikpidsøømt ja Pedro paski xøøguixy, jøts ja mayjaa'y ttuk'ejxwa'añ ttuknijawíwya'añ. 5 Jap wyinaty ja Pedro tsumy, jøts nayide'en ejtp idø'øn ja y'ejx'ityiyi ja soldadi, winets ja Jesús yjanchja'wibi tni'amidowidi tñibøktsowidi ja Pedro amunjoojt, jøts ja ttukmadoodøø ja Dios.

Ku ja Dios Teety y'ankilis ojts tyik'awa'atspidsimy ja Pedro jap puxøjkjøtpy

6 Nay ja'abi tsuu ku wyinaty tyimbyaatwaani ja kajpx'aats ku ja yikpidsømiyit jøts ja kajp jaa'y y'ejxit ñijawiyit, jøts jaakmaap jap wyinaty ja Pedro. Jap wyinaty adsow aduuk ja soldadi ñama'ayiyi, puxkadeen køxøch wyinaty ja Pedro, jøts nayide'en ja soldadi t'ejx'etti ja tøjkaaw. 7 Winets jaty ñimejniyøø ja nwindson'ajtim y'ankilis, jøts jap puxøjkjøtpy yjajpøjkijxy. Xjats ja Pedro yikjijxy jøts ku tyikniwijy, winets tñimaay yide'en:

—Pidø'øk putyi.

Kuts ja pyidi'iky jøts ja kadeen jade'eñi kò'øm kyajnaa, ⁸ xjats ja ankilis ñimaajyiyøø yide'en:

—Nachumjøniiyi yikxon, jøts tawa'agi yø mgø'øk.

Xjats ku ja Pedro jade'en tpaduun, jøts ja ankilis yjaaknimaajyøø:

—Tatøki yø mxox jøts øts ix'oojk xpayø'øty.

⁹ Xjats ja Pedro ix'oojk tpadsoø'ñ ja ankilis, ni tkanijawi pø janch kajanch ku ja yik'awa'atspidsømwā'añiyi. Jade'en jaitp ja tjawi ja Pedro kidi jaa'y kyuma'ay. ¹⁰ Xjats ku ja jade'en yiktsoo'niyøø ja ankilis, jøts jam ñaxti ma myidukupiky ja ejx'ejtpidi, jøts nayide'en twinaxti ma ja myimajtsk pikpyi ejx'ejtpidi, jøts jam yja'ttøø ma pux'agaj jam tuu' pa'am, winets ja pux'agaj kò'øm y'awaajch jøts pyidsømdøø. Xjats ku jade'en y'awa'atspidsømdøø, jøts yjaagyø'ødyi jadu'ukpi tuu', japnimts ja Pedro ojts yikmajtstu'uty nadyu'uk. ¹¹ Xjats ja tjanchja'wøø ku y'awa'atspidsiimy, jøts yide'en wyaañ:

—Pø janch jade'endamxi dø'øn ku ja nwindson'ajtim tø tjanchkexy ja y'ankilis jøts øts ja xyik'awa'atspidsø'ømt jap puxøjkjøtpy, jøts ja israelit jaa'y møøt ja wyindsøn Herodes jade'en tø xkamimajada'akti pøni sa øts ja xtyimyja'uktunwa'andi.

¹² Jade'en ja Pedro wyinmay, xjats ja ñijkxy jam María tyøkwindum midi ja Juan tyaagip, ja Juan midi nayi yikxøømøøpy Marcos. Ja idø'øn ja tyaak tyøkwindum ñijkxy ja Pedro ma ja mayjaa'y jam wyinaty tø ñamyukyidi, jøts idø'øn ja jam Dios'ajot'atti. ¹³ Kuts ja Pedro twingøjxy ja tøk'agi'pyit agaj, winets ja kiixy Rode pyidsiimy tyøjkjøtpy, jøts ja ojts tpatmadøy pøni pøn ja'.

14 Xjats ku ja ojts tyukmadøy kudam ja Pedro kyajpxy, nika'ap ja tøjky tyik'awaajch, janch jotkujk ja wyimbijty yukwøøñ chapwøøñ, jøts ja myigu'uk ja t'atstukmado'ot ku ja Pedro jap kyajpxy. 15 Xjats ja myigu'uk ñimaajyiyøø:

—¡Pø mguma'aymadyakp mets!

Jøts ja kiixy ja tyimyanimaay ku ja tyimdyiy tyimyanchi. Xjats ja ka'ap tyimyibøkti tyimwyandip ja':

—¡Ka'ap inet yø yja'aji; pø ja y'ankilis yø' midi nitanaajyiyip!

16 Exap ja Pedro jøp'ijxy tyøkwingøxy. Jøts ku ja tyik'awatstøø ja tøjk'aaw, jøts pø ma ja tyimya'jttøø ku ja twingu'ejxidøø jøts kudam ja yjanchja'aji. 17 Ja'ayi ja Pedro ja kyø'tnanky'ejxøø jøts ja tukween y'ettit amøñi, winets ja tñimadyajknibøjkøø sa ja yjajty sa ja kyubejty ku ja nwindson'ajtim ojts yjuudyi jap puxøjkjøtpy; xjats ja nayide'en t'uknimaañaa jøts ja ttukmado'odit ja Jacobo, nayide'en ja Jesús yjanchja'wibidi, jøts ja tñijawidit.

Xjats ku jade'en t'uknigajpxkøjxnaa, winets ja choo'naa jøts ja ñijkxy abikyajp.

18 Xjats ku kyimjabom'ajty ku xyijñøø, winets ja soldadi ñigyumaap ñayja'wiyidøø ku ka'ap ja Pedro jap ukpøni. 19 Xjats ja Herodes møk pyagajxyidøø jøts ja t'ats'ixa'adit, ka'ats ja ma t'ukpaatnidøø. Xjats ja Herodes wyaadsojyidøø niduki'iyi jøts ja tyuknigajpxwa'añidi sudso'ampy ja Pedro pyidsiimy, winets ja Herodes ja yik'oo'kiñidøø. Xjats ku ja jade'en y'adijch, winets jam choo'naa Judeit y'etjotp, jøts ñøjkxnaa tsinaabyi jam Cesarea.

Ku ja Herodes y'ø'jky

²⁰ Xjats ja møj wĩndsøn Herodes janch mi'ajkip ja jaa'y ja' pøn jam tsinaadyip Tiro jøts nayide'en Sidón. Xjats ja Tirot jaa'y møøt ja Sidóngit jaa'y tkajpxy'ajtnidøø sudso ttu'undit sudso tyaabyaattit. Winets ja kyugajpxy tkajxtøø jøts ojts tpaatti ja Herodes kyudsinaabyi pøn txøøw'ajt Blasto, ja'ats ojts tnøjmidi jøts tnøjmit ja wyindsøn Herodes, jøts ka'ap cheptu'undit jøts jotkujk chøønidit, ja'agøjxp ja jade'en tnimaadyøø ku ja yjii'kxy jam tjuydi tkajpxti mā Herodes yikutuky.

²¹ Xjats ja Herodes twaadsøøy ja namayjaa'y, jøts jap mye'endit mā kya'amaadyaajk, xjats ku ja jade'en myengøjxtøø ja jaa'y, winets ja ttatøjki ja xyox midi amuum tsamamp, winets kyajpxwa'kxnibøjkøø jam mayjaa'y wyingujkp.

²² Xjats ja mayjaa'y jade'en ñigyumaap tjanchja'widi ku ja jade'en kyajpxwa'kxy, jøts ja xem yam møk yjanchnøømdi:

—Yø' ixja kyajpxwa'kxy ka'ap yø yjaa'yi, dios yø'.

²³ Xjats ku jap wyinaty kyajpxwa'kxy, winets ojts jatyi ja nwindson'ajtim y'ankilis yikpa'ambaadyiyi, ja'agøjxp jade'en yjaty ku kø'øm ñamyøjpikta'agyiyi, jøts ku ja Dios ne'egi tkamøjpikta'aky. Ku ja jade'en pyiky, tinø'øk idø'øn jam y'am yjotp tøjkiñaa, ja'ats jadi'iñi tsu'tskøjxniyøø.

²⁴ Winets ja nwindson'ajtim y'ayuujk myøjtak'adøtsnaa, yikajpxwa'kx ja omagajp.

²⁵ Xjats ku ja jade'en tyungøjxtøø ja Bernabé møøt ja Saulo, ku ja tminaxti tmidøkidi ja pudøjkin,

winets ja jap choo'nidøø jøts ñøjknidøø Jerusalén møøt ja Juan midi nayide'en yiktejp Marcos.

13

Ku ja Bernabé møøt ja Saulo myiduk'ojk choo'ndøø kajpxwá'kxpí

¹ Jam Antioquía wyinaty namay ja Jesús yjanchja'wibidi, jam ja kyugajpxy'ajtpí jøts nay jam ja yik'ixpøjkpídi. Yá'at idø'on jade'en yiktejtíp Bernabé, jøts ja Simón (midi nayide'en yiktejp Negro), nayide'en ja Lucio ja Cirenit jaá'y, jam ja Manaén (midi yaakti tuknax møøt ja Herodes midi windsøn'ajt jam Galilea) jøts jam nayide'en ja Saulo. ² Tu'ukpí xøøw idø'on yá'at jaá'y jade'en ñamyujkidøø jøts ja nwindsøn'ajtim twindsø'jkidøø, ayuu'ajttíp idø'on wyinaty ku ja Espíritu Santo wyaañ:

—Jigaxti yø Bernabé møøt yø Saulo, jøts ttu'undit midi øts yø tø ndaniwaaðsowidi.

³ Xjats ku jade'en Dios'ajot'ajt'abajtidøø ayuu, xjats ja myigu'uk t'ukønixajkøjxnidøø, winets ja yikajxtsoo'nidøø.

Ku ja Jesús kyudanaabyi kyajpxwá'kxtøø jam Chipre

⁴ Xjats ku jade'en ja Saulo møøt ja Bernabé yiktsoo'niñidøø ja Espíritu Santo, winets ñøjkxtøø mā jam txøøwi Seleucia. Jamts ja barki ttatøjkidøø jøts ñøjkxtøø jam Chipre. ⁵ Xjats ku jam yja'ttøø mā ja barki wya'k'øyyøø mā jam txøøwi Salamina, winets ja tkajpxwá'kxnibøjkidøø ja Dios kyajpxy jam tsaptøjkjotp. Jøts nay jap ja Juan tmøøðidi, ja'ats ja pudøjkiyidøø. ⁶ Xjats ja jade'en ja Chiprit

naajx ttayø'øñaxtøø, jøts jam yja'ttøø mejy wingon ma txøøwi Pafos. Jamts tpaattøø tu'uk ja israelit jaa'y pøn txøøw'ajt Barjesús, yik'adujkp ja' jøts nayide'en xyimay. Dios idø'øn kyugajpxy ja ñadyiyi jøts ja jaa'y tjanchwin'iiñ. ⁷ Jam idø'øn ja tyuñ møj windsøn wyindump pøn txøøw'ajt Sergio Paulo, janch wijy janch kejy idø'øn ja windsøn. Winets ja tnigajxøø ja Bernabé møøt ja Saulo, yjanchmadoowampy idø'øn ja' ja Dios kyajpxy y'ayuujk jøts ja tyukmadowiyit. ⁸ Xjats ja yik'adujkpi midi nayide'en yiktejp Elimas t'agajpxøø ja møj windsøn, ku ka'ap tkupøkt pøni sa wya'andi ja Bernabé møøt ja Saulo. ⁹ Xjats ja Saulo pøn nayide'en yiktejp Pablo, yjanchmøøt'ajtpy ja Espíritu Santo ja', paty ja tjanchwin'ijxy tiyim ja yik'adujkpi, ¹⁰ jøts ja yide'en tnimaay:

—jMets windaayibi jaa'y, kawindiy jaa'y mets, miku' mdeedyip, mi'ajkip mets ja' pøn øy tsinaadyip! ¿Tiku xyikutigøøwya'añ ja nwindson'ajtim kyajpxy y'ayuujk? ¹¹ Ixyam idø'øn ja nwindson'ajtim myik'ayo'ombaadiyit; kunim me mda'ant winjoox jøts may xøøw idø'øn jade'en xkawin'ext ja xøøw.

Xjats tyimyjatyi tyaañ jade'en kugoots, winets t'ixaay pøni pøn tuu'wetsiyip. ¹² Xjats ku ja jade'en t'ijxy ja møj windsøn sa ja yjajty sa ja kyubejty ja yik'adujkpi, winets ja jatyi tjanchja'wøø pøni sa jaty ja tyukmadoojyøø ja Saulo møøt ja Bernabé. Janch tyimñigumaap idø'øn ja tja'wiyii'ñ ku ja yik'adujkpi jade'en yjajtnaa ja nwindson'ajtin Jesús myøk'ajtingøjxp.

Sa yjajttø sa kyubajttø ja Pablo møøt ja Bernabé jam Antioquía midí tamp Pisidiit y'etjotp

¹³ Xjats ja Pablo møøt ja yjamyøøt jam tyøjkidøø Pafos barkijotp, jøts jam ja ñøjkxti mā txøøwi Perge, nay jam Panfilia y'etjotpti; jøts ja Juan jamyi ja tminawya'kxidøø Pafos jøts ja ñøjkxnaa Jerusalén.

¹⁴ Xjats ku jam ja jade'en yja'ttøø Perge, winet jam choo'ngojmídøø jøts yja'ttøø Antioquía, nay Pisidia y'etjotpti. Xjats poo'kxin xøøw winets tyøjkidøø jam tsaptøjkjotp, japts y'ixaktøø. ¹⁵ Xjats ku ja jade'en yikajpxkijxy ja nøky midí ja Dios kyutujk myøøt, jøts nayide'en sa wyandøø ja Dios kyugajpxtyi, winets ja tsaptøjk windsøn ojts ñimaajyidi ja Pablo møøt ja yjamyøøt:

—Meets migu'uktøjkti, kidi wan meets jap xmimiñ xmija'aty ja kajpxwejin, kidi wan meets xukmadowandip yø jaa'y, tukmadowdits.

¹⁶ Winets ja Pablo tyanaagyukøø jøts ja kyø' ja'ayi tnanky'ijxyi, ja' tyijpy jøts ja jaa'y y'amo'ondit jøts tpatmado'odit, xjats ja yide'en wyaañ:

—Ukpatmadowdi meets Israelit jaa'y pøni pøn jaty ja Dios twindsø'jkidip: ¹⁷ Meets Israelit jaa'y niduki'iyi pøn adøm ndios'ajtyindip, ja' ojts twi'ixy adøm n'apteety'amøjti jøts ja tpiakti adøm ndsinaadyaajkti janch møj, winet ja yjajty ku wyinaty nay jam chøøniði Egiptit jaa'y y'etjotpti jade'en ejxim ja ja'at jaa'y; xjats ja møk'ampy jadigojk kø'øm ja Dios tyimyikpidsøøjmiyidøø nay jam, ¹⁸ jøts ja tyiknaxtit jam tø'øts etjotp wixijkxy jumøjt, kuwañim ja Dios ja yikjujky'ajtidi øy ja tpadundi tkabadundi ja Dios y'ayuujk. ¹⁹ Jøts

ja nayide'en tyikudigøøy wixujk ja møj kajp midi jam wyinaty ejttip mā txøøwi Canaán, jøts ja n'apteety'amøj yikmo'odit ja ñaajx. ²⁰ Xjats jade'en maktaxk magø'pxy jagujkp jumøjts ñitanaajyidøø kunim ja kugajpxy kyaxi'iky midi txøøw'ajt Samuel. ²¹ Xjats ja kø'øm t'amidoonidøø tu'uk ja windsøn pøn ja nitaniyidip, winets ja Dios tu'uk myøøjyidøø pøn txøøw'ajt Saúl, ja Cis y'u'nk, nay ja Benjamín y'ap, ja'ats wixijky jumøjt ttuuñ. ²² Winets ja Dios jadigojk pyøjkiyøø ja windsøn'ajtk, jøts ja nagyø'øm tpiktaajk ja David, xjats ja Dios wyaañ: “Tø øts nbaaty ja David, midi ja Isaí y'u'nk'ajtpy, yø' janch yujy janch tuda'aky, xpaduujnip øts yø' nja' pøni sa ø ndsøky.” ²³ Xjats ja Dios nayide'en tñajtskajxøø ja Jesús midi adøm n'Israelit jaa'y tyiknitso'ok'atp, yø' idø'on ja David myigu'uk'ajtpy, kuts ja Jesús myiñ pø kø'ømxi wyinaty ja Dios tø wyanda'aky. ²⁴ Xjats ja Jesús namga'aním wyinaty tyundøki, winets ja Juan Bautista jawyeen tkajpxwa'kxy jøts ja Israelit jaa'y ttukmadøøy, jøts pyøkyu'unin tmajtstu'uttit jøts ñøbatkøxtit. ²⁵ Xjats ku ja Juan Bautista y'oo'knaa, tø ja wyinaty tnøjmi ja Israelit jaa'y, jøts ku ja ka'ap yja'aji pøni sa ja wyinaty tnijawidi ku ja yiknitsokpi myiñ, jøts ja tnimaay: “Ix'oojknim ja mye'ent pøn øts nijuuni møøt nganamyibaat'atiyit.”

²⁶ Xjats ja Pablo yjaakajpxwa'kxy, yide'en ja wyaañ:

—Meets migu'uktøjkti, pøni pøn jaty ja Abraham myigu'uk'ajtpy, jøts nayide'en pøni pøn ja Dios twindsø'jkidip, yø kajpxy yø ayuujk yø' adøm ndanitso'ok'ajtindip midi øts ixyam

nnigajpxwampy. ²⁷ Ukmadooda'am, ja' pøn jaty jam tsinaadyøø Jerusalén nayide'en pøn ja wyindsøn'ajttøø, ka'ap ja tnija'widøø ku ja Jesús wyinaty tø kyexyi ja Dios Teety, jøts kyidyimwyinmadoodøø dø'øn ja kajpxy ja ayuujk midi ja Dios kyugajpxy wyinaty tø tjaadyañ, ja' idø'øn xyumikajpxtip etjp ku ja poo'kxin xøøw jam kyø'øm tsaptøjkjotpti; winets idø'øn ja kø'øm ttami'ambøjktøø ja Jesús, jøts ja jade'en ttuundøø sa ja Dios kyugajpxy tyiktaañ ja ayuujk. ²⁸ Xjats ku ja kø'øm tkamiwinmaa'nbyaattøø ti ja tyukpøky'ajttip jøts tyik'ooktit, winets ja tnimaadyøø ja Pilato jøts ja Jesús tnankyik'oogiyit. ²⁹ Xjats ku ja jade'en ttundi tuki'iyi sa ja Dios kyugajpxy tjaadyaañ jap nøkyjøtpy, winets tyikwinajktøø jam kruskøjxp jøts tyiknaxøjkidøø. ³⁰ Ja Dios Teetyts ojts kø'øm tyikjujkyiky jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy. ³¹ Xjats ku pyidsimy, winets ojts jeky ñanky'ijxyiyi jam jaa'y wyindump midi myøøtwidejt ku choo'ndøø Galilea jøts ñøjkxtøø Jerusalén. Ja' idø'øn ixyamdi pøn tkajpxtip tmadyaktip ja Jesús jøts ttukmado'odit ja jaa'y.

³² 'Jøts øøts nayide'en ixyam nnigajpxy nnimadya'aky, jøts meets ndukmado'ot ja øy ayuujk sa ja Dios Teety tpiktaajky ja wyandaajkin adøm n'apteety'amøjkøjxpti. ³³ Ja'agøjxp ku adøm ja n'apteety'amøj'ajtyindi, paty ja tø tpaduñ ja Dios Teety ja wyanda'aky jøts ku ja tø tyikpidsimy jadigojk ja Jesús jap oo'kpi jutjøtpy, jade'en sam jap wya'añ myimajtsk salmojøtpy ku yide'en wyaañ: "Øts me n'u'nk'ajtpy, jøts tø mets mjujky'ajtin ixyam nmø'øy." ³⁴ Xjats ja

Dios jade'en wyinaty tɔ ttanibiktaagi jɔts ku ja tyikpidsɔ'ɔmt ja Jesús jap oo'kpi jutjɔtɔpy, jɔts nayide'en ku ka'ap ja ñine'kx wyindigɔ'ɔty, jade'en idɔ'ɔn jap wya'añ ja Dios kyajpxy jap nɔkyjɔtɔpy: “Nayide'en meets ngunuu'kxt sɔ ɔts ja David tɔ nnɔjmi.” ³⁵ Paty nayide'en jadu'ukpi salmo wya'añ: “Ka'ats me Dios Teety ja xyikjatt jade'en jɔts ɔts nnine'kx wyindigɔ'ɔty, pɔ xtsɔky'ajtpxi mets.” ³⁶ Janch tiy idɔ'ɔn ja' ku ja David ja yjaa'y ojts tpudɔki sɔ ja Dios ja wyinmaa'ñ myɔɔjyɔɔ, xjats y'oo'knaa jɔts nay jam ñajxɔjkiyi'ñ ma ja y'apteety'amɔj wyinaty tɔ ñajxɔkidi, jɔts ja ñine'kx nayide'en wyindigɔy. ³⁷ Pɔnts ja Dios Teety kɔ'ɔm tɔ tyikjujkyiky jadigojk, ka'ap ja ñajxnine'kx ja jade'en tɔ wyindigɔy. ³⁸ Meets migu'uktɔjkti, kuwani xnijawidit ku ja Jesús ja' tu'ugyi xpojkpimaa'kxindip pɔn meets ixyam myiktukmadoop. ³⁹ Ja'ayi dɔ'ɔn tu'umchi niduki'iyi tpojkpimaa'kxp pɔni pɔn ja janchja'wiyip ja y'ayuujk, jɔts ni ja Moisés kyutujk jade'en kyapojkpimee'kxy pɔni pɔn ja tpadump. ⁴⁰ Øyim mnay'ejx'etidit jɔts ka'ap jade'en mjattit sɔ ja Dios kyugajpxy tjaadyandɔɔ, ku ja yide'en wyandɔɔ:

⁴¹ Meets nixekpi taxekpidi, pɔ nigyumaap mee xjawit sɔ n'adɔ'ɔtst;

pɔ ka' xjanchjawidit øy ja pɔn kugajpxy mjadukmadøoyidi,

pɔ jade'en ne'egi jɔts mdyimgyudigɔ'ɔdyit.

⁴² Xjats ja Pablo jade'en ttukmadoogijxy ja israelit jaa'y sɔ ja Dios kyajpxy wya'añ, winets ja myigu'uk jap tmøøtpidsømnaa jam tsaptɔjkjotɔp.

Xjats ku jap pyidsømdøø, winets ja Pablo ñimaajyøø pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts nayide'en tñigajpxt nay ja'abi ayuujk jadu'ukpi poo'kxin xøøw. ⁴³ Xjats idø'øn jade'en ñawya'kxidøø jam tsaptøjkjotp, jamts wyinaty namay ja israelit jaa'y, jøts namay ja abikpyi jaa'y midi nayide'en tpadundip ja israelit chinaa'yin, ja'ats niduki'iyi tpanøjkxtøø ja Pablo ja Bernabé, winets ja ojts yikajpxwejtj jøts yiknimaadyøø: “Ejtp idø'øn ja Dios køøm xtsøky'ajtyim paty ja Dios amumjoojt ja y'øgyajpxy xpaduujniyidit, jøts nijuuni xkamajtstu'uttit.”

⁴⁴ Xjats ku ja tpaatkojmaa jadu'ukpi poo'kxin xøøw, ku ja tjanchpatmadowa'andi ja Dios kyajpxy, winets jawaani kyameengijxy niduki'iyi ja kajp. ⁴⁵ Xjats ku dø'øn ja israelit jaa'y jade'en t'ejxtøø, winets ja Pablo yiktami'ama'at'ajttøø ja namay jaa'y jøts yikmi'ambøktøø, xjats yiknimaadyøø ku ja jaa'y nugo twindaay'atti. ⁴⁶ Xjats ja Pablo ja Bernabé møk'ampy ojts tmigajpxti, jøts tnimaadyøø:

—Meets israelit jaa'y, jade'en mjapaat'atyidi jøts meets jawyeen myiktukmado'ot ja Dios kya-jpxy; ka'ats meets ja xkupøkwā'andi, jade'en nugo mwā'andi jøts ka' pyaat'atyi jøts ja Dios y'øy'ajtin xkupøkiyidit, jam øøts ne'egi nøjkx ngajpxwa'kxy ma jaty ja jaa'y kya'israelitjaa'yidi. ⁴⁷ Kumi jade'en øøts ja nwindson'ajtim tø x'ane'emy ku yide'en wyaañ:

Tø me nbikta'aky jøts øts n'øgyajpxy n'øy'ayuujk xukmado'ojit tuki'iyi ja naqxwii'ñit jaa'y, jøts xnijawidit sudso'ampy ñitso'ok'attit.

48 Xjats ku dø'øn jade'en tmadoodøø pøn ka'israelit jaa'dyi, winets ja yjanchxondaktøø jøts ñawya'añidi kudam ja Dios kyajpxy janch'øy; jøts niduki'iyi ja' tmibøjkøxtøø pøn wyinaty ja Dios kø'øm tø tpikta'aky, jøts nijuuni xøøw ja y'anmija'win kyawindigø'ødyit. 49 Jade'en idø'øn jam ojts yikajpxwa'kxy ja Dios kyajpxy ma jaty ja kajp jam. 50 Xjats ja israelit jaa'dyi ojts møøt tkajpx'øyidi winaagin ja yaa'dyøjk midi ja kajp tnitanaadyip, jøts møøt nayide'en ja tø'øxyøjkti midi ja kajp jaa'y windsø'jküyidip jøts midi ja israelit jaa'y tpaduujnidip ja yja', ja'ats ja kajp jaa'y yik'ambøjktøø, xjats ja Pablo ja Bernabé ojts yikjemandi yiktedundi kunim ja tyikpidsømdøø ja'abi etjotp. 51 Winets ja Pablo møøt ja Bernabé twinaptøø ja pu'ux jam tyekyøjxp, jøts jade'en ttuk'ejxtit ku jade'embí jaa'y ja tka'øyjawidi, winets jam ñøjknidi ma ja kajp txøøwi Iconio. 52 Xjats ja Jesús yjanchja'wibi pøn jap Antioquia tyandøø, janch ejtni xoni ja ñayjawiyidi ku wyinaty tø tyatøkiyidi ja Espíritu Santo.

14

Sa yjajttøø sa kyubajttøø ja Pablo ja Bernabé jam Iconio

1 Ku ja Pablo ja Bernabé jap yja'ttøø Iconio jøts jam tyøjkidøø tsaptøjkjotp, winets ojts kyajpxwa'kxti møk'ampy jøts may tpabøjktøø, nayide'en ja israelit jaa'y jøts may pøn jaty jam wyinaty midi' ka' y'israelitjaa'yidi. 2 Xjats ja israelit jaa'y pøn tkababøjktip ja Dios kyajpxy, ja'ats t'agajpxidøø pøn ka'israelit jaa'dyi jøts

ja tyikwinmaamya'tni ja jaa'y pøn ja Jesús tjanchja'widip. ³ Paty ja ojts tyaa'nidi jeky'ampy ja Pablo møøt ja Bernabé, jøts ku ojts møk tkajpxwa'kxti sa ja Dios Teety ttamidsøjky ja naxwii'ñit jaa'y, winets nay ja' myøk'ajtin møøjyidip jøts milagri'ajtin ttu'undit jøts nayide'en ja ejxpajt tpikta'aktit, paty ja' agøjxp ojts yiknijawi kudam ja yjanchi midi ja kyajpxwa'kxtip, jøts kudam ja Dios Teety xjanchøjkyindi. ⁴ Jøts ja kajp jaa'y ka'ap ja wyinaty tu'ugyi ja wyinmaa'ndyi, jam wyinaty ja israelit jaa'y yja' jøts ja Jesús yja'ami. Majtsk jøøjp jap wyinaty ja wyinmaa'ndyi. ⁵ Jøts ja israelit jaa'y kajpxy tundøø møøt pøn ka'apy'israelitjaa'yidi jøts ñøjktøø ma ja kudunktøjk, jamts tkajpx'øydøø møøt ja kudunk jøts tmi'ambøjktøø tpağa'atswidetwa'andøø ja Pablo møøt ja Bernabé. ⁶ Kuts ja Pablo ja jade'en tnija'widøø møøt ja Bernabé, xjats ja kyaknøjktøø jam Listra jam Derbe, jade'en ja kajp xyøøw midi jam Licaonia etjotp tandip, jøts wine'enin ja abikyajp jam ni'awidity midi jam abiky etjopti, ⁷ jamts ja tkajpxwa'kxti ja Dios y'øgyajpxy y'øy'ayuujk midi xyiknitso'ok'ajtindip.

Ku ja Pablo jam Listra yika'jch

⁸ Nay jam ma ja kajp txøøwi Listra, jamts wyinaty chøøni tu'uk ja yaa'dyøjk pakma'at midi wyinaty niwine'enin kyidyimyø'øpy, tyimyjade'en idø'on ja kye'jxy. ⁹ Jøts ja pakma'at jaa'y myadøøpy ja' tuki'iyi pøni sa ja Pablo tyikwa'añ, winets ja Pablo twin'ijxy ku yjawi t'ajot'aty ja pakma'at jaa'y ja Dios ku cho'okwa'añ. ¹⁰ Winets ojts møk tjanchmigajpxy jøts tnimaay:

—Tatani yø mdeky tiïy.

Jøts ja yaa'dyøjk wya'kukøø tukwo'onji'igyi xjats jade'eñi yø'øbyijky. ¹¹ Jøts ja mayjaa'y t'ejxtøø ku ja Pablo jade'en tyiktsøøjky, winets ja jaa'y yjanchwängaktøø jøts wyandøø:

—iTø namajtsk ja Dios xjanchnigidaajkyindi nayide'en ejxim adøm njaa'y'ajtyim!

Tum ja Licaoniit ayuujk kyajpxtip.

¹² Xjats wyandaktøø ku Bernabé ja' Dios Júpiter, jøts ja Pablo Dios Mercurio, ja'agøjxp ku ja kya'amay. ¹³ Xjats ja teety midi jam tump Júpiter chaptøjkjotp kajp'am, ja'ats ojts tyiknijkxy ja tsakaa namajtsk janch xøxy janch pijyi ma ja Pablo møøt ja Bernabé jam wyinatyi; yjanchtawindsø'øgiwyandip ja tsakaa, tyamiyoxwandip ja tsakaa kitu'uk. ¹⁴ Ku tnija'widøø ja Jesús kyudanaabyi ja Bernabé ja Pablo jøts yjotmay'oo'kpøknidøø, jøts ja wyet tkøø'tstøø waani ja'agøjxp ku jade'en yikwindsø'øgidi ejxim ja Diosin, winets tyøjkidøø mayjaa'y agujkp jøts møk yide'en wyandøø:

¹⁵ —iMigu'uktøjkti! ¿Tiku jade'en m'adø'øtsti? Pø nay jaa'yts øøts ejxim meedsin, yø' øø nnimimpy jøts mee ndukmado'ot jøts xmajtstu'uttit yø'øbi tunk, ka'yø tyuñ. Pabøjkidi Dios yja' pøn jujky'ajtp, pøn tuki'iyi tyik'øyiyi'ñ ja tsajp jits ja naajx jøts ja mejy, tuki'iyi midi ya naxwiiñ ejtp. ¹⁶ Kuwani Dios Teety yujy'aty ku ja naxwii'ñit jaa'y ojts y'øy'adø'øtsti kya'øy'adø'øtsti. ¹⁷ Ejtp idø'øn ja Dios Teety ja ejxpajt tjayaky, jøts jade'en yiknijawit pøni pøn idø'øn ja' ku ja janch'øy. Ja'agøjxp idø'øn ja tuu

tkejxy, jøts pyidsimy ja moojk ja xøjk midi adøm ndajujky'ajtyim, jøts ejtni xoni nnayja'wandit.

¹⁸ Øy idø'øn ja mayjaa'y møk yjayiknimaadyi, ka' pøn tmadøøy, kuwani tyimyik'ookwa'andi ja tsakaa jøts ja Pablo møøt ja Bernabé jade'en yik-tawindsø'øgiwya'andi ejxim ja Diosin.

¹⁹ Winets ja israelit jaa'y winaagin jam choo'ndøø Antioquía jøts Iconio, jøts jap yja'ttøø Listra ma ja Pablo møøt ja Bernabé wyinaty. Ja'ats idø'øn ja kajp jaa'y t'agajpxidøø, winets ja kajp jaa'y y'ambøjktøø, jøts ja Pablo yikxon tsaagatstøø. Tyimwyandip idø'øn ja jaa'y jøts ku dø'øn ja wyinaty tø ttyimyik'ookti, winets ja t'ukpawejtsnidøø, jøts ja kajp pa'am tyiknøjkxtøø.

²⁰ Winets ja jam ñamyujkidøø Pablo wyindump pøn tjanchja'widip ja Jesús, xjats ja Pablo pyidi'jky jøts wyimbijty jadigojk nay jam kajpjotp; winets kyimjabom choo'ndøø møøt ja Bernabé, jøts ñøjkxtøø ma kajp txøøwi Derbe.

²¹ Winets jam ojts tkajpxwa'kxti sudso'ampy ja Jesús xyiknitso'ok'ajtindit, ma ojts ñamayidi pøn ja Jesús yja' tmibøjktip, jøts ja Pablo ja Bernabé wyimbejtøø ma kajp txøøwi Listra, Iconio jøts nayide'en Antioquía.

²² Ku ja Pablo møøt ja Bernabé jam yja'jty tu'uk tu'uk ja'abi kajp, winets tkajpxjot'amøjkidøø pøn jaty ja Jesús yjanchja'widip, jøts ku Jesús yja' tu'ugyi tpadu-ujnidit, nayide'en yiknimaadyøø kuwani ja ayo'on yikpaaty ku jap ndøkiwya'anint ma Dios kyutujk, midi ja naxwii'ñit jaa'y ja tyanitanaapy. ²³ Jøts ja Pablo møøt ja Bernabé nayide'en tpiktaktøø ja møjaa'dyøjk ma jaty ja tsaptøjk wyinaty, jøts ku ja

wyinaty tø Dios'ajot'atti tø y'ayuu'atti, winets ja Dios ja ttagødøjkidøø jøts kyunuu'kxidit, pø tøxi ja wyinaty tjanchjawi.

Ku ja Pablo møøt ja Bernabé yja'jty jadigojk Antioquía jam Siria etjotp

²⁴ Xjats ku ja ñajxtøø jam Pisidia etjotp, jøts ja yja'jttøø jam Panfilia etjotp. ²⁵ Ojts ja tkajpxwa'kxti ja Dios kyajpxy jam Perge kajpkøjxp, jødsnim ja ñøjkxtøø jam Atalia. ²⁶ Jamts ja ttatøjkidøø barki jøts ja ñøjkxti Antioquía, jam kajpkøjxp ma ja wyinaty tø yikugajpxaagidi tø yikunuu'kxaagidi, jøts Dios ja kyunuu'kxidit ku ja wyinaty jade'en ja tyunk tyiktso'onða'akti midi ixyam wyinaty tø tyik'abajtiñidi. ²⁷ Jøts kuts ja jam Antioquía kajpkøjxp yja'jttøø, winets ja jam tñankñamyujkidøø pøn jaty ja Jesús tjanchja'widip jøts ja ttamimadyakøjxtøø sa jaty Dios ja wyinaty tø yikjatyidi yikubetyidi ku ja kyunuu'kxyidi, jøts ja nayide'en ttamimadyaktøø sa Dios wyinaty tø yik'awajtsxiyidi nøø' tuu' pøn ka'israelit jaa'dyi, jøts ja nayide'en ñitso'ok'attit ku ja tjanchjawidit ja nwindson'ajtim. ²⁸ Xjats ja Pablo jøts ja Bernabé jam jeky tyaa'nidøø, jeky tmøøtaa'nidøø ja jamit jaa'dyi pøn tjanchja'widip ja Jesús.

15

Ku Jerusalén ñamyujkidøø ja møjaa'dyøjk

¹ Nay ja'abi tiempi winaagin ja jaa'y choo'ndøø jam Judeit naxjotp jøts ñøjkxtøø ma ja kajp txøøwi Antioquía, jam tta'awanibøjkidøø ja jaa'y pøn wyinaty ja Jesús tjanchja'widip, jøts tñimaadyi ku ja yaa'dyøjk kuwani yikmo'odit ja

ejxpajt ñe'kxkøjxp samì Moisés jekyìp tyikyø'ø y ja y'ana'amìn, winets ja jade'en yiknitso'ok'atidit ja Dios. ² Winets ja Pablo møøt ja Bernabé møk'ampy ojts møøt ñagyajpxyidi ja jaa'y, jøts ku ka' jade'en y'øyi yø'øbi winmaa'ñ. Winets ja Pablo ja Bernabé yikpiktaktøø møøt winaagin ja jaa'y jøts jam ñøjkxtit Jerusalén, jamts tjaak'atskajpx'øyidit ja'abi winmaa'ñ møøt ja'adi pøn jaty ja Jesús kyudanaabyi'ajtpy, jøts møøt ja møjaa'dyøjkti pøn jaty jam møjaa'y'ajttip tsaptøjkjotp.

³ Xjats kyajxtsoo'niyidøø ja janchja'wibidi jam Antioquía, xjats choo'ndøø jøts jam ñaxti ma ja et txøøwi Fenicia jøts Samaria. Jamts tñigajpxtøø tñimadyaktøø, jøts ku namay ja jaa'y wyinaty tø tmajtstutnidi ja møjaa'chinaa'yin pøn jaty ka'israelit jaa'dyi, jøts tpabøjktøø tu'ugyi ja Dios yja'. Xjats ja yjanchxondaktøø ja myigu'uktøjk ku ja jade'en tñija'widøø ja'abi ayuujk.

⁴ Kuts yja'ttøø ja Pablo møøt ja Bernabé jam Jerusalén, winets ojts kyajpxpøø'kxyidi ja mayjaa'y jøts ja Jesús kyudanaabyi møøt ja møjaa'dyøjkti. Xjats ja tñigajpxti tñimadyakti sa ojts ja Dios møk tyukpudøkiyidi pøn ka'israelit jaa'dyi. ⁵ Xjats winaagin ja fariseit jaa'y pøn wyinaty ja Jesús yja' tpaduujnidip, wya'kukidøø jøts wyandøø:

—Kuwanì yø tpaduujnidit Moisés kyutujk pøn ka'israelit jaa'dyi øy yø Jesús yja' yjayikpaduñ, jøts kuwanì ejxpajt yikmo'odit ñe'kxkøjxp.

⁶ Winets jadigojk ñamyujkidøø ja Jesús kyudanaabyi jøts ja møjaa'dyøjkti sudso'ampy yikajpxwimbett yik'adsojimbett. ⁷ Tø wyinaty

jeky tkajpx'øyiidi, jøts ja Pedro tyanaagyukiyi'i'ñ jøts tniṁaay:

—Meets migu'uktøjkti, mee mnija'wip jøts ku øts ja Dios jekyip xwiwich, jøts øts ndukmado'ot ja jaa'y pøn ka'israelit jaa'dyi, sudso'ampy ja nwindson'ajtim xpojkpimaa'kxindit jøts ja tmibøktit. ⁸ Wa'ats ja Dios t'ixy sa jadu'uk jadu'uk nwinmaa'yindi, jøts yide'en'ampy yiknijawi ku Dios ja tø kyupikyidi ja'abi jaa'y, ku tø tyuktatøkiyidi ja y'Espíritu Santo nayide'en ejxim adøm ojts xmø'øyim ja kunuu'kxin. ⁹ Ka'ap ja Dios pøn ttsøky tkatsøky, tyumkupijkpy ja' wan tpøni, ka'ap ja t'ixy wan pøn t'israelitjaa'y'i uk wan pøn tka'israelitjaa'y'i, patyts ja nayide'en tø yikpojkpimaa'kxti pøn ka'israelit jaa'dyi ku ja tø tjanchjawiidi. ¹⁰ Migu'uktøjkti, ¿tiku xmimaydi xmidajti pøni sa ja Dios tø tpikta'aky, jøts ja' xapaatti pøn ja Jesús tjanchja'widip? ¿Tiku kawinaak winmaa'ñ xaguwaanidi? Nika'ats adøm ja ka'pxy n'ukpaduu'na'andi, ni ja n'apteety'amøj adøm ja ka'pxy tø tka'ukpaduunidi. ¹¹ Pø ka'axi jade'en y'øyi, njanchja'wa'amp adøm ja' ku ja Jesús xyiknitso'ok'ajtyindi kyø'ømdsøky, nayide'en sam ja' pøn ka' y'israelitjaa'y'i.

¹² Xjats niduki'iyi y'amongøxtøø, jøts tpatmadoo-døø ku ja Pablo jøts ja Bernabé tniṁadya'akti sa ja Dios møk pyudøjkiydøø, ku ja myilagritundi jøts ja Dios y'ejxpajt tpaduujnidøø ja' y'etjotpti pøn ka'israelit jaa'dyi. ¹³ Ku ja Pablo jøts ja Bernabé kyajpx'abaajtøø, jøts ja myigu'uk midi Jacobo txøøw'ajtmip, ja'ats waan:

—Meets migu'ukti, ukmadowdi waani: ¹⁴ Tø

ja Simón Pedro tjanigajpxy sudso'ampy ja Dios tø tmø'øy ja may'ajt myiduk'o'jk pøn ka' y'israelitjaa'yidi, jøts ku ja Dios ja nayide'en t'u'nk'aty t'una'jk'aty ja'abi jaa'dyi. ¹⁵ Kuwani ixyam jade'en yjaty kumi jade'en ja Dios kyugajpxy ojts tjaadyañ, ku ja Dios yide'en wyaañ:

¹⁶ Wimbejtkojmip øts jadigojk, jøts nbiktä'akt nayide'en sam y'ijty ja David tjagyepy ja kutujk;

jøts øts nja' niduki'iyi xpaduujnidit pøn ka'israelit jaa'dyi,

¹⁷ jøts niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'dyi pøn jaty ø nja'ajtpy.

¹⁸ Jade'en idø'øn wyaañ ja nwindson'ajtim Dios, pøn tyuknija'wiyi'ñ yø'øbi winmaa'ñ jekyip.

¹⁹ Xjats ja Jacobo tjaaknøjmi ja jaa'y jøts wyaañ:

—Ka' nugo xmigajpxtit pøn ka'ap y'israelitjaa'yidi, pøn ja Jesús yja' tu'ugyi tpadunwajnidip, pøn tø tmajtstutnidi ja myøjaa'chinaa'yin. ²⁰ Øy'ajtp ja nøky ngajxindit, jøts ja'ayi ndukmadoo'indit jøts kidi ja ttsu'utsti midi ja tsamaxan yiktawindsø'jkip, jøts nayide'en ka'ap ja ñiyaa'y ñidø'øxy ñabyøjkxidit, jøts nayide'en ka'ap ja jiyujk tsu'uch ttsu'utstit midi ka' tyaxy, jøts midi yuktsomy'oo'kp, jøts nayide'en ka'ap ja ni'jpy tjøø'kxtit. ²¹ Wan yø'øyi, pø jaayimts ja Moisés kyutujk xyumi'yikajpxwa'kxy, ti magajp ja kya'ukyiknigajpxy ma jaty ja tsaptøjk jam, ejtpts ja yiknigajpx'ity wimboo'kxin xøøw.

²² Winets ja Jesús kyudanaabyi møøt ja møjaa'dyøjkti jøts niduki'iyi pøn jaty tjanchja'widip ja Jesús, jats ñawyiwejtsidi namajtsk ja jaa'y pøn

tmøødidøø ja Pablo jøts ja Bernabé jam Antioquía. Ja'abi jaa'y midi yikwindsø'jkiy'ejttip, tu'uk txøøwi Judas Barsabas jøts jadu'uk txøøwi Silas, ²³ ja'ats tminøjkxtøø ja nøky jøts yide'en ja nøky wya'añ:

“Øøts idø'on ja' pøn jaty ja Jesús kyu-danaabyi'ajtpy, møøt ja møjaa'dyøjkti jøts niduki'iyi ja nmøøtjanchja'wibidi, øøts idø'on ja kajpxpoo'kxin nguejxpy, ngajpxpøø'kxpy øøts niduki'iyi ja nmøøtjanchja'wibidi pøn ka' y'israelitjaa'yidi, pøn jam tsinaadyip Antioquía, jøts jam Siria, jøts nayide'en Cilicia. ²⁴ Tø øøts nnijawi ku winaagin ya'it jaa'y ojts ñøjkxti mā meets jam, jøts ojts nugo myikwinmaamya'adyidi, ku jade'en mni'ixyidi jøts ku kuwani ja mixyuna'jk yikmo'odit ja ejxa'an ñe'kxkøjxp, jøts ku kuwani ja Moisés kyutujk xpaduujnidit. Migu'uktøjk, kidi øødsipts ja jade'en ngajpxmyøøpy. ²⁵ Paty øøts yikxon ngajpx'øyi, jøts øø nbikta'aky namajtsk ja kugajpxy midi mee m'ats'ejxiyip, ja'ats myøødidip ja Pablo jøts ja Bernabé pøn øøts ndsøky'ajtpy, ²⁶ jøts pøn tø tyimñadyamiyoxiyi amumjoojt ja nwindson'ajtim Jesús. ²⁷ Ya'at øø nguejxpy midi txøøw'ajttip Judas jøts Silas, jøts møøt m'ukmadya'aktit jøts mdukmadowiyidit ya'at tuki'iyi. ²⁸ Tø ja Espíritu Santo t'øyjawi, nayide'ents øøts, jøts ka'ap meets mayjøøjp ja winmaa'ñ nmø'øy, øy ku ya'at xpadu'undit: ²⁹ ka' xtsu'utstit midi ja tsamaxan tø yiktawindsø'øgi; jøts nayide'en ka'ap ja ni'jpy xjøø'kxtit, ka' xtsu'utstit nayide'en o ti jiyujk midi yiktsumy'oo'kp, nayide'en ka'ap ja mniyaa'y mniðø'øxy mnabyøjkxidit. Pøni mbadundip yø'øbi

winmaa'ñ, tsuj mduu'baattit meets jade'en. Yø'øbi ana'amin øø nguejxpy, Dios mgunuu'kxidip.”

³⁰ Xjats choo'ndøø ja kunøky jøts ñøjkxtøø jam Antioquia. Winets ñamyujkidøø ja jaa'y pøn ja nøky yiktanigaxtip jøts yikømmøodyøø. ³¹ Ku ja tpa'ejxtøø, jøts yjanchxondaktøø ku jade'en ja winmaa'ñ yikmo'odi. ³² Kumi yjajttip wyinaty nayide'en ja Judas ja Silas sudso tkajpxwa'kxidit ja Dios kyajpxy. Xjats ttukja'gyukidøø, jøts ja janchja'wibidi yjanchxondaktøø ku ja jade'en kyajpxjot'amøjkiyidi. ³³ Ku jap waani y'uktaa'nidøø, winets ojts tja'ukminawya'kxyidi ja myigu'uk, ojts ja y'ukmø'øñiyidi ja kajpxpoo'kxin jøts ja Dios kyunuu'kxidit, jøts nay jam wyimbejti ma jam choo'ndøø. ³⁴ Xjats ja Silas wyinmaay, winets ja jam tyaañ. ³⁵ Nayide'en ja Pablo jøts ja Bernabé jap tyaandøø Antioquia, namay ja myigu'uktøø møøt, yik'ixpøjktøø tkajpxwa'kxtøø ja Dios kyajpxy.

Ku ja Pablo myimajtsk ojk chøø'ñ kajpxwa'kxpi

³⁶ Tø wyinaty ja tiempi waani ñaxkojmi ku ja Pablo tnimaay ja Bernabé, jøts wyaañ:

—Wan tjaa'myim jadigojk jam magyajp ma jaty ja Dios kyajpxy tø nmiwidijtyim, jamts nmigu'uktøjk n'ats'ejxint sa jam yjatti kyubatti.

³⁷ Xjats ja Bernabé twaawa'añ tu'uk ja jaa'y pøn txøøw'ajt Juan Marcos; ³⁸ ka'ats ja Pablo ja twinjawi jøts ja' tmøødit, kumi tø ja jam wyinaty t'ukyiktañ ma et txøøwi Panfilia, ka'ap ja wyinaty tyikyø'øy ja Jesús kyajpxy. ³⁹ Xjats ñagyajpxidi jeky ja Pablo møøt ja Bernabé, ka' ja wyinmaa'ñ y'uknabyajtniyidi jøts jade'eñi ñawya'kxinidøø;

winets ja Bernabé tmøødiyihñ ja Marcos, jøts tyøjkidøø barkijøtpty jøts ñøjkxti mā et txøøwi Chipre, ⁴⁰ xjats ja Pablo ojts twaaji'iky ja Silas. Jøts ja janchja'wibidi ñimaajiyiyoø: “Nøjkx møøt ja Dios, Dios mgunuu'kxidip.” ⁴¹ Xjats ja choo'ndøø, jøts ñajxtøø mā et txøøwi Siria jøts Cilicia. Jamts tkajpxjot'amøjkidøø mā jaty ja tsaptøjk jam wyinaty.

16

Ku ja Timoteo tjamyøøt'ajty ja Pablo møøt ja Silas

¹ Xjats jam yja'ttøø mā kajp txøøwi Derbe jøts Listra. Jamts tpaattøø tu'uk ja janchja'wibi, Timoteo ja xyøøw. Ja tyaak, israelit jaa'y ja' jøts yjanchja'wip ja Jesús ja'; jøts ja tyeety, griegit jaa'y ja'. ² Ja mixy Timoteo janchtsojkip ja janchja'wibidi pøn jap wyinaty tsinaadyip Listra jøts Iconio. ³ Xjats ja Pablo tmøødiwya'añ ja Timoteo jøts pyudøkiyit, jøts ja Pablo wyinmaay jøts ku kuwani jawyeen yikmo'ot ja ejxpajt ñe'kxkøjpx, jøts kidi y'ejxma'adyidi ja israelit jaa'y ku jam yja'attit ja' y'etjotpti, wa'ats ja wyinaty tñijawidi ku ja Timoteo tyeety ka' y'israelitjaa'yi. ⁴ Xjats choo'ndøø ñajxtøø mā jaty wyinaty ja kajp jam. Jamts tñigajpxti tñimadya'akti ja janchja'wibidi, jøts t'uktukmadoodøø ti jaty wyinaty tø tkajpx'øyidi ja Jesús kyudanaabyi møøt ja møjaa'dyøjkti jam Jerusalén, jøts sudso'ampy ja jaa'y øy tsuj yjaa'y'attit pøn ka' y'israelitjaa'yidi. ⁵ Xjats tu'ugyi ja wyinmaa'ñ tpiktaknidøø amumjoojt ja janchja'wibidi, mayi'adøststip ja jabom jabom.

Ku ja Pablo ojts t'ixy agumaa'yjõtpy tu'uk ja Macedoniit jaa'y

⁶ Xjats ja Pablo møøt ja Silas jøts ja Timoteo choo'ngojmidoø, jøts kumi ka'ap ja Espíritu Santo ojts tyikutuky jøts jam ñøjkxtit kajpxwa'kxpi mā et jam txøøwi Asia, winets jam ñajxtøø mā et txøøwi Frigia jøts Galacia, ⁷ jøts jam yja'ttøø tsawa'an'am mā et jadu'uk txøøwi Misia, jam wyinaty yjatøkiwya'andi mā et jadu'uk txøøwi Bitinia, nika' ja Espíritu wyaañ jøts jam tyøkidit. ⁸ Winets ttayø'øñaxti yøñ'ampy ja Misia y'et ñaajx, jøts jam kyidaktøø jam mejy'am mā tu'uk ja kajp txøøwi Troas. ⁹ Jamts ja Pablo koots twingumaay tu'uk ja Macedoniit jaa'y, windanaajyip tam ja jaa'y jøts yjanchminuu'kxa'agiyi, jøts ñii'mxiyi: "Tun ja may'ajt, nax jam mā ja Macedonia et, pudøjkik øøts." ¹⁰ Xjats ku ja Pablo jade'en kyumaay, winets øø nnay'a'eixiyøø jøts øø ndsøø'ñ. Øts idø'øn Lucas pøn ya'at nøky tjaapy, øts idø'øn ja nayide'en nmøøtsøø'n, jøts øøts ojts nnijkxy jam Macedoniit etjotp. Nja'gyujkip øøts wyinaty ku øøts ja Dios xwaadsøy, jøts øøts jam nøjkx ngajpxwa'kxy ja øgyajpxy ja ømyadya'aky midi xyiknitso'ok'ajtindip.

Sa yjajttøø sa kyubajttøø ja Pablo møøt ja Silas jam Filipos

¹¹ Winets øø ndøjkxyi'ñ barkijõtpy, jøts øø tiyy nnijkxy jam mejy agujkp mā ja naajx lii'nim txøøwi Samotracia, jøts kyimjabomnim øøts ja mejy ndanajxy jøts øøts jam nja'jty Neápolis. ¹² Jam øø ndsøø'ñ tekyjøøm, jøts øø nnijkxy

ma kajp txøøwi jadu'uk Filipos, ja' midi ja romanit jaa'y kò'øm pyiktaktøø. Møj kajp idø'øn ja', nima ja kajp jam jade'en wingon kyamøji. Jam øøts kawinaak xøøw n'uktaa'nii'ñ. ¹³ Jamts øø ngajpidsømnaa poo'kxin xøøw et, jøts øøts jam nni-jkxy mõj nøø windump ma ja jaa'y kuwani ejtp ñjokxti Dios'ajot'ajtpi. Jamts øø n'ixaaiky, xjats øø ndukmadøøy ja Jesús kyajpxy ja tøøxyøjkti pøn jam wyinaty tø ñamyukyidi. ¹⁴ Jamts ja tøøxyøjk pøn txøøw'ajtp Lidia, pøn tsoo'mp jam Tiatira kajpjotp; wetoo'kk ja tyunk'ajtpy, tum ja øybi tsuu'nk wet idø'øn ja tyøø'kpy. Ja'ats idø'øn ja Dios tjanch'ajot'ajtp, jøts nwindson'ajtim ja yikwinmaa'nbyaajtiyøø jøts tjanchjawit sa jaty ja Pablo wyaañ. ¹⁵ Xjats ojts ñøbety mõøt ja myigu'uk, winets øø xminuu'kxaaiky jøts wyaañ:

—Tundi may'ajt jaa'mindip øts ndøjkjøtpy, jap m'atsja'ada'aktit pøni mjanchwamp meets jøts ku øts nwindson'ajtim kyajpxy tø njanchpaduujniyi.

Xjats øø kuwani xyiktaañ.

¹⁶ Winets yide'en yjajty ku øø wyinaty nniikxy ma jaa'y jam Dios'ajot'atti, xjats øø nminabyajtiyi tu'uk ja kiixy midi wyinaty ximaapy, ja miku' wyinaty myøøt'ijtpy, ane'emy idø'øn ja y'ity. Ku ja jade'en myiximay janchnimeenbyøjkiiyip ja wwindson ja' pøn ja y'ijty ana'amiiyip. ¹⁷ Ja'abi kiixy øø xpawidejtøjkiñaa, xjats ojts møk yjanchwa'añ jam mayjaa'y agujkp:

—Ya'atpi jaa'y møk tjanchmidundip ja Dios midi jap tsajpjøtpy, yø' tkajpxwa'kxtip ja Dios kyajpxy sa ja xyiknitso'ok'ajtindit.

¹⁸ Ku jade'en pyawidejtiyidøø kawinaak xøøw, xjats ja Pablo møk y'adsipyiyi jøts t'ejximbijty,

jøts tnīmaay ja mīku' midī ja kīixy wyīnaty myøøt'ajtpy:

—Jesús myøk'ajtingøjxp mets mīku' majtstu'ut yø kīixy. ¡Pīdsøm!

Xjats ja mīku' tmajtstuupty nay jatyi.

¹⁹ Ku ja kīixy ja wyīndsøn tja'ejxnīdī ku tø ja wyīnmaa'ñ tyīgatsnī, ku ka'ap ja kīixy y'ukmeenbyøjkni, wīnets ja Pablo jøts ja Silas yikmātstøø, jøts yiknøjksīdøø kudunk wyīndump jam møj maayjotp. ²⁰ Ku jam yikja'jtīdøø tīdyumbī wyīndump jøts ja tnīmaadyøø:

—Ya'at jaa'dyi, israelit jaa'y yø'ødi, møk øøts xjanch'adsipy ya kajpjøøpty, ²¹ ku ja kyø'ømdsīnaa'yīn øøts kuwānī xukpadunwā'añ midī øø ka' njanchjagupøkwa'añ, jøts ja'abī tsīnaa'yīn ka'ap øøts ja nnījawi. Abiky øøts, romanit jaa'y øøts.

²² Xjats ja mayjaa'y yjanchpīdøkøjxtøø, jøts ja tīdyumbīdøjk t'ana'amdi ja jaa'y jøts wan tyīknījandi tyīk'ixjandi, jøts wan ja nawyopi t'ukupøkti namajtsk ja Pablo møøt ja Silas. ²³ Xjats ku yikwojpp'abaajtidøø, wīnets ja tyīknøjksxtøø puxøjkjotp, jøts ja t'ana'amdi ja puxøjk adsīnaabyi jøts tnīmaadyi jøts waanī ttyīmjatyejx'etit. ²⁴ Ku ja puxøjk adsīnaabyi jade'en ojts yīk'ane'emy, wīnets tyīktøjkiyīñ jøts kawīnaak puxøjk'aaaw ojts tyīknaxy, jødsnim ojts yīkni'agiibyatti jam okp. Ku jade'en jam yīkpīktaktøø, wīnets ojts ja kīpy yīktanaxkø'ødi ja tyeky kadenī møøt.

²⁵ Xjats ja Dios'ajot'ajttøø jøts t'øødøø ja Dios kyajpxy jap puxøjkjōtpy, møk ja Dios ja tja'myajtstøø. Tsuu'mīwyāmp wyīnaty ku ja Dios

jade'en t'ajot'ajttøø, jøts ku ja myibuxøjk jaa'y ja nugo pyatmadøyidi. ²⁶ Xjats ku chuu'miyiiñ, winets ja uyx møk yjanchmiiñ, winets ja puxøjk møk yjantyimy'adiijch. Jøts ja puxøjk'aaw tuki'iyi y'axetutkøjxnaa, jøts ja puxøjk jaa'y pyaktsum nayide'en wyinakøjxtøø. ²⁷ Xjats ja puxøjk adsinaabyi ojts ñiwijy, jøts ja t'ejxpaajty ja pyuxøjk'aaw jøts kudam ja wyinaty tø y'awatskøxni, xjats ja jade'en wyinmay tø ja puxøjk jaa'y tijy pyidsømgøxnidi, winets ja yønchujx ja tju'jty jøts ja kø'øm ñanky'ookwa'añiyi. ²⁸ Xjats ja Pablo ojts t'ejxpaaty ja puxøjk ejx'ejtpi ku ja wyinaty jade'en ñadyunwa'añiyi, xjats tnimaay:

—Kidi jade'en mnadyuñiyi, ka'ap øø ngue'eky, tum icyap øøts niduki'iyi.

²⁹ Xjats ja puxøjk ejx'ejtpi t'amidøøy ja jaj jøts ja ojts pujtp tyøki jap puxøjkjotpy. Xjats ja yjanchmibejpni jøts ja ojts ñagyuxendya'agyi jam Pablo tyekyjø'øm jøts ja Silas. ³⁰ Xjats ja tyikpidsiimy jøts tyiktiiy, yide'en ja tnimaay:

—Migu'ukti, ¿ti ø ndu'ump, sudso'ampy ø nnitso'ok'att?

³¹ Xjats ja Pablo møøt ja Silas ojts t'adsojimbetti, xjats tnimaadyøø:

—Møjawi amunjoojt ja nwindson'ajtim Jesu-cristo, jøts myiknitso'ok'atiyidit niduki'iyi møøt ja m'u'nk møøt ja mnidø'øxy.

³² Xjats ja Pablo jøts ja Silas ttukmadoodøø ja Dios kyajpxy ja puxøjk adsinaabyi møøt niduki'iyi pøn jaty ja jam wyinaty tyøjkjotp myøøtsinaapy. ³³ Nay jatyits ja puxøjk adsinaabyi tyikwajtsøø ja Pablo jøts ja Silas chaachi, winets ñøjkxtøø nøbajtpi

niduki'iyi møøt ja y'u'nk jøts ja ñidø'øxy. ³⁴ Winets ja puxøjk adsinaabyi twaay kaabyi jap tyøjkjøtpy, janch øy janch tsuj wyinaty ñayja'wiñidi niduki'iyi møøt ja y'u'nk ja ñidø'øxy, kumi tø ja wyinaty ja Dios tjanchjawidi.

³⁵ Xjats kyimjabom'ajty, winets ja tiidyumbidi ttaniguejxy ja kyugajpxy ja puxøjk adsinaabyi, jøts ku ja' tyikutuky jøts tyik'awa'atspidsømnit ja Pablo jøts ja Silas. ³⁶ Xjats ja puxøjk ejx'ejtpi tnimaay ja Pablo:

—Tø n'atsyik'ane'emy, ja tiidyumbitøjk kø'øm ja kyajpxy tkajxtip jødsik meets jadi'iñi nyikpidsømnit; nøjknidits jotkujk, tø mee m'awa'atspidsømni.

³⁷ Xjats ja Pablo ka' tkupiky, winets tnimaay ja kugajpxy:

—Nayi romanit jaa'y øøts, tiku øøts jade'en nyiktuñ jøts ku øøts jade'en mayjaa'y agujkp nyikwøpy, nika'ap øø nyiktiidyuñ jøts jatyi øø nugo nyikpikta'aky puxøjkjøtpy; ¿sudso'ampy øøts ndejint ayu'uch jadi'iñi nyikmajtstu'utwani? ¡Ka' y'øyi! Wan ja kø'øm tmendi ja tiidyumbidi jøts øøts xyikpidsø'ømt.

³⁸ Jøts ja kugajpxy wyimbejtnidøø, jøts ttukmadoodøø ja tiidyumbi sa ja Pablo ja kajpxy t'adsojimbijty, winets ja tiidyumbi yjanchø'økiñidi ku tnija'widøø jøts kudam ja Pablo jøts ja Silas nayide'en romanit jaa'yidi. ³⁹ Winets ja kudunktøjk tninøjkxtøø t'atminuukxaktøø ja Pablo møøt ja Silas. Xjats tyikpidsømdøø jap puxøjkjøjty, jøts møk tnimaadyøø:

—Tun may'ajt pidsømdi ya waani kajpjøøjty.

⁴⁰ Xjats ja pyidsømdøø puxøjkjøtpy, jøts ñøjkxti ma ja Lidia tyøjk, jamts ja tminabyajtídøø ja myøøtjanchja'wibidi, kuts ja tkajpxjot'amøjkidøø, winets ja choo'nidøø.

17

Ku ja Tesalonikit jaa'y yjanch'ambøjktøø

¹ Xjats ku jam choo'ndøø, jøts ñaxtøø ma kajp txøøwi Anfípolis jøts nayide'en Apolonia, majtsk ja kajp ttanaxtøø jøts jam yja'ttøø møj kajpjotp midi txøøw'ajtp Tesalónica, jam wyinaty ja tsaptøjk.

² Winets ja Pablo tyøjkidøø kajpxwa'kxpi jam tsaptøjkjotp, sayim ja ttuñ øy madsoo ma jaty ja wyidity, tigøøk samani jam tyik'ixpijky ja jaa'y wimboo'kxin xøøw. ³ Yide'en ja ojts ttuk'ixpiky pøni sa ja Dios Teety kyajpxy ojts yikjaadyañ, jøts kuwani mye'ent ja yiknitsokpi, jøts kuwani y'ayo'ombaatt jøts y'oo'kimbaatt, jøts kuwani yjukpyøkt jadigojk. Yide'en idø'on ja wya'añ:

—Jade'en ja Jesús yjajty midi mee ndukmadøøpy, nay ja' ja Dios Teety kyejpxy yiknitsokpi.

⁴ Ku ja Pablo ja ixpøjkin jam jade'en t'ukyiktandøø, winets ja israelit jaa'y winaagin tmibøjktøø, jøts ja møøt ñabyøjkniiydøø ja Pablo jøts ja Silas, jøts nayide'en namay ja griegit jaa'y pøn ja Dios Teety twindsø'jkidip. Nayide'en namay ja griegit tø'øxyøjk tmibøjkti pøn jam windsø'øgi'ejttip. ⁵ Winets ja israelit jaa'y niduki'iyi y'ambøjktøø pøn jaty ja Pablo kyajpxy y'ayuujk tkagupøjxidip, ja'ats twaamuktøø ja ka'øybi jaa'y pøn jap nugo widejttip kajpjøtpy.

Xjats nugo wyidejtnibøjkidøø jøts ja jaa'y tu'uk tu'uk tyik'ambøjktøø. Winets yja'ttøø tu'uk ja jaa'y tyøjkjøtpy pøn txøøw'ajtp Jasón, xjats awa'an'ampy tyøjkidøø tøjktotpy tajpi kaa'pi. Ja Pablo jøts ja Silas ja' idø'on jade'en yik'ixaadyip jøts tyikpidsømwa'andi jøts ja tyiknøjkxtit mayjaa'y agujkp. ⁶ Kumi ka'ap ja tpaatti jap tøjktjøtpy, winets ja tmatstøø ja kudøjk møøt ja myøøtjanchja'wibidi, xjats tpawetstøø tpakoo'tstøø, kudunk wyindump tyiknøjkxtøø, xjats ja Pablo jøts ja Silas yikxiguyaxtøø, jøts jade'en wyandøø:

—Ja'abi jaa'y pøn widejttip jøts tuki'iyi ja naxwii'nit jaa'y tyikwinmaa'nmyatkøxti, tønim ja ya nayide'en yja'tmidi, ⁷ jøts ya'at Jasón ja tø tyikja'ada'aky tyøjkjøtpy. Yø'øbi jaa'y tuki'iyi y'ixwetswangøjxtip ja møj windsøn César kyutujk midi adøm ngajp xnitanajyamp. Jade'enxi wya'andi ku ja ja møj windsøn jadu'uk pøn txøøw'ajtp Jesús.

⁸ Ku ja tmadoodøø ja jaa'y møøt ja kudunktøjk, winets niduki'iyi yjanch'ambøjktøø. ⁹ Xjats ja Jasón kuwani tmøøy ja meen ja kudunk jøts ja yikmajtstu'uttit; jøts yiknimaadyøø ku kuwani tyimbyidsø'ømdit ja Pablo møøt ja Silas jam kajpjotp jawyeen, jaanimts ja myeen ja jadigojk wyimbett. Winets jade'en yikmajtstuttøø møøt ja myigu'uk.

Sa yjajttøø sa kyubajttøø ja Pablo møøt ja Silas jam Berea

¹⁰ Xjats nay jatyi koots ja Pablo møøt ja Silas ja myøøtjanchja'wibi kyajxtsoo'nidøø jøts jam ñøjkxti ma kajp txøøwi Berea. Ku jam yja'ttøø winets

nay jatyi ñòjkxti jam tsaptòjkjotp. ¹¹ Yuujts ja ne'egi yjaa'y'atti ja'abi israelit jaa'dyi, ka'ap ja tyimyjade'enidi sam ja'adi pòn jam tsinaadyip Tesalónica. Chojktip ja øy wine'en tmado'odit ja Jesús y'øgyajpxy y'ømyadya'aky, jøts ja ejtp winjabom txumi'ejxti ja nøky mā ja Dios kyajpxy jap yja'ayi, pøni tiy janch idø'øn ja' sa ja Pablo ja ñii'mxyidi. ¹² Xjats ja namay tjaa'gyukidøø jøts tmibøjktøø, jøts nayide'en namay ja griegit jaa'y tpabøjktøø pøn ana'amdiip, ja yaa'y ja tø'øxy. ¹³ Xjats ku ja israelit jaa'y pøn jam tsinaadyip Tesalónica tnija'widøø ku wyinaty ja Pablo tkajpxwa'kxy nayide'en ja Dios kyajpxy jam Berea, winets ñòjkxti ja israelit jaa'y jam Berea, jøts jamts jaa'y nugo tyikjot'ambøjktøø. ¹⁴ Jøts ja Pablo ja janchja'wibidi jatyi kyajxtsoo'niyøø jøts ja ñijkxy jam mejy'am, xjats ja myigu'uk japyi t'ukyiktaanaa midi txøøw'ajttip Silas jøts Timoteo. ¹⁵ Xjats ja Pablo yikjamyøøt'ajty jøts tmøødidøø jagambaat mā kajp txøøwi Atenas. Xjats ja Pablo tkajxjimbity ja ayuujk jøts ñòjkxtit ja Silas møøt ja Timoteo pojyi'iky, jøts ja jam tminabyaadidit mā ja wyinaty.

Sa yjajty sa kyubejty ja Pablo jam Atenas

¹⁶ Ixam idø'øn ja Pablo wyinaty t'awixy ja Timoteo jøts ja Silas, jøts ja ka'ap yjanchjotkuki ku jap kajpjøtpy t'ixy janchmay ja awanax ja tsamaxan midi'ibi ja dios'ajttip. ¹⁷ Kumi ka' yjotkuki, winets jam ñijkxy tsaptòjkjotp, jamts møøt kyajpxy myadyaajky ja israelit jaa'y, jøts ja' møøt pøn jaty Dios Teety t'ajot'ajttip, jøts nayide'en jabom jabom ja ñijkxy maajjøtpy, japts nayide'en møøt kyajpxy

myadyaajky pøni pøn jaty jap pyajtpy. ¹⁸ Jamts wyinaty ja ixpiky jaa'dyi winaagin midi y'ixpøjktip ja epicureo y'ixpøjkin, jøts jam nayide'en jadu'uk midi y'ixpøjkmidip ja estoico y'ixpøjkin, ja'ats ojts tpatmadowdi ja Pablo ku ja tkajpxwa'kxy pøni pøn idø'on ja Jesús'ajtp, jøts ku kuwani ja naxwii'ñit jaa'y wyimbettit jadigojk pøn jaty tø y'øøky. Winets ja ixpiky jaa'y winaagin yide'en nawyajnidøø jøts wyandøø:

—¿Ti dø'on yø chaachnigajpxpy yø yaa'dyøjk, yikmibøjkp idø'on yø tijy ku jadinø'on yjanchkajpxy?

Jøts jadu'uk t'adsojimbity:

—Wa' yø yjaw i kyajpxyø'øpy ja wenkpi dios y'ayuujk.

¹⁹ Xjats ja Pablo yikwetsøø'ñ, jøts jam yiknøjkxøø ma ja tjagyapti junti tundaajk. Ja' ja et xyøøw Areópago, jamts tyiktøødøø jøts tnimaadyøø:

—Ja' øøts nnijawiwypy yø wenk ixpøjkin midi mmimimpy. ²⁰ Wenkts yjaw i xkajpxy, nnijawiwypy øøts ti jade'en tyijpy ku jade'en mwa'añ.

²¹ Paty ja Pablo yik'amidøøy jade'en, kumi jade'en tuki'iyi ja Atenas jaa'y yjujky'atti, jøts nayide'en pøn jaty jam ja'atjaa'y'ajttip, ja' nugo ejtp chøky'ajttip jøts ñanktyuknigajpxidit sa ja kø'øm wyinmaydi, winets ja jemy ixpøjkin tpaatti jade'en.

²² Winets ja Pablo wya'kukiyi'ñ jam mayjaa'y agujkp ma jam yjuntitundi, jøts ja wyaañ:

—Meets Atenas jaa'y ukmadowdi, wa'ats øts n'ixy ku meets xjanchwindsø'øgi ja mdiosti midi mdios'ajttip. ²³ Kuts øts jam wyinaty n'et'ixy ma

meets mdios xwindsø'øgi, jamts ø ndayø'øbyejty tu'uk ja altajr midi jap wyinaty ja letri tmøøt'ajtp midi yide'en wamp: "Ja Dios ya'at y'altajr midi kayiknija'wip." Øy'ajtp, ja'abi dios midi mee mwindsø'jkip jøts ka' xnijawidi pøni pøn ja', ja'ats meets idø'on yam ndukmadøøpy pøni pøn ja'.

24 'Ja'abi Dios tø tyik'øyi tuki'iyi tuktsajp'agida'aky, jøts nay ja' tuki'iyi tniwindsøn'ajtkøjxp wa'n ttsajpi wa'n tnaajxi. Jøts ka'ap ja Dios kuwani tu'ugyi chøøni tsaptøjkjøtpy midi jaa'y yik'ø'yip, 25 jøts ka' Dios ti tyigø'yajtxi midi'ibi ja naxwii'ñit jaa'y ja mo'owajniyip, pø ja'axi tuki'iyi xmøø'yindip ja nmøk'ajtin, jøts pøni ti jaty ndajuky'ajtyindip.

26 'Tu'uk ja Dios Teety tpiktaajky adøm n'apteety'amøj midi niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y y'apteety'amøj'ajttip. Tø ja ttanibiktaagi nayide'en juuni ja kya'axtit, nayide'en ja chinaadyaajk tmo'ot mā jaty ja chøønidit. 27 Ja'agøjxp ja Dios ttuñ jøts ja adøm nwinmaa'nmyee'nindit pøni pøn ja'. Øy udyā'aky nbaajtindit, ka' yjagami Dios, wingon ja møøt n'ijtyindi. 28 Pø Diosxi xyikjucky'ajtyindip ku nnajxindi ndøjkindi; pø nayide'enxi meets mmigu'uk wyā'añ winaagin pøn wijtyi, ku yide'en wyā'andi ku ja Dios x'u'nk'ajtyindi. 29 Pøni janch jade'ents jaa ku ja Dios x'u'nk'ajtyindi, ka'apts ja Dios jade'en nnajtsja'wandit jøts ku ja y'oori ne'egi, uk pyuxplati ne'egi, uk chaadsechi sã jaty ja jaa'y ja kø'øm wyinmaa'ñjøtpy tyikpidsømdi. 30 Dios ka' ja y'ijty ttunk'aty ja jaa'y kya'øwyinmaa'ñ pøn tø ñaxti, jøts ixyam tuki'iyi t'ane'emy ja ñaxwii'ñit

jaa'y øy yjamadsowi jøts wan tmajtstu'utti ja kya'ødyunk. ³¹ Kumi tø ja Dios Teety ttanibiktaagi ti xøøw ti et ja nøjkk ttidyuñ ja naaxwii'ñit jaa'y; jøts tø ja tpiakta'aky ja ejxa'an ku ja ojts tyikjujkyiky jadigojk ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ja naaxwii'ñit jaa'y jade'en ttuknijawi jøts ku dø'on ja yja'aji pøn idø'on me'emp.

³² Xjats ku ja Pablo jade'en ja ayuujk tyiknajxy ku jaa'y yjujkyiky jadigojk oo'kpi jutjøtpy, winets ja Atenas jaa'y winaagin yjanchtaxeknibøjkidøø, jøts jadu'uk winaagin ñømdøø:

—Wan jade'eñi, ja wyinaty jadu'ukpi xøøw xjaaknigajpxy.

³³ Xjats ja Pablo jade'eñi tmajtstuupty. ³⁴ Jamts ja jaa'y wyinaty winaagin pøn tja'gyukidøø ja ayuujk, jøts ojts tpaduujnidi ja Jesús yja'. Ja'abi jaa'y nidu'ugin txøøw'ajt Dionisio pøn jam windsøn'ajtp ma ja junti tundaajk txøøw'aty Areópago. Jøts jam nayide'en tu'uk txøøw'aty ja tø'øxyøjk Dámaris, jøts jam ja niwinaagin ja myigu'uk.

18

Sa yjajty sa kyubejty ja Pablo jam Corinto

¹ Xjats ja Pablo chøø'ñ jam Atenas jøts ñijkxy ma kajp txøøwi Corinto. ² Jamts tu'uk tmīnabyajttøø ja israelit jaa'y pøn txøøw'ajtp Aquila midi jam kugajp'ajtp ma et txøøwi Ponto. Ja'ats wyinaty namdso'ondipnim jam Italia møøt ja ñidø'øxy pøn txøøw'ajtp Priscila, jøts ñamja'atinim Corinto. Claudio dø'on ja wyinaty jade'en tø tyuñidi pøn ja italiit jaa'y wyindsøn'ajttip, ja'ats tyikutuky jøts yikajxpidsømgøjxnidøø niduki'iyi ja israelit jaa'y

pøn jaty jam wyinaty tsinaadyip Roma. Xjats ja Pablo ojts t'atmigajpxy ja Aquila jøts ja Priscila, ³ jøts ja jam tmøøtaań tmøøtsinaay, ojts tmøøtuń kumi nay ja'abi tunk ja tyunk'ajtpy ja wetøjkxuuky. ⁴ Jøts ja Pablo wimboo'kxin xøøw ńijkxy tsaptøjkjotp ma ja jam tnigajpxy tñimadya'aky ja Jesús yja', jøts jade'en ttukmibiky øy pøn jaay, wan ja t'israelitjaa'yidi tka'israelitjaa'yidi.

⁵ Xjats ku ja Silas jøts ja Timoteo ńamdsoundøø jap Macedonia, jøts ńamja'tti Corinto ma Pablo jam wyinaty, winets ja Pablo tu'ugyi tpadøjkijii'ń ja kajpxwa'kxin, jøts ka'pxy ttukmadøy ja israelit jaa'y jøts ku ja Jesús yiknitsokpi'aty pøn ja yjajøp'ejx'ejtíp. ⁶ Ku ja Pablo jade'en wya'ań, winets yikmi'ambiky jøts ja ojts yikmidsepiky, ojts yiktsepajpxy. Winets ja Pablo ja wyet twixijty, ja ejxa'an jade'en tmøøy jøts ku jade'en jaayibaat tmajtstu'utt, winets wya'ań:

—Mgø'ømbøky meets wyinaty ku m'anmija'win wyindigø'ødyit; øts ka' mee n'uktunk'ajtni. Ejxti sa x'ejxti, ixyam øts jam ne'egi nnøjkxt kajpxwa'kxpi ma pøn kya'israelitjaa'yidi. Tø net jaabaat nmajtstu'utti.

⁷ Winets jam chøø'ń tsaptøjkjotp, jøts ńijkxy kajpxwa'kxpi ma tu'uk ja jaa'y chøøni pøn txøøw'ajtp Justo, pøn jam tsinaapy tsaptøjk pa'am. Yjanch'ajot'ajtpy ja Dios ja nayide'en. ⁸ Jøts ja Pablo jade'en kyajpxwa'kxy Justo tyøjkjotp, winets ja jaa'y tu'uk tmibøjktøø ja Dios kyajpxy møøt ja y'u'nk ja ńidø'øxy, pøn ja tsaptøjk niwindsøn'ajtp, ja' xyøøw Crispo. Xjats nayide'en namay ja Corintit jaa'y tmibøjktøø ja Dios kyajpxy, winets ńøbajtkøxti. ⁹ Xjats ja Pablo

tu'ukpi koots ja nwindson'ajtim ñimaajyøø, jøts ja jade'en tja'wiyiñ kidi jaa'y kyuma'ay ku ja ñii'mxyi:

—Kidi mdsø'øgi; jaakajpxwa'kx, kidi m'amøñ.

¹⁰ Ka'ap pøn sa mduñi, ixya me møø n'ity. Ja øts ja jaa'y ya may kajpjøjty njagyepy pøn øts n'ayuujk xmibøjkwajniyip.

¹¹ Winets ja Pablo jam tyaañ Corinto tukjumøjt jagujkp, jøts ja jaa'y ttuk'ixpiky ja Dios kyajpxy.

¹² Xjats tu'ukpi xøøw yajty ku ja Galión wyinaty myøjwindsøn'aty jam Acaya, winets ja israelit jaa'y tmi'ambøjkti ja Pablo, jøts tyiknøjkxti ma ja kutu-jktaajk jam, ¹³ jøts ttukmadoodøø ja møj windsøn yide'en:

—Ya'at jaa'y ttukmibøjkp ja jaa'y jøts ku ja jade'en t'ajot'attit ja Dios sam ka' tyimy'ukpaat'ajtniyi. Ka'ats adøm ngutujk jade'en t'ukupøjkni.

¹⁴ Xjats ku ja Pablo wyinaty tyimgyajpxwa'añ, winets ja Galión tñimaay ja israelit jaa'y:

—Ku jeexyip ja kajaa winmaa'ñ, uk ja møk ayo'on jee tø tyuñi, øts ja jeexyip nyikwingukip meets israelit jaa'y; ¹⁵ kumi ka'ats yjade'eni, jabi nugo ayuujkxi yø' jøts mgø'ømgutujk meets yø', ka'ap øts yø x'ukpaat'ajtni, yikwingukidi yø pøni sa xyikwingukidi. Ka'ap øts yø'øbi ndiidyunwa'añ.

¹⁶ Xjats ja israelit jaa'y yikajxpidsømgøjxtøø ja' kutujktaajkjøtpy. ¹⁷ Winets ja griegit jaa'y tmajtstøø ja Sóstenes, pøn windsøn'ajtp jam tsaptøjkjøtp, jøts jamyi tnaxmiwojpidøø jam yikutujkpi tøjk'agø'øm, jøts ja møj windsøn Galión ka' tyimdyunk'aty niwinø'ønin.

Ku ja Pablo jadigojkyja'jty jam Antioquía, winets ja myidigøøk ojk chøø'ñ kajpxwa'kxpi

¹⁸ Xjats ja Pablo yjaaktaa'niyi'ñ jeky. Winets ja myigu'uk tjaak'ukajpxpoo'kxkøjxnaa niduki'iyi ku ñøjkxwa'andi barkijotp jam Siria, møøt ja myigu'uk Aquila jøts ja Priscila. Xjats yja'ttøø tekyjøøm jam mejy'am ma txøøwi Cencrea, winets ja Pablo køøm ñabyiktaajkxiyi ja ejxa'an, jøts ja wyaay tke'jpy ku wyinaty tø tuki'iyi tpaduñ midi wyanda'aky'ajtpy. Winets barkijøtpy tyøkinidøø. ¹⁹ Jøts yja'ttøø ma kajp jam txøøwi Efeso, jamts ja Pablo ja myigu'uk t'ukyiktaañ jøts jam ñijkxy tsaptøjkjotp ma ja ojts tminagyajpxyi ja israelit jaa'y pøn jam namyujkidip. ²⁰ Winets ja Pablo øy yjayikminuu'kxaajky jøts jap waani tyaa'nit, ka'ats ja tkupijky. ²¹ Xjats ja møøt y'uknagyajpxpoo'kxiniyøø, xjats tnimaay:

—Ja'agøjxp øts yam nnijkxy ku øts jam Jerusalén nyiknaaxwa'añ ja xøøw midi wingomp; kuwani øts jadigojk nme'ent jøts mee n'ats'ext ku Dios wya'ant.

Xjats jadigojk tyøjkiyi'ñ barkijøtpy, jøts chøø'ñ jam Efeso. ²² Xjats ku ja yja'jty ma kajp txøøwi Cesarea, winets jam choo'ngojmaa tekyjøøm jøts ja ñijkxy Jerusalén, jam ja t'atskajpxpøø'kxy ja myøøtjanchja'wibi, winets yjøptaajky ma kajp txøøwi Antioquía. ²³ Jamts ojts kawinaak xøøwin tyaa'ni Antioquía, winets chøø'ñ jadigojk jøts t'ayø'ogyixy jadigojk ma wyinaty tø wyidity ma et txøøwi Galacia jøts Frigia, jøts ja myøøtjanchja'wibi tkajpxjot'amøki.

Ku ja Apolos ojts kyajpxwa'kxy jam Efeso

24 Winet'ets ojts nay ja'abi tiempi yja'aty jam Efeso tu'uk ja israelit jaa'y pøn txøw'ajtp Apolos, jøts pøn kugajp'ajtp Alejandria. Ja'abi jaa'y janch tsuj janch øy ja kyajpxwa'kxy, janch ñija'wip idø'øn wa'ats ja Dios kyajpxy. 25 Tø ja wyinaty t'ixpiky ja Dios kyajpxy ma wya'añ jøts ku ja nwindson'ajtim tsojk myeenwa'añ ya naaxwiñ. Ja'ayi ixpøjkin ja ñigajpxpy sa Juan Bautista ojts yik'ixpiky, jøts tigøjxp ku jaa'y ja tyiknøbejty. 26 Xjats ja Apolos møk kyajpxøjkiyi'ñ jam tsaptøjkjotp; kuts ja Priscila jøts ja Aquila ja jade'en tmadowdi, winets ja abiky tjiwaawdøø, jøts ojts ka'pxy ttukmadowdi ku ja Jesús tø wyinaty y'atsmeni, jøts ti jaty ja ojts ttuñ. 27 Xjats ku ja Apolos jam wyinaty ñaxwa'añ ma et txøwi Acaya, winets ja janchja'wibi pøn jam Efeso ja nøky tyik'øyidøø, jøts ja janchja'wibi tkajpxñigajxidøø pøn jam Acaya, jøts øy tsuj jam tyikja'attit ja Apolos. Kuts ja jam yja'jty Acaya, winets møk tjaakpudøjkiyi'ñ pøn jaty ja Dios tø wyinaty y'ayo'ejxingøjxp tyukjanchjawi ja nwindson'ajtim Jesús, 28 jøts ja jam kyajpxwa'kxy mayjaa'y agujkp, jøts wa'ats ttukmadoogijxy midi ka' mibaat pøn tkajpxyo'ont. Tyukmadoow tuki'iyi ku ja israelit jaa'y kyatiwiyinmaydi, jøts pøni sa ja Dios kyajpxy jap yjaadya'ni ku ja Jesús yiknitsokpi'aty, pøn ja israelit jaa'y yjajøp'ejx'ejttip.

19

Sa yjajty sa kyubejty ja Pablo jam Efeso

1 Ku ja Apolos jap wyinaty Corinto jøts ja Pablo jam ñajxy kojpkjotp, jøts yja'jty jam Efeso

ma tpaajty namay ja myigu'uk pøn jaty ja Dios tja'myajtstip. ² Winets ja Pablo jam tyiktiiy jøts tnimaay:

—¿Tø meets ja Espíritu Santo mdatøkiyi ku ojts xjanchjawidi ja Jesús?

Jøts ja t'adsojimbettøø:

—Omik øøts idø'øn ja nnijawit jøts kudam ja Espíritu Santo jaa.

³ Winets ja Pablo jadigojk tyiktiiy:

—¿Sudso'ampyts ojts mnøbatti?

Xjats ja t'adsojimbettøø:

—Jade'en øø nnøbejty sami Juan Bautista ja jaa'y tyiknøbejty.

⁴ Xjats ja Pablo wyaañ:

—Nugo ejxa'an idø'øn ja Juan Bautista myøøy ja jaa'y ku ja yiknøbety, jade'en'ampy ja jade'en ttuun jøts ja jaa'y jade'en yiknijawidit jøts ku ja tjanchyiktigatsti ja chinaa'yin. Nayide'en ja tnimaay jøts ja amumjoojt t'ajot'attit pøn wyinaty menwampnim, ja Jesús idø'øn yiktejp wyinaty menwamp yiknitsokpi.

⁵ Xjats ku jade'en tmadoodøø ku ja Pablo jade'en tnigajpxy, winets ojts ñøbatti ja nwindson'ajtim Jesús køjxp; ⁶ ku ja Pablo jade'en kyønixajidøø, jøts ja Espíritu Santo ñimejnidi, winets ja abikpyi ayuujk ojts tkajpxti, jøts tkajpxwa'kxti ja Dios y'ayuujk pøni sa ja Dios wyinmaa'nmyø'øyiidi.

⁷ Nimakmajtsk ja wyinaty yjaa'y'atti.

⁸ Tigøøk po' ja Pablo jap yø'øyijty jam tsaptøjkjotp ma jam møk'ampy kyajpxwa'kxy, jøts ttukmibiky jade'en ja jaa'y sudso'ampy ja Dios ja nitanaa'yin tpikta'aky. ⁹ Jamts winaagin pøn tkamibøjktip, ja'ats møk ja wyinmaa'ñ tpiktaktøø

jøts jam mayjaa'y agujkp tjanchtaxe'ekti ja Dios kyajpxy. Xjats ja Pablo ja møøt ñamyatstuujtñiyøø pøn ja ka'øy ayuujk tjagyaptip, winets ja tmøødiña ja myøøtjanchja'wibi jøts tmøødiyii'ñ mā jaa'y tu'uk txøøwi Tiranno pøn ja ixpøjktajk wyinaty tjagyepy, jamts ja Pablo jabom jabom ja myigu'uk ttuk'ixpiky ja Dios kyajpxy. ¹⁰ Jade'en idø'øn ja jam tyuun majtsk jumøjt, ja'agøjxp idø'øn ja jaa'y ojts tñija'wigyøxti jagambaat ja Jesús kyajpxy, jade'en ja israelit jaa'y jøts nayide'en pøn ka'israelit jaa'dyi, pøn tsinaadyip Asia etjotp. ¹¹ Jøts ja Dios møk tmø'øy ja myøk'ajtin ja Pablo jøts ja milagri ja ttuun, ¹² jøts ja Pablo yjanchyiktapaaty ja paay jøts ja wet, jøts ja tminøjkxti mā pamaa'y jaa'y jap, winets ja pamaa'y jaa'y ja'ayi ttatsoktøø, jøts ja miku' jade'eñi myajtstuujtidøø.

¹³ Jam wyinaty niwinaagin ja israelit jaa'y pøn nugo widejttip kajp kajp. Ja' ja tyunk'ajttip ja miximaaky ja mimuu'kk, jøts jade'en ja miku' ttuk-majtstu'utti ja jaa'y, nay ja Jesús myøk'ajtin yik-tunwajnip, jøts tnøjmi ja miku':

—Øts wamp, majtstu'ut yø jaa'y Jesús myøk'ajtingøjxp midi kyajpxyø'øpy ja Pablo.

¹⁴ Tu'uk ja israelit jaa'y pøn txøøw'ajtp Esceva, pøn ja teety tñiwindsøn'ajtp, ja'ats idø'øn ja y'unajk jade'en adøsttip, niwixujk wyinaty yjaa'y'atti. ¹⁵ Xjats ku ja jade'en ttundi, winets ja miku' y'adsojimbejtñiyidøø, jøts yiknimaadyøø:

—Ja' ø n'ejxkapy pøn txøøw'ajtp Jesús, jøts nayide'en ja' pøn txøøw'ajtp Pablo; jøts meets ka' mee n'ejxkapy pøn ja mbøn meets.

16 Winets ja jaa'y pøn wyinaty ja miku' tmøøt'ajtp, jøts møøt ñamyajtsiyøø ja niwixujkpi jaa'y, jøts ja jade'en myimajada'agyidi ja miku', jøts niduki'iyi yikakøjxidøø janchwindsaachi jøpstaachi, niwala'ts ixwala'ts idø'øn ja yjanchpidsømnidøø jap tøjkjøtpy. 17 Ku dø'øn ja jade'en yjajty jam Efeso, winets niduki'iyi tnija'widøø ja kajp jaa'y pøn jaty israelit jaa'y, jøts nayide'en pøn ka' y'israelitjaa'yidi. Ku tnija'widøø jade'en ja ayuujk, winets niduki'iyi ja jotmay yjanchpaajtidøø, jøts tu'ugyi ja nwindson'ajtim yja' tmøjpiktajktøø.

18 Xjats nayide'en namay pøn jaty tmibøjktøø ja Jesús yja' winets ja pyøky tuki'iyi tkajpxnaxkøjxtøø, sa y'ijty kya'øy'adø'øtsti. 19 Jøts nayide'en may pøn jaty y'ijty tyundip ja miku' tunk winets ja kya'øñøky tuki'iyi tnitøøgyøxnidøø jam mayjaa'y y'agujkp. Xjats ku tpayø'ødyøø ja nøky ja chow, wixijkmayjk mil idø'øn tpayø'ødyi tum ja plati meeñ. 20 Jade'en idø'øn ja nwindson'ajtim Jesús ja myøk'ajtin møj tñanky'ijxyiyi.

21 Xjats ku dø'øn jade'en yjajty, winets ja Pablo jade'en wyinmay jøts jam t'ats'ejxwala'añ ja myøøtjanchja'wibi jam Macedonia y'etjotp, jøts nayide'en Acaya y'etjotp, winets jam yja'atwala'añ jadigojk Jerusalén. Jøts nayide'en wya'lañ, ku jam y'uknaxt Jerusalén jøts nayide'en ñøjkxt Roma. 22 Xjats ku jade'en wyinmaay ja Pablo, winets ja pyudøjkibi tkejxy namajtsk jam Macedonia. Timoteo ja xyøøw ja pyudøjkibi jøts jadu'uk Erasto, jøts ja Pablo jam jawaani yjaaktaa'niyiñ Asia.

Ku ja Efesit jaa'y yjanch'ambøjktøø

²³ Winet'et ja Efesit jaa'y tyiktseptā'akwā'andi ja Jesús yja'. ²⁴ Tu'ugyi dō'ōn ja' pōn jade'en tyiktso'ondaajk ja ayuujk, Demetrio ja xyōōw. Ja'abi tunk idō'ōn ja yjagyepy, tum ja plati dō'ōn yiksandi'ōyip, jōts nayide'en ja mutsk tsaptōjkuna'jk tyik'a'ōyiñaxy nayide'en sami dios Diana chaptōjk t'ixy. Janch nimeenbyōjktip idō'ōn ja tyunk ja' pōn jaty jap mōōt tyuñ. ²⁵ Xjats ja Demetrio twaadsōy niduki'iyi pōn jaty nay yō'ōbi tunk tmōōt'ajttip, xjats ja tnimaay:

—Migu'uktōjkti, mnija'widipxi ku yō'ōbi tunk nduktanajxindi janch ōy janch tsuj ku ya njanchmeembyijkyindi; ²⁶ kumi m'ijxpy meets, mmadōōpy meets ku ja Pablo jade'en tkajpxyō'ōy jōts wya'añ ku ka' yō' Diosi midi jaa'y yik'ō'yip sa adōmin; jade'en ja Pablo ja jaa'y namay tō ttukmibiky, kidi yayip nugo jyaty, niduki'iyi dō'ōn ja Asiit jaa'y ja tnija'winidi. ²⁷ Ka' yjanch'ōyi, janch tsō'ōgi mōōt yō', tsojk adōm ndunk jade'en wyindigō'ōyindit, jōts nayide'en yō dios Diana chaptōjk tsojk yō nayide'en kya'ukyikmōjpiktāknit pōn yō twindsō'ōgidi pōn jaty ya Asia tsinaadyip, jōts pōn jaty tsoō'ndip o manaajx o magajp.

²⁸ Ku ja mayjaa'y jade'en tmadoodōō ja Demetrio y'ayuujk, winets ja yjanch'ambōjktōō jōts niduki'iyi wyandōō:

—Janch mōj adōm ndios Diana jōts ka' kyudigō'ōty!

²⁹ Xjats ja kajp jaa'y xem yam yjanch'adōtsnibōkidōō, jōts ja Macedoniit jaa'y namajtsk yikmajtstōō pōn txōōw'ajttip Gayo jōts Aristarco midi ja Pablo myōōtwidijtpy. Xjats yikpawejtstōō yikpakoo'tstōō, xjats yiknōjkxidōō

jap møj tøjkjøtpty ma ja kajp ja yjuntǝ tundaajk jap tjagyapti. ³⁰ Jamts ja Pablo nayide'en tyøkiwya'añ jøts ja myigu'uk t'atskugajpxwa'añ pøn wyinaty tø yikmatsti, xjats ja nay ja myøøtjanchja'wibi pøn møøt wyidity ka'ap ja myajtstuujtidøø. ³¹ Winets ja Pablo myiwǝn'ijxy nayide'en tkajxtøø ja y'ayuujk pøn jam windsøn'ajttip Asia, jøts ku ka' jam tpadøkit ja myigu'uk. ³² Xjats ja jaa'y jam junti tundaajkjøtpty nugo yjanchkajpxjø'økti, øy sa tu'uk jadu'uk yjanchwa'andi kumi tø ja jaa'y wyinaty namay yjanchyø'ømyukti, jøts ni tkanijawidi namay pøni tigøjxp idø'on yø'ømyukti. ³³ Xjats tu'uk ja israelit jaa'y ja myigu'uk tyukmadoojoø pøni ti ayuujk idø'on jap ñiyø'ømyuktip, ja' xyøøw Alejandro, ja'ats ja myigu'uk ojts kuwani ñajtswetsiyi jøts jam kyajpxt mayjaa'y agø'øm. Winets ja Alejandro xyaji'jky, ja' tyijpy ku chajpxajy jøts ja niduki'iyi y'amo'ondit, ja' kyugajpxwampy ja myigu'uk midi tø yikmatsti namajtsk. ³⁴ Ku ja Alejandro yik'ejxkajpy kudam ja y'israelitjaa'yi, winets ojts jinaxy yjanchjaakajpxjø'økti. Kajpxti ja majtsk hora'an, xjats wya'andi:

—janch møj adøm ndios Diana jøts ka' kyudigø'øty!

³⁵ Xjats ja eskribaan ojts kø'øm tyik'amøñ ja mayjaa'y, jøts tnimaay:

—Meets Efesit jaa'y, ukmadowdi. Ñija'widip niduki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y ku yø Efesit jaa'y t'ejx'letti adøm nmøjdios Diana chaptøjk, jøts nayide'en yiknijawi ku n'ejx'ijtyim ja y'awanax midi kidaajk tsajpjøtpty. ³⁶ Kumi janch idø'on ja

yjajty, kidits nugo mdsø'øgidi, ka' pøn ti ttuñ, tukween meets et, tsuj mjaa'y'attit ³⁷ kumi ya'at jaa'y midi meets ya tø xyikmiñ ka' yø ti ttundi, jøts nika'ap yø tjemdejti ttedejeti adøm ndios Diana. ³⁸ Jøts Demetrio møøt ja tyumbi, pøni jaa ja'adi pøn møøt ñañi'øøniwya'andi, mibaat yikpayø'ødyit jam kudunk wyindump, jøts tnigajpxtit kija' ja pyøky sudso'ampy ñañi'øøniyidi. ³⁹ Pøni wenk winmaa'ñ yø' midi meets ixyam m'amidøøpy, mibaat myø'ømyuktit jøts yikxon ngajpx'øyi'indit møøt ja kudunktøjk; ⁴⁰ tø ja wyinaty kya'øyi ku jotmøn jam nyikni'øø'na'andit jam møj windsøn wyindump, jøts ku ja jotmøn wya'ant ku adøm ja møøt ñachep'ijxya'am. Niti winmaa'ñts adøm sudso'ampy n'adsojimbejtindit, ku jotmøn t'amido'ot tigøjxp ya jade'en n'adijchindi ngajotkujkindi.

⁴¹ Xjats ku ja eskribaan jade'en kyajpx'abajtiyi'ñ jøts yø'øwya'kxnidøø niduki'iyi ja jaa'y.

20

Ku ja Pablo wyidijty Macedoniit etjotp jøts nayide'en Greciit etjotp

¹ Xjats ku ja mayjaa'y jade'en ñiyjotkukidøø, winets ja Pablo ja myigu'uk twaadsoogijxy jøts ja ojts tjaak'ukajpxwejni, ojts ttukmadøy midi ja wyinmaa'ñ'ajtpy; winet møøt y'uknagajpxpoo'kxiniyi jøts jam ñijkxy ma et txøøwi Macedonia. ² Winets jam ojts tkajpxpoo'kxkixy tjot'amøkajpxkixy niduki'iyi ja myigu'uk ma jaty jawyeen wyinaty tø ñaxy,

winets jam choo'ngojmaa jøts jam yja'ljty ma ja Grecia et. ³ Jamts y'uktaa'niiyii'ñ tigøøk po', xjats ku jam choonwani barkijøtpty jøts ñøjkxwa'añ Siria, winets nay jamyi tnija'wiyii'ñ kudam ja israelit jaa'y ñiwinmayiyi jøts yikmatst jap barkijøtpty. Winets wyinmaay jøts ne'egi ñøjkxt tekyjø'øm, paty jadigojk nay jam wyimbijty Macedoniit etjotp. ⁴ Ja ja wyinaty yjamyøøt'ajtpy niwixujk ja myigu'uk pøn txøøw'ajttip Sópater pøn kugajp'ajtp Berea, jøts ja Aristarco, jøts jadu'uk Segundo pøn kugajpidip Tesalónica, jøts ja Gayo pøn kugajp'ajtp Derbe, jøts jadu'uk txøøwidi Timoteo, jøts ja Tíquico, jøts jadu'uk Trófimo pøn jam kugajp'ajttip Asia. ⁵ Ku jam yja'tti Filipos, jamts øts wyinaty n'awixy, øts Lucas nxøøw midi ya'at nøky tjaapy. Xjats ja niwixujkpi jaa'y cho'onjawyeenidøø, jøts øøts jam ndaañ møøt ja Pablo, jøts øøts jamnim x'awixy jadigojk ma kajp txøøwi Troas. ⁶ Nay jamyi øøts ja xøøw njaaktyimy'ukyiknajxy jam Filipos, ja'abi xøøw ku tsapkaaky yikay midi kalevaduri møøt. Xjats øøts jam ndsøø'ñ xøguixy jøts øøts ja barki jam ndatøjkiñaa, jødsnim øøts kyimagoxk xøøw nja'ljty jam Troas ma øøts ja nmigu'uk nnajtspajtiyii'ñ, jamts øøts ojts ndaa'ni wixujk xøøw.

Kuja Pablo ja myigu'uk ojts tmigajpxy jam Troas

⁷ Ku dyomingixøøw'ajty jøts ja Jesús yja'yøømyukti, jøts ja tsapkaaky tyikwa'kxwa'andi sa ja nwindsøn'ajtim ojts tnajtstuni jøts tnankyayi, xjats ja Pablo jap nayide'en kyajpxwa'añ. Kumi kyimjabom ja wyinaty choonwani paty idøøon ojts jeky'ampy kyajpxy kunim myøjtsuu'miyii'ñ. ⁸ Jap ojts ñamyukyidi tigøøk nipatøjkijpxy ma jap wyinaty

lampiri may yjajy; ⁹ jøts tu'uk ja mixy jam wyinaty chøøni wentani'am pøn txøøw'ajtp Eutico. Kumi jeky ja Pablo kya'amaay, winets ja mixy jami mya'uu'yjøknaa jøts tu'ugyi ojts tyimyaanijkxy, winets jam ojts kyunaxy jam nipatøjkøjxp jøts ñaxkidaajky najxkøjxp, jam øøky yikwejtsjijky. ¹⁰ Jøts ja Pablo tniwinajky jøts jam ñagyøxmuujtsøø oo'kpi ñikøjxp jøts tkøbatxajiyii'ñ, jøts tnimaay ja myigu'uk:

—Kidi mdsø'øgidi; jujky yø'.

¹¹ Winets ja Pablo jadigojk pyatøjkigyojmi jap nipatøjkijxpy; japts ja tsapkaaky ttukwa'kxy, jøts kyaadyøø; winets yjaaka'amaay kunim xiijñiyii'ñ, jøts ñøjxnaa. ¹² Xjats ja jaa'y tjanchtaxondaktøø ku ja mixy ja øy tsø'øky tyiknøjxniidi.

Ku ja Pablo chøø'ñ jam Troas jøts ñijkxy Mileto

¹³ Winets øø ndsoonjawyeenyii'ñ barkijøtpy, jøts øøts jap n'awejsxwa'añ ja Pablo ma kajp txøøwi Asón, tekyjø'øm ja yø'øwya'añ ku ja jam ñøjxwa'añ. ¹⁴ Ku øøts ja nminabyajtiyøø jam Asón, winets øøts ja møøt barkijøtpy ndøjkijiyii'ñ, jøts øø nmøøtnijkxy mejñinaxy ma kajp txøøwi Mitilene. ¹⁵ Jøts øøts jam ndsøø'ñ jadigojk, jøts øøts kyimjabom jam nnajxy ja' y'awemp ma et jam txøøwi Quío, winets øøts nja'jty jadu'ukpi xøøw ma kajp txøøwi Samos. Jøts øøts nnijkxy poo'kxpi ma kajp txøøwi Trogilio, jøts nay kyimjabomgøjmyi øø njatkojmi ma kajp jam txøøwi Mileto. ¹⁶ Jade'en idø'øn yjajty kumi ka'ap ja Pablo jeky tyiknaxwa'añ ja xøøw jam Asia etjotp, paty kyanijkxy Efeso; kumi ja' ku tsojk yja'atwa'añ Jerusalén jøts jam tyiknaxwa'añ ja Pentecostés xøøw.

Ku ja Pablo ttukmadøø y ja Efesit møjaa'dyøjk ya'atpi ayuujk

¹⁷ Ku øø njam'ajty Mileto, winets ja Pablo twaadsøø y pøn jaty jam møjaa'dyøjk'ajttip ma tsaptøjk jam Efeso, ¹⁸ xjats ku ja yja'ttøø jøts tniimaay:

—Meets mnija'wip sa øts ya Asiit etjøøjty n'øyjaa'y'ajty ku øts ya miduk'ojk ojts nmiñ, jøts ıxyambaat jade'eñim njaa'y'aty. ¹⁹ Mnija'widip sa øts ejtp nbaduun ja nwindson'ajtim Jesús y'ayuujk jøts ka'ap øts nnamyıkexyıyı, njanchkuyaajxip øts ku ja jaa'y tkatsokti ja Jesús yja'. Jøts nayı mnija'wip meets sa øts ya ojts n'ayo'ombaaty ku øts ja nmıgu'uk israelit jaa'y xjemdundı xedundi.

²⁰ Ka'ats meets ndamajtstu'uty ja øgyajpxy midi meets kø'ø m myıktu'ump, ku ø nnıgajpxy nayıde'en mayjaa'y agujkp jøts adøjkjøøjty nayıde'en. ²¹ Nıduki'ıyı øts ndukmadooguıxy jade'en ja israelit jaa'y jøts nayıde'en pøn ka'israelit jaa'dyı, jøts ku tmajtstu'uttit ja kya'ødyunk amumjoojt møøt ja Dios, jøts tmøjawıdit tjanchjawıdit ja nwindson'ajtim Jesucristo. ²² İxyam øts kuwani nnıjkxy Jerusalén ja'agøjxp ku ja Espıritu Santo møk xwaadsø y, ka'ap nnıjawı pøni sa øts jam nøjkx njaty. ²³ Jade'eñı nnıjawı pøni magajp nnıjkxy nja'aty, jade'en øts ja Espıritu Santo xuknijawı jøts ku kuwani nyıktısu'umt jøts jam møk n'ayo'ombaatt. ²⁴ Ka'ats øts yø nmøjpkıta'aky; wan ø t'øøky, ka'ap ø nnabya'ayøı ja'agøjxp jøts øts øy jotkujk kuwani nyıkyø'øwya'añ yø ndunk, kunım yjøpkøxt midi øts nwindson'ajtim Jesús tø xmø'ø y, jøts øts ja jaa'y

øy tsuj ndukmado'ot ku ja Dios kø'øm tpa'ayøy ja ñaxwii'ñit jaa'y.

²⁵ 'Tø øts ya ngajpxwa'kxy ja Dios myøk'ajtin sa ttanitani ja yjaa'y, ixyam inet najtsja'wip øts jøts ku meets ka' n'ukniwimbejtnit. ²⁶ Paty meets ixyam ndukmadowa'añ jøts ku nipøn nganadyapøkya'wiyit pøni jaa winaagin tyuu'tigøødyi. ²⁷ Kumi tø øts nnigajpxy tuki'iyi pøni sa ja Dios ja wyinmaa'ñ tpiktaajky, ka'ap øts midi n'ayu'uch'aty. ²⁸ Jøts nayide'en meets kø'øm mnay'ejx'etidit, jøts niduki'iyi nayide'en ja migu'uktøjk x'ejx'ettit, kumi tø meets ja Espíritu Santo mbikta'agiyi jøts mdaandi ejx'ejtpi pøni pøn jaty ja Jesús yja' tpaduujnidip, pøn ja nwindson'ajtim Jesús kø'øm kyu'o'jkimbaajtip. ²⁹ Nija'wip øts ku øts ya ndsoont jøts mye'endit wenkpi jaa'y, jøts myikwinmaa'nmya'atwa'anidit, jøts tyikutigøøwya'ant ja Jesús yja'. Jade'en idø'øn y'adø'øtswa'andit kakeey miy'uk tyikutigøy ja borreegi'u'nk. ³⁰ Jøts nayide'en meets winaagin nøjkx xwin'øøndi ja mmøøtjanchja'wibi, jøts ja xukmibøktit midi ka' tyiyi yjanchi. ³¹ Paty øyim mnay'ejx'etidit; ja'myatsta'am ku meets tigøøk jumøjt xinaxy tsunaxy ngadamajtstu'uty ja kajpxwejin ayo'ejxingøjxp.

³² 'Meets migu'uktøjkti, Dios møk mbudøkiyidip, jøts nayide'en myikti#wyinnmayiyidit y'øy'ayuujkøjxp midi xamidsojkindip sa ja x'ayo'ijxyindi, jøts nayide'en myikmo'odit ja øy'ajtin ja tsuj'ajtin møøt ja'adi niduki'iyi pøn jaty ja Dios wyinaty tø tyikpøkwyā'ach. ³³ Ka' meets ya ti n'amidøøy, ni meen, ni wet, niti. ³⁴ Wa'ats

xnijawidi ku øts kø'øm ojts nnay'amiduniyi, jøts øts kø'øm nbaajty pøni ti jaty øts xka'ejtxøø, ndukpaajt øts nayide'en ja nmigu'ukti ja yja' pøn jaty ø møøt nwidijty. ³⁵ Ejtp øts ja nnigajpxy jøts ku jade'en mnamyidunidit, jøts xpudøkidit ja mmigu'uk pøn ja yja' ka'ejtxip, ja'myatsti ja nwindson'ajtim Jesús y'ayuujk sa ja wya'añ yide'en: “Ne'egi møj ja xondaajkin ja wyimbidsø'ømxiyi pøn windsø'jkip, jøts ka'ap ja' pøn yikwindsø'jkip.”

³⁶ Xjats ku ja Pablo jade'en kyajpx'abajtyiñ, winets møøt ñagyuxendyaajkøø ja myigu'uktøjk jøts ja Dios t'ajot'ajttøø. ³⁷ Winets niduki'iyi ja myigu'uk wyinmaa'ñ yjanchmendøø jøts yjanchyaxtøø, xjats ja Pablo yikyukxajnax jøts yiktsu'kxy. ³⁸ Janchjotmay'oo'knidip idø'on ja wyinaty ku ja Pablo jade'en wya'añ jøts ku ka'nijuuni xøøw y'ukyikniwimbejtnidit. Winets tmøøtnøjkxtøø ma wyinaty ja barki jam.

21

Ku ja Pablo ñijkxy jam Jerusalén

¹ Xjats ku øø nmajtstuupty ja nmigu'uk jam, winets øøts barkijøtpy ndøjkiña, jøts øø tiy ndy-imñijkxy ma ja et txøøwi Cos jam mejkyujk'am, jøts øø kyimjabom nja'aty ma txøøwi Rodas, jamts øøts jadigojk ndsøø'ñ jøts øø nja'aty mejy'am ma txøøwi Pátara. ² Jamts øø nbaajty jadu'ukpi barki midi wyinaty nøjkxp ma et txøøwi Fenicia, winets øøts jap ndøjkiyiñ. ³ Jøts øøts jam nyø'øy mejyotp, winets øøts n'ixy anajy'ampy tu'uk ja et midi jam mejkyujk'am, ja' xyøøw Chipre, jøts øø nja'jty Siria ñaxjotp. Ja ku ja barki wyinaty tyiktanwa'añ

ja tsimy ma kajp txøøwi Tiro, xjats øøts jam n'uk'awidijty. ⁴ Nay jam øø nminabyaajtiyøø ja nmøøtjanchja'wibidi, xjats øøts jam nmøøtaañ wixujk xøøw; winets ja nmigu'uktøjkti tnimaadyi ja Pablo jøts ku ka' ñøjkxt jam Jerusalén, kumi tø ja wyinaty ja Espíritu Santo tyuknijawiyidi ku jam sa yjatt. ⁵ Ku øøts wixujk xøøw n'uktsinaay winets øø ndsoonwani. Xjats øø niduki'iyi ja nmigu'uktøjk møøt ja ñidø'øxtyi jøts møøt ja y'unaj'kti øø xpad-søø'ñ, xjats øøts ojts xnajtskaxi jam mejy'am, winets øøts ja møøt n'ukuxanaañaa, jøts øøts møøt ndios'ajot'ajty. ⁶ Winets øøts jam ja møøt n'uknagyajpxpoo'kxiniyøø, xjats øø ndøjkii'ñ barkijøtpy, jøts ja wyimbejtnidøø tyøjkwindump.

⁷ Xjats øø ndsøø'ñ jam Tiro, jøts øø nja'jty ma kajp txøøwi Tolemaida, jamnim øøts nminawya'kxiyøø ja barki jøts øøts ja nmigu'uk n'ukmigajpxy, xjats øøts ja møøt n'uktaa'niyi'ñ tukxøøw. ⁸ Winets øø kyimjabom ndso'ongojmaa møøt ja Pablo pøn jaty øø møø nwidity, jøts øø nja'jty jam ma kajp txøøwi Cesarea. Winets øøts nniikxy jam tu'uk jaa'y tyøjkjotp pøn txøøw'ajtp Felipe, jøts pøn ja øy'ayuujk tmiwidejtp, jøts nayide'en y'ijty tunk'aty tyikwa'kxy ja jii'kxy, ja'ats øøts jam møøt ndaañ. ⁹ Ja Felipe jam ja wyinaty ja nimaktaxk ja ñøøx pøn ka'anim y'amatskidi, ja'ats tkajpxnaxtip ja Dios y'øgyajpxy pøn ti jaty ja ttukajpxnaxwajniyidip. ¹⁰ Tø øøts jam wyinaty ndaa'ni jeky ku tu'uk ja Dios kyugajpxy yja'jty pøn txøøw'ajtp Agabo, jøts pøn tsoo'mp jam ma et txøøwi Judea. ¹¹ Ja'ats øøts ojts xmigajpxy, jøts ojts ja Pablo chum yiknixaji winets

ñadyabaktsujmiyøø jøts nayide'en ñadyakøtsujmiyøø, jøts jade'en ja ejxa'an ja Pablo yikmøøy, jøts yiknøjmi:

—Ja Espíritu Santo dø'øñ wamp jøts ku ja israelit jaa'y jam jade'en nøjkx mduñiyi Jerusalén, jøts myikøyakt ma ja yikmøjkutujkpi pøn ka'israelit jaa'dyi.

¹² Xjats ku øøts jade'en nnimadøøy møøt nmigu'uk pøn kugajp'ajttip Cesarea, winets øøts ja Pablo møk njanchjanimaay jøts ka' ñøjkxt jam Jerusalén. ¹³ Xjats ja Pablo y'adsojimbijty:

—¿Tiku mya'axti jøts øts nugo xyikjotmay'ookti? Wan twanjaty, ngupøkp øts wan øts tyikøtsumy tyikpaktsumy. Jøts pøni xyik'ookwandip øts jam Jerusalén, ngupøkp øts ja nayide'en nwindson'ajtim Jesús wyinmaa'ngyøjxp.

¹⁴ Xjats kumi ka'ap øøts ja Pablo xkajpxkyupiky, winets øøts jade'eñi n'amøøñ, xjats øø nwaañ:

—Wan tjaty pøni sa Dios kø'øm tyamidsøkyi.

¹⁵ Ku dø'øñ jade'en y'uknajxy ja kajpxy, winets øøts ndsimy nyik'øyiyi'ñ, jøts øøts jam nnøjkxwa'añ Jerusalén. ¹⁶ Winets øøts ja nmigu'uk winaagin xjamyøøt'ajty midi tsinaadyip Cesarea, jøts tu'uk midi kugajp'ajtp Chipre, ja' xyøøw Mnasón midi wyinaty jekyip ja Dios kyajpxy tø tpaøjkniyi, ja'ats øøts xyikja'ada'akwamp jam Jerusalén ma wyinaty ja tyøjk tjagyepy.

Ku ja Pablo ojts tmigajpxy ja Jacobo

¹⁷ Xjats ku øøts jam nja'jty Jerusalén, jøts ja nmøøtjanchja'wibidi janch ejtni xoni øø xyikja'jty. ¹⁸ Winets øøts kyimjabom nmøøtnijkxy ja Pablo jam Jacobo tyøjkwindump ma wyinaty

ja mōjaa'dyōjkti niduki'iyyi. ¹⁹ Xjats ja Pablo tkajpxpøø'kxy niduki'iyyi pøn jaty jam wyinaty, jōts jatyi ttamimadyaknibōjkøø tuki'iyyi sã jaty yjajty ku ja Dios ja myøk'ajtın jade'en tnanky'ijxyiyyi jam mā jaty ja jamdi pøn ka'israelit jaa'dyi. ²⁰ Xjats ku dø'øn jade'en tmadoojidøø ja Pablo kyajpxy, winets yjanchxonjajtøø ja myigu'uk jōts tmōjpiktaktøø ja nwindson'ajtim Dios, xjats tnimaadyøø:

—Øy'ajtp migu'uk, tō xnijawı ku ja israelit jaa'y mil'ampy tō tmibōkti ja Jesús yja', jōts nay ja' niduki'iyyi wāndip jōts ku kuwāni ja Moisés kyutujk yikpadu'unt. ²¹ Jōts wāndip ja' ku mets ja israelit jaa'y jade'en xukmadøy midi jagamgajp tsinaadyip, jōts ku ka' ttunk'attit midi Moisés kyutujk'ajt jōts ku ka' ja mutsk mixy'una'jk ja ejxa'añ yikmo'ot ñe'kxkøjxp, ni ngatu'unindit ja ngø'ømdsinaa'yın. ²² ¿Sudso'ampy yø ndu'unindit? Janchnamyukidip inet ja nmigu'uktōjkti ku tnijawidit ku ya tō mja'aty. ²³ Øy'ajtp ne'egi jade'en xpadu'unt: Ja ya nimaktaxk nmigu'ukti pøn ja wyānda'aky jap tjagyaptip tsaptōjkjōtpy. ²⁴ Møødi jōts ja wā'ats'ajtin xpaattit, jōts xkujuuyjit ja wyānda'aktyi jōts nayide'en jap xnankyaaabiyit, jōts yiknijawıt ku ja wyānda'aky tō tyik'adukti, jōts tnijawidit pōni ka'adam meets ja Moisés kyutujk xjanchpaduujniyyi. ²⁵ Jap øøts ayuujk jadu'uk njaakjagyepy, kumi tō øøts ja nøky jade'en nguexy mā jaty ja Jesús yja' pøn ka' y'israelitjaa'yı, jōts øø ndukmadøy jōts ka'ap nugo tmijotmay'ooktit ja israelit jaa'y chinaa'yın. Ja'ayı øø ndukmadøy jōts ku ka'ap ja tsu'uch ttsu'utstit midi ja tsamaxan

yiktawindsø'jkip. Nayide'en ka'ap ja ni'jpy tjøø'kxtit, jøts nayide'en ka'ap ja jiyujk tsu'uch ttsu'utstit midi ka'øy'oo'kp, jøts nayide'en kidi ja ñiyaa'y ja ñidø'øxy ñabyøjkxiyidit.

Ku ja Pablo yikmajch møj tsaptøjkjøtpy

²⁶ Xjats ja Pablo tmøødiyii'ñ ja nimaktaxkpi jaa'y, jøts kyimjabom ojts tyiktso'onda'akti sudso tpaattit ja wa'ats'ajtin. Xjats møøt tyøjkiyii'ñ jap møj tsaptøjkjøtpy jøts ttukmadoowa'andi ja teety juuni yjøpkøxt ja'abi jotmay. Yø' tyijpy ku dø'øn ja yjøpkøxtit winets nidu'uk nidu'uk tyikme'endit ja vojxin.

²⁷ Xjats ku wyinaty wixujk xøøw tyika'pxwanidi ja yjotmay sudso tpaattit ja wa'ats'ajtin, winets ja Pablo ja israelit jaa'y jap y'ejxpaajtiyøø jap tsaptøjkjøtpy pøn tso'ondip Asia. Ku ja Pablo jade'en yiknija'wiyii'ñ, winets ja jaa'y ñanky'ambøjkøxidøø ja xem ja yam, winets tmajtswa'andi ja Pablo, ²⁸ jøts tjanchtaya'axti tjanchtajokti jøts wya'andi:

—jMeets Israelit jaa'y, pudøjkik øøts! Wan tmajchindi ya'atpi yaa'dyøjk pøn kajp kajp widejtp, jøts ja jaa'y jade'en ttuk'ixpiky jøts ku ka'ap adøm ndsinaa'yin y'øyindi, jøts ja Moisés kyutujk nayide'en t'abaaxi jøts nayide'en adøm ndsaptøjk; jøts jinaxy ixyam tyimyjaak'adi'ich ku ja griegit jaa'y ya tjaaktyimgyuwaa'wi, jøts jade'en tyikma'aty adøm ngunuu'kxchaptøjk.

²⁹ Jade'en ja israelit jaa'y wya'andi ku ja Pablo jade'en tø yik'a'ejxnaxy jap kajpjøtpy, ku jap tmøøtwidity tu'uk ja griegit jaa'y pøn kugajp'ajtp Efeso, ja' xyøøw Tróximo. Jøts jawandipyim idø'øn

ja jade'en t̄o net ja Pablo tm̄ōtnijkxy ja griegit̄ jaa'y jap tsapt̄øjkj̄øtpy.

³⁰ Xjats ja kajp jaa'y yjanch'ambøjknibøjkid̄ō, winets ja Pablo yikjid̄øjtpids̄im̄y jap tsapt̄øjkj̄øtpy, j̄øts ja tsapt̄øjk jatyi tyik'adujkt̄ō.

³¹ Tyimyik'ookwand̄ip ja wyinaty, ku ja soldadi ñiwindsøn tnija'wiyii'ñ ku ja kajp wyinaty nugo yjanch'ad̄ōtsnidi. ³² Winets ja myiwindsøn ja ttuknija'wigyixy j̄øts ja pujtp yjanchja'tt̄ō jap ma ja mayjaa'y jap wyinatyi. Kuts ja yik'ejxpaatt̄ō

m̄ōt ja masyoldadi, winets ja Pablo jade'eñi yikmajtstuupty j̄øts ka' y'ukyikwojpn̄aa. ³³ Xjats ja windsøn twinguyø'øyyii'ñ ja Pablo, winets ja Pablo yikmajch, xjats ja windsøn tyikutujky

winets ja Pablo adsow aduuk yiktagøtsuumy ja puxkadeen, xjats ja windsøn tyiktiy p̄on jaa'y ja', ti tundigø'øyin ja wyinaty t̄o ttuñ. ³⁴ Xjats ja jaa'y ja xem ja yam nugo yjanchkajpxj̄ø'kt̄ō,

ni sudso'ampy ja windsøn tjanchkamadooguki, winets tyikutujky j̄øts jap tn̄ankyiknijkxyi ma ja soldadi kyutujktaajk japti. ³⁵ Ku jap w̄ingon tyikja'tti ma eskaleri jap, winets ja jaa'y tjanchjaakwojpw̄a'andi ja Pablo ambøjkingøjxp,

paty ja soldadi ojts k̄øjxp tsapk̄ø'odi ja Pablo; ³⁶ janch mayjaa'y id̄ōn ja wyinaty pameejnip, j̄øts tjanchtaya'ax̄ti tjanchtajokti:

—j̄Wan tpa'øøky!

Ku ja Pablo yjanagyugajpx̄ō mayjaa'y w̄ȳingujkpy

³⁷ Ku wyinaty ja Pablo jap tyøkiwyani soldadi kyutujktaajk̄øtpy, winets ja Pablo tjanøjmi ja windsøn:

—¿Kidi y'ø'y'att ku nmigajpxt?

Xjats ja windsøn t'adsojimbijty yide'en:

—Øy'ajtp pøni mjahtpy griegit ayuujk. ³⁸ ¿Kidi ja egiptitjaa'yip mets, pøn ja tsep namnim jawaani tkayiktso'ondakp, pøn ja yikjaa'y'oo'kpi jam ojts tmøøtsøøni nimaktaxk mil jam tø'øts'etjotp?

³⁹ Xjats ja Pablo t'adsøøy jøts tnimaay:

—Israelit jaa'y øts. Jam ø ngue'jxy Tarso midi jam møj kajp'ajtp Ciliciit etjotp; tun ja may'ajt jøts øts yø jaa'y nmigajpxt.

⁴⁰ Xjats ja windsøn tyikutujky jøts jaa'y tmigajpxt, winets ja Pablo jap eskalerikijxpy wya'k'øyyiñ, jøts ja'ayi xaji'iky jøts ja jaa'y y'amo'ondit. Xjats ku ja jaa'y y'amongøxtøø, winets ja hebreit ayuujk ja tkajpxøjkijñ:

22

¹ —Meets migu'uktøjkti jøts møjaa'dyøjkti, uk-madoojidik øts n'ayuujk midi ngajpxwampy.

² Xjats ku ja jaa'y tmadowdi jøts ku ja Pablo tkajpxy ja hebreit ayuujk, winets niduki'iyyi y'amondøø, jøts ja Pablo tnimaay:

³ —Israelit jaa'y øts, jam ø ngue'jxy Ciliciit etjotp mā kajp txøøwi Tarso, jøts øts ya tø nyeeky Jerusalén, jøts øts ja' xyik'ixpijky midi txøøw'ajtp Gamaliel, wa'ats øts ja xuknijawi adøm ndsinaa'yin pøni sã ja møjaa'chinaa'yin. Ojts øts idø'on ja Dios yja' ka'pxy nbaduñ amumjoojt jade'en sã meets ixyam xuñin. ⁴ Øts y'ijty nmøjmidsep'ajtpy pøn jaty ja Jesús yja' tpaduujnidip, nyik'ooktibaat øts ja y'ijty, jøts nyiknijxxy ja yaa'y ja tø'øxy jap puxøjkjotpy.

⁵ Wa'ats ja teetywindsøn tnijawidi møøt ja

mōjaa'dyøjk, kumi kō'øm øts ja xmo'odi ja kutujk jøts øts ja jam nminijkxy Damasco mā wyinaty adøm nmi'israelit jaa'dyi. Jøts øts ja jam n'ixa'ay pøn jaty wyinaty tpaduujnidip ja Jesús yja', jøts øts ya nyikmeenwa'añ aguwanikøjxp jøts nyik'ayo'ombaatawa'añ.

Ku ja Pablo tnimadyaajky ja chinaa'yin ku ja tyiktigajch

⁶ 'Xjats ku øts ojts nminijkxy ja'abi winmaa'ñ, jam wyinaty wingon nja'atwani Damasco kujkxøøw et, winets øts ojts jotmøñ ja jaj xnawidity midi janch møk tsamamp, jøts n'ijxy ku kyidaajk tsajpjøtpy. ⁷ Winets øts jamyi nnaxkidaajky, jøts øts nmadøøy ja ayuujk ku øts yide'en xnimaay: "Saulo, Saulo, ¿tiku ø xjemdunwa'añ xedunwa'añ?" ⁸ Xjats øts nyiktiiy jøts nnimaay: "¿Windsøn, pøn mets?" Jøts ø x'adsøøy: "Øts Jesús Nazaretit jaa'y, ja' pøn mjemdumpy mdedumpy." ⁹ Xjats øts njamyøøt yjanchø'jkidøø ku ja jaj t'ejxpaattøø, ja' ka'ap ja tmadoodøø ku øts nyikmigajpxy. ¹⁰ Xjats ku øts idø'øn jade'en nyikmigajpxy, winets ø nnimaay: "¿Ti windsøn ndu'ump, sudso'ampy ndaabyaatt?" Winets nwindson'ajtim xnimaay: "Pidøøk jøts mnøjkxt jam Damasco, jamts tuki'iyi myiktukmado'ot pøni ti jaty mdu'ump." ¹¹ Kumi tø øts wyinaty ja jaj xyikwinjøøxy xyikwinapy, winets ja nmigu'uk jam x'ukwejtsnidøø, jøts øts xyikja'ttøø jam Damasco.

¹² 'Jam wyinaty tu'uk ja jaa'y pøn txøøw'ajtp Ananías, ja' idø'øn tiy tjanchpadump ka'pxy ja Moisés kyutujk. Xjats niduki'iyi ja israelit jaa'y pøn jaty jam tsinaadyip Damasco, yjanchojktip

idø'øn ja' ja Ananías. ¹³ Xjats øts ja Ananías ojts x'ixy, jøts øts xnimaay: “Migu'uk Saulo, tawin'ejx yikxon yø mween jadigojk.” Jøts øts jatyí ojts nwin'ejxpiky, xjats nmigu'uk n'ejxpaajty. ¹⁴ Jøts ø xnimaay ja Ananías: “Ja Dios Teety pøn adøm n'apteety'amøj pyadundip jekyí, ja' kø'øm tø mdsøkyi jøts me mduknijawiyít ja y'øwyinmaa'ñ, jøts ñanky'ijxyiyi ja nwindson'ajtim Jesús pøn tum tsuj ja winmaa'ñ tmøøt'ajtp, ja'ats kø'øm ja y'ayuujk mdukmadooliyí. ¹⁵ Ja'agøjxp ja Dios jade'en ttuuñ, jøts mets nøjkx xkajpxwa'kxy ja kya-jpxy y'ayuujk, jøts xuknijawít tuki'iyi ja naxwii'ñit jaay' sã tø x'ixy jøts sã tø xmadø. ¹⁶ Jøts ixyam, ¿tiku nugo mgo'kni? Pidø'øk jøts mnøbatt, janchjawí amumjoojt ja nwindson'ajtim Dios yja' jøts myikpøkwyã'adsiyít.”

Ku ja Pablo tñimadyaajky sudso'ampy ojts yikexy jam ma'jaa'y ka'y'israelitjaa'yidi

¹⁷⁻¹⁸ 'Ku øts idø'øn jade'en najty, winets øts jadigojk nwimbijty yã Jerusalén, jøts øts jap nni-jkxy tsaptøjkjøtpy Dios'ajot'ajtpi. Japts øts ja nwindson'ajtim xmigajpxy, jade'en øts ja n'ixy kidim ja jaay' kyuma'ay, jøts ø xnimaay: “Putyí yã tsoon Jerusalén, ka'ap inet ja tmøjpikta'aktit sã øts inet n'ayuujk xjakajpxiyít.” ¹⁹ Xjats ø nnimaay: “Mets teety, ñija'widip ja' ku øts jam y'ijty nniikxy ma' jaty ja tsaptøjk, jøts øts jam nmach pøn jaty tpadundip mets mja', jøts øts ja ndagubety, yikxon njanchwiwøpy jøts nyikni-jkxy puxøjkjøtpy. ²⁰ Ñija'widip ja nayide'en ku øts jam wyinaty ku ja Esteban jam y'ø'jky midi mets m'ayuujk ojts tkajpxwa'kxy, jam øts wyinaty

nayide'en ndani, jøts øts nwaañ nayide'en jøts tyik'ooktit. N'ejx'ejtidoø øts ja yik'oo'kpi ja wyet.”
 21 Xjats øts ja nwindson'ajtim xnimaay: “Putyi, jagam me ngajxwa'añ kajpxwa'kxpi ma jaty pøn ka' y'israelitjaa'yidi.”

Ku ja Pablo ja soldadi windsøn yikpuxøjktøjkiyøø

22 Xjats ku ja Pablo jade'en yjakajpxy, winets ja mayjaa'y møk'ampy yjanchkajpxjø'ktøø, xjats wyandøø:

—¡Wan tpa'øøky yø'øbi jaa'y! ¡Ka'ap y'ukpaat'ajtiñi jøts yjaaktsøønit!

23 Xjats ja mayjaa'y tjanchtayax'adø'øtsti jøts ja wyet tjanchajpwøjti, jøts ja pu'ux nayide'en tjanchwijø'økti, 24 paty ja windsøn nayide'en tyikutujky jøts ja Pablo jap yikpøkjø'økt jap windsøn kyutujktaajkjøtpty. Xjats ja windsøn tyikutujky jadigojk jøts yikwopt, jøts kuwani ttuknigajpxwa'añ tigøjxp ku ja mayjaa'y jade'en myidsep'atyiyi. 25 Xjats ku ja Pablo tø wyinaty yikøtsumni yikpaktsumni jøts yikwopwa'añ, winets ja Pablo tnimaay ja soldadi pøn jap wyinaty:

—¿Mbaat'ajttip meets jøts meets ja romanit jaa'y xwopt midi ka'anim yiktiidyuñ?

26 Ku jade'en tmadøøy pøn ja soldadi t'ana'amp, winets ja jatyi tninijxxy ja wyindsøn, jøts tnimaay:

—Ejxim ku jade'en m'adø'øtst, ¿kidi xnijawi ku yø' romanitjaa'yi?

27 Winets ja windsøn twingunøjkxiyüñ ja Pablo jøts tyiktiy:

—¿Mjanchromanit jaa'y mets?

Xjats ja Pablo t'adsojimbijty jøts tnimaay:

—Paty ja' øts.

²⁸ Xjats ja windsøn tnimaay ja Pablo:

—Janch kajaa øts nmeen tø nyiktuñ ku øts ya nromanitjaa'y'atwa'añ.

Xjats ja Pablo tnimaay:

—Ka'ap øts ya ti jade'en tø ngujuy, ja' ku øts ya tø ndyimgye'exy.

²⁹ Xjats ku dø'øn jade'en yjajty, winets ja soldadi jadi'iñi yjiyø'øgyøxnidøø pøn ja Pablo t'ukwopwandip. Xjats ja windsøn ojts nayide'en chø'øgi kudam ja' ryomanitjaa'y'i pøn wyinaty tø tkøwøøndi tpakwøøndi.

Ku ja Pablo yiktanay'øyiyøø ja israelit jaa'y myøjkutujk adsinaabyi wyingujky

³⁰ Xjats ja windsøn kuwani tnijawiwya'añ tigøjxp ku ja Pablo ja israelit jaa'y ñi'øøniyi. Xjats kyimjabom tnankwyinajkiyøø ja puxkadeen, jøts tnankwyaamujkiyøø ja teetywindsøn jøts nayide'en ja israelit jaa'y kyutujk adsinaabyidi, winets ja Pablo jap yikwaanijkxy jøts tyikajpxwa'añ jap windsøn y'agui'ptyi.

23

¹ Xjats ja Pablo twinguwa'jkiyiñ pøn jaty jap wyinaty møj windsøn'ajttip, jøts tnimaay:

—Migu'uktøjkti, wa'ats Dios t'ixy ku øts ka'ap ja Dios nmidundiøgy, ejtp øts jotkujk nnayjawiyi.

² Winets ja møjteetywindsøn tyikutujky midi txøøw'ajtp Ananías, jøts tnimaay pøn ja Pablo jap wyinaty wingon møøt tyani, jøts ja Pablo yik'akoxxjø'økt. ³ Xjats ja Pablo t'adsøoy ja møjteetywindsøn:

—iTi windsøn mets idø'øn jade'en, nayide'en ja Dios mduniyit! Pøni mgutujk'adsinaapy tam mets, ¿sudsots øts jade'en xnankyoxwa'añiyi pøni jap tam ja kutujk xmøødi?

⁴ Xjats ja y'adsoodøø pøn jaty ja Pablo jap wyinaty møøt wingon y'ity, jøts ja Pablo yikniṃaay:

—¿Jade'endam idø'øn xmiḡajpxigøy ja møjteetywindsøn?

⁵ Xjats ja Pablo y'adsøøy:

—Migu'ukti, ka' øts yø nnijawi kudam yø myøjteetywindsøni; janch jade'en ja Dios kyajpxy wya'añ ku wya'añ: “Kidi xmiḡajpxigøy pøn jam yikutujktip mgajpkøjxp.”

⁶ Winets ja Pablo jam t'ejxkajpy ku majtsk piky ja windsøndøjk jamdi. Jam wyinaty pøn ja' tpadundip ja saduceit ixpøjkin, jøts nay jam ja'amidi pøn tpadundip ja fariseit ixpøjkin, paty ja Pablo møk ojts kyajpxwa'kxy, jøts wyaañ:

—Meets migu'uktøjkti, fariseit jaa'y øts jøts fariseit jaa'y øts ndeety. Ja' meets ixyam xatiidyump ku øts n'awijxy'aty jøts ku ja oo'kpi jadigojk yjujkpyiky jap oo'kpi jutjøtpy.

⁷ Xjats ku ja Pablo jade'en wyaañ, winets ja' pøn ja fariseit ixpøjkin tjagyaptip jøts nayide'en pøn ja saduceit ixpøjkin tmøøt'ajttip, ja'ats ojts møk ñadyamigajpxyidi kunim majtsk piky ja wyinmaa'ñ yjajttø. ⁸ Ja saduceit jaa'y wamp jøts ku ka'ap ja oo'kpi yjujkpyiky jadigojk jap oo'kpi jutjøtpy, jøts ku nayide'en ka'ap ja ankilis ma, jøts ni anmija'win jøts ni miku' niti kya'ity. Jade'en idø'øn ja saduceit y'ixpøjkin; xjats ja fariseit y'ixpøjkin tuki'iyi

ja tjanchjawidi. ⁹ Xjats niduki'iyi kyajpxjø'ktøø; winets winaagin ja kajpxwejpi wya'kukiyiñ pøn tnija'widip ja Moisés kyutujk, jøts pøn ttsojktip ja fariseit y'ixpøjkin, ja'ats ojts wya'andi:

—Ya'at jaa'y ka' ti tundigø'øyin tjagyepy, jotmøn ku yø tø myigajpxyi tu'uk ja ankilis uk øy ti, ka' y'øyi ku ja Dios yja' nugo ndatøjka'andit.

¹⁰ Xjats kumi janch møk idø'on ja jeky ñagyajpxidøø, winets ja soldadi windsøn tjøpjawī ku ja Pablo jotmøn ja mayjaa'y y'uknujkwā'kxniyit. Winets ja soldadi ja twaadsøø, jøts ja Pablo jam yikwejtspidsimy mayjaa'y agujkp, jøts jap jadigojk tyiknijkxy soldadi kyutujktaajk agui'py.

¹¹ Xjats ku kyoots'ajty, winets ja Pablo t'ixy kuma'ayjøtpy ja nwindson'ajtim Jesús, jøts ñii'mxyiyi:

—Pablo, jotmøk nabyikta'agi, nayide'en jam nøjkx mgajpxwa'kxy mā ja møj kutujktaajk jam Roma, nayide'en sam øts n'ayuujk tø xkajpxwa'kxiyi ya Jerusalén.

Ku ja Pablo yiktanibiktaajkøø jøts ja y'amaa'tsk'ookt

¹² Xjats ku jade'en ja Pablo kyumaay, winets ja israelit jaa'y winaagin tkajpxy'ajttøø ja Pablo jøts tyik'ooktit, møk'ampy idø'on tyimñawyajnidøø, ka'ap ja tkugayidit tku'uugidit kunim ja Pablo tyimyik'ejxnaxt, kunim ja tyimyik'ooktit.

¹³ Wixijkxy ñaxy idø'on ja jaa'dyi pøn idø'on ja Pablo jade'en tkajpxy'ajttøø. ¹⁴ Winets ja ñiwixijkxpyi jaa'y jap ñøjkxtøø mā ja teetywindsøn

jap wyin'atyí møøt ja møjaa'dyøjkti, jøts tñimaadyøø:

—Tø øøts idø'øñ ndyimñagyajpxyi, ka'ap øøts ngugaayiwyaa'añ ngu'uugiwyaa'añ, kunim øøts ja Pablo ndyimy'ejxtñim øøky. ¹⁵ Meets niduki'iyi pøn jaty yā kutujk adsinaadyip, amidowdi ja soldadi windsøn jøts jabom yā ja Pablo tyikme'ent mee mwindujy, jade'en xwindaa'yidit ja windsøn jøts ku ka'pxy yikpayø'øwya'añ ja øøky, jamts øøts wyinaty tuu'am n'awejx'ity, jøts jam yø y'ookt.

¹⁶ Xjats ja Pablo pyøøpy tñija'wiyi'ñ ja ayuujk ku ja yjamy ja jaa'y yik'ookwa'añi, winets ja yjamy ja ojts ttukmadøy mā ja soldadi kyutujktaajk jap.

¹⁷ Xjats ja Pablo twaadsøøy tu'uk ja soldadi, jøts tñimaay:

—Møøt nøjkx yā'at mixy jap windsøn wyindujpy, jap ayuujk yø tu'uk tkajpxwa'añ.

¹⁸ Winets ja soldadi tmøødiyí'ñ ja mixy jøts ttukmadøøy ja wyindsøn, jøts tñimaay:

—Tø øts ja Pablo xyaajxi midí jap tsumy, jøts øts tø xnøjmi jøts øts yā'at mixy nyikme'ent, jap ayuujk tu'uk tkajpxwa'añ.

¹⁹ Winets ja mixy kyøj'øm ja windsøn y'ukwejtsøø, yiknijkxyi abiky jøts yiktøøji:

—¿Ti øts idø'øñ xamigajpxwamp?

²⁰ Xjats ja mixy t'adsøøy:

—Jade'en ja israelit jaa'y ayuujk tø tpikta'akti jøts tø tkajpxy'atti, jøts mets myik'amido'ot ja Pablo jøts jabom xyiknøjkxt jap yikutujkpidi y'agui'py, ja'agøjxp tijy ku ka'pxy tpayø'øwya'andi ja pyøky. ²¹ Taayidip ja', kidi xmibiky, jap ja jaa'y yu'uch y'awejxwa'andi niwixijkxy ñaxy jap tuu'agui'py. Tø dø'øñ ja møk tyimñawya'añidi jøts

ka' tkugaayiwya'andi tku'uugiwya'andi kunim ja Pablo tyimyik'ooktit; jam inet idø'øn ja y'awejxti, ja'ayi mets ja nugo x'uk'adsojimbett.

²² Winets ja mixy ja windsøn y'ana'amiyøø jøts ku ka'ap pøn ttukmado'ot, xjats jade'eñi møøt ñawya'kxøø.

Ku ja Pablo yiktanikejxy ja møj windsøn Félix

²³ Xjats ja møj soldadi windsøn tyaaajxyii'ñ nimajtsk ja syoldadi jøts t'ane'emy, jøts ja syoldadi nimajtsk magø'pxy ñayjøp'ejxidit pøn tekyjø'øm yø'ødyip, jøts ja nidugui'pxy myajk ja kawaagyøjxpidi, jøts nayide'en nimajtsk magø'pxy ja takuu'møøtpidi. Ja'ats jam nøjxktip Cesarea jøts choondit koots taxujk yaxp. ²⁴ Xjats ja windsøn nayide'en t'ane'emy jøts ja Pablo kyawaay nayide'en yikmo'ot, jøts nayide'en t'ane'emy jøts ja Pablo yik'ejx'ett, jøts møk møjaaaw yikøyakt mā ja møj yikutujkpi Félix jam. ²⁵ Xjats ja windsøn ja nøky tyik'øxyii'ñ jøts ja soldadi ja yiktamigajxyii'ñ, yide'en ja nøky wyā'añ:

²⁶ “Øts nxøøw Claudio Lisias midi møj soldadi windsøn, øts mets ja kajpxpoo'kxin ndaniguejxpy mets møj yikutujkpi Félix. Tu'uk øts ja ayuujk nguexy. ²⁷ Jade'en ja israelit jaa'y tø y'adø'øtsti, tu'uk ya'at jaa'y tsumdøø midi mets ixyam ndagødøjkip. Yø' wyinaty yik'ookwandip, xjats ku øts ojts nnijawi kudam yø' ryomanitjaa'yi, winets ø nninijkxy møøt ja soldadi, ja'agøjxp ja jaa'y kyayik'o'jkøø. ²⁸ Xjats kumi nnijawiwyampy øts tiku yikni'øøni, jøts nyiknijkxy jam mā ja israelit jaa'y myøjkutujk'adsinaabyidi, ²⁹ ja'agøjxp yjawi ojts yikni'øøni ku ja ojts tkamimadøy ja israelit

jaa'y kyø'ømgutujkti, ka'ats pyaat'atyi jøts ku tyik'ooktit, jøts ni kyapaat'atyi jøts puxøjkjotp y'ett. ³⁰ Tø nyiktuknijawi ku ja israelit jaa'y ñiwinmayiyi jøts yik'oogyit, paty øts ixya nnajtskajxi, paty øts nayide'en tøndukmadøypøn tni'øø'niðip yø Pablo, wan jam tyikwingukidi jam mets mwindump. Yø'øyi kajpxy me ndanigüejspxy. Dioskujuyip.”

³¹ Ku dø'øñ jade'en ja soldadi ja kutujk yikmøødyøø, winets koots tmøøtso'ondøø ja Pablo jøts jam tmøøtja'ttøø mā kajp txøøwi Antipatris. ³² Winets ja soldadi jam kyimjabom wyimbejtñidøø midi tekyjø'øm yø'ødyip, jøts ja kawaachinaabyidi tjaakmøøtnøjkxtøø ja Pablo ³³ jam Cesarea, jøts jam tkøyaktøø ja nøky mā ja møj yikutujkpi jam jøts nayide'en ja Pablo yikøyajky. ³⁴ Xjats ja møj yikutujkpi tpa'ijxy ja nøky, winets tyikñidøøjøø pøn it jaa'y ja Pablo, xjats t'adsoodøø ku ja Cyiliciitjaa'y, ³⁵ xjats ja Pablo yikñimaay:

—Jaanim øts nmado'ot ja mgajpxy ja m'ayuujk kunim ja mye'endit pøn mni'øø'niyip.

Winets tyikutujky jøts ja Pablo yikpøkjø'økt mā Herodes ja møj kyutujktaajk jam, jøts jam tnanky'ejx'ityiyi.

24

Ku ja Pablo yjanagyugajpxiyøø møj windsøn Félix wyingujkp

¹ Xjats kyimagoxkxøøw'ajty, winets ja møj teetywindsøn Ananías yja'ttøø jam Cesarea møøt ja møjjaa'dyøjk, jøts tu'uk ja kajpx'øyibi pøn txøøw'ajtp Tértulo. Jade'en ja møj yikutujkpi jam

twinguwa'jkidøø, jøts ja Pablo tni'øøniwya'andi.
² Xjats ja Pablo jap nayide'en tyikmendøø, winets ja Tértulo ttami'iñ ja møj yikutujkpi Félix sa Pablo kya'øy'adi'ich, jøts wyaañ:

—Mets møj yikutujkpi, dioskujuyip. Tsuj jotkujk xjagyepy ja mgajp, ka' mā ti tsep tyuñi mets mwijy'ajtingøjxp. ³ Ejtp øøts jotkujk xmø'øy jøts øøts jotkujk nnaxy ndøki ømyadsowi, janchkunuukxy øø njawi mets møj yikutujkpi. ⁴ Mets m'ukmaa'kxp, jøts ka'ap øts mdiempi nugo nyikwindigø'ty. Jøts njanchminuu'kxakpy jøts ja tsojkin xjagyapt, jøts øøts n'ayuujk waani xmadoojit. ⁵ Tø øøts wa'ats nnijawi ku ya'atpi jaa'y tu'uk nugo y'ayo'onduñ, jøts tnankñawya'kxyi ja israelit jaa'y wyinmaa'ñ mā jaty yø wyidity, jøts yø' tñigubajk'ajtp pøn tpadundip tu'uk ja nazaretit jaa'y y'ixpøjkin. ⁶ Nayide'en ya'at jaa'y tkuwaawi ja griegit jaa'y jøts øøts ndsaptøj jade'en nugo xyikma'jtii; paty øøts idø'on yø tø nmach jøts øø njatiidyunwa'añ sa øøts ngutujk wya'añ; ⁷ ja soldadi windsøn Lisias øøts jade'en nugo xump jøts ttatøki øøts nwinmaa'ñ, jøts aguwani køjxp yikpiky yø Pablo, ⁸ jøts øøts xnøjmi pøni pøn nañi'øø'niyip wan ya tmendi me mwindujy, jøts me xpayø'ty jøts xnijawit tuki'iyi sa øøts ja øø'nin nbikta'aky.

⁹ Xjats ku ja Tértulo jade'en kyajpxkijxy, xjats ja myigu'uk israelit jaa'dyi pøn jaty jap wyinaty nayide'en tø wya'andi jøts ku ja janch wya'añ ja Tértulo, ka'ap ja tyaayi. ¹⁰ Winets ja gobernador Félix ja Pablo tyikajpxy, xjats ja Pablo yide'en wyaañ:

—Mets møj yikutujkpi, nay ø ndsøjkpy øts

jøts nwindanit ja nbøky mets mwindujy, kumi nnija'wip øts ku mets ya jeky yjumøjtyip tø myikutujktsoo'ni. ¹¹ Mets kø'øm m'ukyiktiidyøkip øts n'ayuujk pøni ka' xjanchjawī, ku øts jam wyinaty myakmajtsk xøøwipnim tø nja'aty jam Jerusalén Dios'ajot'ajtpi. ¹² Ka'ap øts jam wyinaty pøn møøt nnachepkajpxyi, nisa øts ja jaa'y ngayik'adi'ich jam møj tsaptøjkjotp, ni jam mā jaty ja chaptøjk ja'adi, ni jam møj kajpjotp. ¹³ Ya'atpi jaa'dyi niti tkananky'ejxidit midi øts yø xani'øø'nidip. ¹⁴ Yø'øyi øts wa'ats nnigajpxpy jøts ku nbaduñ ja Dios midi øøts ejtp nbadumpy. Ka'ats øts yø nmigu'uk israelit jaa'dyi t'øyjawīdi sa nbaduñ. ¹⁵ Njanchja'wip øts ja Dios nayide'en sam yø tjanchjawīdi ku øø njøp'ixy ku ja Dios ja oo'kpi jadigojk tykjujkpyiky, øy ja oo'kpi y'øyi kya'øyi pøni sa ja y'atsøønidī. ¹⁶ Ja' ndsøjkpy jøts øts ja Dios ejtp nmi'øy'ajtnit jøts nayide'en ja naxwii'nit jaa'dyi.

¹⁷ Tø øts mawyeen n'atswidity kawinaak jumøjt, jøts øts jadigojk tø nwimbity Jerusalén, jøts øts nmigu'uk nmay'atwa'añ n'ayo'ejxwa'añ, jøts ja Dios nayide'en nwindso'øgiwya'añ. ¹⁸ Ja'ats øts jap wyinaty ndumpy tsaptøjkjotpy sudso ø nbaatt nwa'ats'ajtin, ku øts ja israelit jaa'y jap xpaajtøø midi tsoo'ndip Asia, ka'ap øts ja mayjaa'y wyinaty nmøødi, ka'ap pøn ti ttuñ. ¹⁹ Ja'abi dø'øn ya mibaat me'endip pøn øts jap ojts xpaatti jøts øts ya xni'øønidit, pøni ñija'widip ja' ku øts jap ndundigøy tsaptøjkjotpy. ²⁰ Uk ku ka' mye'endit sa øts idø'øn nwa'añ, wan ya'at tnigajpxti pøn jaty ixyaadi, pøni ojts øts ja nbøky nyiktapaaty ku øts

ojts nyiktiidyuñ jap kutujk adsinaabyi wyinduypy.
²¹ Uk jotmõnts øts jade'en xukpøky'atti ku øts ojts møk nmigajpxj'økti, jøts øts yide'en nnimaay: “Meets ixyam xiidyump ja'agøjxp ku øts njøp'ixy jøts ku ja oo'kpi jadigojk yjukpyiky jap oo'kpi jutjøtpy.” Jade'en øts nnimaay.

²² Xjats ku ja møj yikutujkpi Félix ja Pablo y'ayuujk tmadooji, winets jaayi tkajpxuky ja payø'øyin ja'agøjxp ku nayide'en tñijawi sa ja Jesús yjanchja'wibi yjaa'y'atti, paty jade'en tñimaay:

—Wan t'uk'awijxñim jade'en kunim ja mye'ent ja møj soldadi windsøn Lisias, ja'ats øts xjaaktukmado'opnim ka'pxy yø'øbi winmaa'ñ.

²³ Winets ja møj yikutujkpi t'ane'emy ja soldadi jøts ja Pablo chumy'ettnim, jøts tñøjmi nayide'en jøts ja Pablo ja myigu'uk kuwani y'atmigajpxit, pøni pøn jaty mendip kidi ja tkayiknajxnidi.

²⁴ Xjats ja Pablo jap tyaañ winaak xøøwin, winets ja møj yikutujkpi tmøøtja'aty jadigojk ja ñidø'øxy Drusila, pøn nayide'en israelit jaa'y, winets ja Pablo yikyaxtsøoy jøts tñigajpxt sudso'ampy ja Jesús yja' yikjanchjawi. ²⁵ Xjats ja Pablo yikxon jade'en tñigajpxy sudso n'øyjaa'y'ajtindit sam ja Dios ttsøkyin, jøts kø'øm nayide'en nnay'ejx'ejt'i'indit, jøts ku Dios ja naxwii'ñit jaa'y nøjx ttidyuñ. Winets ja møj yikutujkpi ojts ja tkudsø'øgi jøts ja Pablo yiknimaay:

—Nøjxni ixyam, kunim ø n'awatsit jøts jadigojk nwaadso'ot.

²⁶ Xjats ja møj yikutujkpi may ojk ja Pablo twaadsøoy, jade'en ja yjawinmay jøts ja myeenmyo'ojit ayu'uch, winetnimts ja tmajtstu'utt. ²⁷ Majtsk jumøjt idø'øn jade'en ñajxy,

nugo tjaximiwaadsow'ity ja Pablo. Winets ja møj yikutujkpi tyigajtsnaa, jøts jadu'uk tyøjkiyi'ñ pøn txøow'ajtp Porcio Festo. Jøts kumi ka'ap ja møj yikutujkpi Félix tmidsep'atwa'añ ja israelit jaa'y, ja'agøjxp idø'øn ja Pablo jap tyaañ tsumy.

25

Ku ja Pablo twingunøjxøø ja møj yikutujkpi Festo

¹ Xjats ja Festo tyøjkiyi'ñ møj yikutujkpi jam Cesarea, jøts kyidigøøk xøow chøø'ñ jøts jam py-atøjkiyi'ñ Jerusalén. ² Jamts ja teetywindsøndi møøt ja israelit møjaa'dyøjkti twinguwa'jkidøø ja møj yikutujkpi Festo jøts ja Pablo yikni'øøni. ³ Xjats ja møj yikutujkpi yik'amidøøy ja may'ajt, jøts ja Pablo tnigaxit jøts jam tyikme'ent Jerusalén. Jade'en ja israelit jaa'y wyinaty tø tjanwinmayidi jøts ja Pablo y'lookt tuu'ajy. ⁴ Xjats ja møj yikutujkpi Festo t'adsojimbijty jøts ku ja køøm tsojk wyimbetwa'añ jadigojk jam Cesarea, kumi ixjam ja Pablo tsumy y'ity. ⁵ Winets tnøjmi ja israelit jaa'y møøt ja teetywindsøndi:

—Wa'n tjaa'myindi ne'egi niduknax pøn jaty ku'aaw'attip, jamts xni'øønidit pøni tødam ja'abi jaa'y tyundigøy.

⁶ Xjats ja Festo waani tyaa'niiyi'ñ Jerusalén tuktuk xøøwin uk majk xøøwin, winets wyimbijty jadigojk. Xjats kyimjabom ttawa'jtsiyi'ñ ja kyutujktaajk, winets tnankñajtswaa'wiyøø ja Pablo. ⁷ Xjats ku ja Pablo twinguwa'jkiiyi'ñ ja møj yikutujkpi, winets ja israelit jaa'y nayide'en twinguwa'jkidøø pøn jam wyinaty tø choondi Jerusalén. Xjats ja Pablo mayjøøjp

møk yjanchyiktani'øøni ja tyundigø'øyin, niti tiy'ajtın tkaņky'ijxyidi. ⁸ Xjats ja Pablo kø'øm ñagyugajpxyiyi jøts tnimaay ja møj yikutujkpi:

—Nipøn niti ngamidundigøy, ni ja israelit jaa'y kyutujk jøts ni ja chaptøjk, jøts ni ja romanit jaa'y myøjyikutujkpi ngamidundigøy.

⁹ Xjats ja Festo, kumi tyunwajnip ja may'ajt ja israelit jaa'y jøts y'øjyawiyidit, xjats ja Pablo tyiktiy jøts yiknimaay:

—¿Mnøjkxwamp jam Jerusalén? Jamnim øts nbayø'øty ja mbøky.

¹⁰ Winets ja Pablo t'adsojimbijty jøts tnimaay:

—Paat'ajtp øts yaayi nyiktiidyu'unt, kumi ja møj windsøn César ya kø'øm tø tpikta'aky yø kutujktaajk. Wa'atsxi me xnijawi ku øts ka' yø israelit jaa'y ti ndamidundigøy pøn jap wamp jøts øts ja nbøky ngu'oogit, ¹¹ ka'ap ø nwa'añ jøts øts ngagupøkt ja o'jkin; jøts pøni ka'adam yjanchi midi øts yø' xani'øø'nidip, nipøn kyapaat'atyiyi jøts øts xkøyaktit ma israelit jaa'y. Wamp øts jøts ja møj windsøn César øts kø'øm xiidyu'unt.

¹² Xjats ku ja Pablo jade'en kyajpxkijxy, winets ja møj yikutujkpi møøt tkajpx'øyyii'ñ ja pyutanaabyi, winets yiknimaay ja Pablo:

—Tø kø'øm mwa'añ ku ja møj windsøn César mdiidyuniyit. Ja'ats idø'øn mninøjkxp.

Ku ja Pablo twingunøjkxøø ja rey Agripa

¹³ Xjats ku ja Pablo jade'en yiknimaay kuts tu'uk majtskin ja xøøw ñajxy, winets ja rey Agripa ojts ñinijxyiyi møøt ja Berenice, ja'ats t'atskajpxpoo'kxtip ja Festo. ¹⁴ Winets jam ojts kawinaak xøøw tyaa'nidi, xjats ja Festo

ttamimadyaajky ja rey sa ja Pablo pyøky jap, jøts tnimaay:

—Ja ya tu'uk ja jaa'y midi ja møj yikutujkpi pasadi puxøjkjøtpy yiktaañ. ¹⁵ Ja'ats møk pyayø'ødyip ja teetywindsøndi møøt ja israelit møjaa'dyøjkti. Xjats ku øts ojts n'øch Jerusalén, winets øts jam ojts xwinguwa'agidi, jøts øts møk'ampy xnimaadyi jøts øts nnankyik'oogit yø Pablo. ¹⁶ Xjats øts nnøjmi jøts ku ka'ap jade'en ja romanit kyutujk wya'añ, ka'ap pøn ayu'uch nugo ñanky'oogidit, kuwani ja payø'øyin tyunit jøts kø'øm ñawyindaniyidit pøni ti pønjabøn ñi'ii'mpy. ¹⁷ Ku ya yja'ttøø ja israelit jaa'y, ka'ap øts tiempi nugo nyikwindigøø, jatyi kyimjabom ja ngutujktaajk ndawa'jtsiyii'ñ jøts ja Pablo nnankyikmejni. ¹⁸ Ku ja myendøø pøn jaty øø'ndip, ni tu'uk ja tka'uktapaatnidi ja pyøky midi'ibi øts idø'øn n'ukjøp'ijxpy. ¹⁹ Ja'ayi nugo yiktani'øø'nip ja chinaa'yin, jøts nayide'en pøn txøøw'ajtp Jesús, pøn ojts y'øøky jøts ja Pablo wya'añ ku ja yjujky'aty. ²⁰ Jøts øts ka'nmidaabyaaty sudso'ampy øts kø'øm nyikjøpkøxt yø'øbi winmaa'ñ, paty øts yø Pablo n'amidøøy pøni nøjkxwamp Jerusalén jøts jam yikti'dyu'unt. ²¹ Kumi yø' kø'øm waan jøts jam yikti'dyu'unt ma ja møj windsøn César Augusto, paty øts jap nyiktsumy'ity kunim øts jam ngaxt møj windsøn windump.

²² Xjats ja rey tnimaay ja Festo jøts ku ja nayide'en tpatmadoowa'añ ja Pablo kyajpxy. Xjats ja møj yikutujkpi t'adsojimbijty, jøts tnimaay:

—Jabom ja x'ukmado'ot.

²³ Xjats kyimjabom'ajty, winets ja rey Agripa yja'ttøø møøt ja ñidø'øxy Berenice, xjats ojts yjanchyikmøjpikta'akti jøts jap tyøjkidøø møj tøjkjøtpy møøt ja soldadi windsøndi, jøts nayide'en ja møjaa'dyøjkti pøn jaty jam kugajp'ajttip. Winets ja Festo twaadsøøy ja Pablo, ²⁴ jøts ttukmadøøy niduki'iyi ja windsøndøjkti, jøts tnimaay:

—Mets rey Agripa, jøts tuki'iyi pøn jaty ya tø myendi, ixya dø'øn ja jaa'y midi ixyam mbat-madoowajnidip y'ayuujk. Tø øts idø'øn ja israelit jaa'y namay øy xmi'øøndi ya'at køjxp jade'en ya jøts nayide'en jam Jerusalén, ejtp ø xnøjmidi jøts mibaat ku yø tyimy'ookt. ²⁵ Ka'ats yjawi ti møj tundigøø'yin tjagyepy jøts ja' tku'oogit; kø'øm yø t'amidøøy jøts jam nøjkx yiktiidyuñ ma ja møj windsøn Augusto jam, paty øts nayide'en jam ndyimgyajxwa'añ. ²⁶ Meets migu'ukti, ka'ap øts nmidaabyaaty ti pøky øts ndapaatp ya'atpi jaa'y, sudso'ampy øts nøky nyik'øyt jøts tnijawit ja nmøjwindsøn, jøts paty øts ixyam nyikmiñ mee mwindujy, jøts me rey Agripa x'ukpatmado'ot jøts øts xuknijawit midi'ibi ayuujk øts idø'øn ngaxp. ²⁷ Janchnigyumaap ø njaty ku øts ja pøkyjaa'y nugo njanch'ukaxt, jøts ni ngatukmado'ot øts nmøjwindsøn pøni ti pøky yiktani'øø'nip.

26

Ku ja Pablo tnigajpxy ja chinaa'yin jam rey Agripa wyindump

¹ Winets ja rey Agripa tnimaay ja Pablo:

—Mbaat'ajtip jøts me kø'øm mgajpxt.

Xjats ja Pablo ja kyø' tyikpidi'jky, jøts yide'en kyajpxøjkiyi'ñ:

²—Njanchtaxondakpy øts ku øts xyikajpxwa'añ ya mets mwindujy, jøts øts kø'øm nwindanit tuki'iyi pøni sa jaty øts ja israelit jaa'y xka'ødyejti.

³ Øy'ajtp nayide'en kumi mets mnija'wip tuki'iyi øøts ndsinaa'yin sa øø n'israelitjaa'y'aty, jøts ti jaty øøts ejtp nnadyamigajpxiyip. Paty mets n'amidøy jøts waani x'ukmado'ot øts ngajpxy.

Sa ja Pablo chinaqy myijawyeen ku ka'anim tyiktigach ja chinaq'yin

⁴ 'Ñija'widip nmigu'uk israelit jaa'y niduki'iyi sa øts njaa'y'ajty jam ndigam ku nmutsk'ajty, jøts nayide'en sa øts njaa'y'aty jam Jerusalén ixyambaadyim.

⁵ Pøni ñigajpxwandip wan tnigajpxti, kumi ñija'widip yø' nayide'en ku øts mutskyi ja fariseit ixpøjkin nbadøjkiyi'ñ midi ka'pxy tpadundip ja Moisés kyutujk.

⁶ Ja'agøjxp øts nyikni'øøni ku øts njøp'ixy ku ja Dios Teety ja oo'kpi jadigojk tyikjukpyiky jap oo'kpi jutjøtpy, kumi jade'en ja Dios Teety kø'øm ja wyandaajkin tmø'øy øøts n'apteety'amøj jøts jade'en ttu'unt.

⁷ Jøts niduki'iyi makmajtsk kajp ja israelit jaa'y tjøp'ejxtit jøts ku ja Dios ja wyandaajkin tyikjøpkøxt, paty ejtp t'ajot'attit ja Dios jøts tjä'myatsti jøpy ux. Mets rey Agripa, nay yø'øbi winmaa'ñ øts idø'on yø nmigu'uk israelit jaa'y xkada'øyja'widip, jøts øts xani'øøni.

⁸ ¿Ka' mee nayide'en xjanchjawi jøts ku ja Dios ja oo'kpi tyikjukpyiky jadigojk?

Sa ja Pablo jawyeen tjemduuñ tteduuñ ja Jesús yjanchja'wibidi

9 'Øts kə'øm ojts nwinmaa'mbyaaty jəts əts ja Jesús Nazaretit yjanchja'wibiði ojts o sa nduujniyi, jəts ø mək nyik'ayo'ombaattø. 10 Jade'ents əts idø'øn jam n'adijch Jerusalén ku əts ja teetywindsøn xmo'odi ja tiy'ajtín jəts əts ja Jesús yjaa'y namay ndsujmiiyt; jəts nayi waaan əts idø'øn jəts y'ooktit. 11 Kawinaak ojk əts idø'øn kə'øm ja mək nyik'ayo'ombaattø, jəts kuwani ndukmajtstu'utti ja yjanchja'win. Jade'en əts idø'øn n'adijch mā jaty ja chaptøjk, janch awa'an'ampy əts idø'øn nbawidijty jagamgajp paat.

Ku ja Pablo jadigojk tñimadyaajky sa ja chinaa'yin tyiktigajch

12 'Nay yə'əbi winmaa'ñ əts wyinaty nminijkxpy jam Damasco sa əts ja teetywindsøn wyinaty ja kutujk tø xmø'øy. 13 Winets ø kujkxøøw et jam tuu'am ojts n'ejxpaaty tu'uk ja jaj midi tsajpjøtpy kyidaajky, janch mək idø'øn ja yjajy nika'ap ja xøøw jade'en yjajy, jəts øøts ja jaj ojts tuki'iyi xnawidity pøn jaty əts jam wyinaty nmøøt. 14 Winets øøts niduki'iyi nnaxkidaajky, jəts əts nmadøøy tu'uk ja hebreit ayuujk ku ø xnimaay: "Saulo, Saulo, ¿tiku ø xjemdunwa'añ xedunwa'añ? Kə'øm mnay'ayo'onduniyi jade'en kidi tsakaa ku ja ti tnepy jəts ja kə'øm kujp ñadyukyø'odyiyi." 15 Winets nnimaay: "¿Windsøn, pøn mets?" Winets əts jatyi nwindson'ajtim xnimaay: "Øts Jesús Nazaretit jaa'y, nay ja' pøn mjemdumpy mde-dumpy. 16 Pidø'øk wə'kuki, ja'agøjxp əts ixyam kə'øm nnanky'ijxyi jəts əts xmidu'unt, jəts mgu-gajpxy'att pøni ti jaty ixyam nduk'ijxpy, jəts pøni

ti jaty me njaaktuk'exp. ¹⁷ Øts mets nnøø'mo'op nduu'mo'op jam israelit jaa'y etjotp, jøts nayide'en ma ja jaa'y kya'israelitjaa'yidi ma mets ixyam ngajxwa'añ. ¹⁸ Yide'en idø'øñ jam nøjkx mduñ, jøts ja jaa'y xkajpxwejt jøts ja ka'ø y winmaa'ñ tmajtstu'uttit, jøts ja tsuj winmaa'ñ tpabøktit. Kidi ja miku' y'ana'amin t'ukupøjkiniyidi, ja Dios yja' tu'ugyi pyaduujnidip; jade'en xukmado'ot jøts ku øts nja' xjanchja'widit, jade'en'ampy yikpojkpimaa'kxtit, jøts nayide'en yikmo'odit ja øy'ajtin ja tsuj'ajtin møøt ja'adi niduki'iyi pøn jaty ja Dios tø wyinaty tyikpøkwyā'ach.”

Ku ja Pablo tpaduuñ ja ayuujk midi tsoo'mp tsajpjøtpy

¹⁹ 'Mets rey Agripa, nbaduujni øts idø'øñ tuki'iyi sa jaty øts ja Jesús xnimaay ku øts ja y'ayuujk nmadoojoø midi jap tsoo'mp tsajpjøtpy. ²⁰ Winets øts jam n'uktukmadowdi jawyeen pøn jaty jam wyinaty Damasco jøts nayide'en Jerusalén, jøts jam nayide'en tuki'iyi pøn jaty Judea etjotp, winets øts n'uktukmadowdi pøn ka'israelit jaa'dyi, jade'en øts jam n'uktukmadøø y jøts ja pyøkyu'unin tmajtstu'uttit jøts ja Dios yja' tu'ugyi tpaduujniyidit, nayide'en tsuj yjaa'y'attit jøts jade'en tnanky'ejxidit ku ja chinaayin tø tyiktigatsti. ²¹ Ku øts ja jaa'y jade'en ngajpxwejtiti ja'agøjxp øts ja israelit jaa'y jap xmajtstøø tsaptøjkjøtpy jøts øts ja' xuku'oogiwyā'andi. ²² Mø jøts ja Dios ja pudøjkin xmø'ø y ku øts ixymbaat ja kyajpxy y'ayuujk ngajpxwa'kxiyi, jøts ø ndukmadø y niduki'iyi pøn jaty ixpiky pøn jaty ka'ixpiky. Nijuuni øts ja jaa'y ja wenkpi ayuujk

ngadukmadøy, yø'øyi ngajpxy nayide'en sa ja Dios kyugajpxy jøts sa ja Moisés ojts wyā'andi, ²³ ku ja yiknitsokpi kuwani y'ayo'ombaatt jøts ku ja wyinaty tø y'øøky, ja'ats myijawyeen tunjöpip ku ja yjujkpyøkt jadigojk jap oo'kpi jutjötpy, jøts jade'en øøts njaa'y ttuknijawit ja wa'ats'ajtin møøt tuki'iyi ja naxwii'ñit jaa'y.

Ku ja Pablo tjadukmibøkwaañ ja rey Agripa jøts tpadu'unt ja Jesús yja'

²⁴ Xjats ku dø'øn ja Pablo jade'en ñagyugajpxiyi, winets ja møj yikutujkpi Festo møk'ampy yjanchkajpxy, jøts ja Pablo yiknimaay:

—iMjanchmo'tp me Pablo! Yø m'ixpiky'ajtin me nugo myikmo'jtip.

²⁵ Xjats ja Pablo t'adsojimbijty jøts tnimaay:

—Mets øy møj yikutujkpi, ka'ap øts nmø'øty; tiy øts idø'øn nwa'añ midi øts ngajpxy. ²⁶ Ixya dø'øn ja rey Agripa pøn yø'øbi winmaa'ñ wa'ats tnija'wip, paty øts ya jotmøk ngajpxy yø' wyinduujy; wamp øts idø'øn ku yø' tnijawi tuki'iyi, kumi ka'ap ja jam ayu'uch yjajty midi øts idø'øn nnigajpxy.

²⁷ ¿Mjanchja'wip mets rey idø'øn sa ja Dios kyugajpxy wyā'andi? N'ijxpy øts ku yjawi xjanchjawi.

²⁸ Xjats ja rey wyāañ:

—Kuk øts jeexyip jawaani xjaaktukmadøy, tøk øts yø jeexyip ngupiky.

²⁹ Xjats ja Pablo y'adsøøy:

—Øyi ja waani uk øyts ja yjamayi ya'atpi ayuujk, ka'ayi mets ja'ayi nadyu'uk xjanchjawit, wa'ambim ja Dios niduki'iyi tjanchjawidit pøn jaty øts n'ayuujk ya tø xmadooji.

³⁰ Ku dø'øñ ja Pablo jade'en kyajpxkijxy, winets ja rey niduki'iyi wya'kukidøø møøt ja møj yikutujkpi, jøts møøt ja ñidø'øxy jøts pøn jaty jap wyinaty, ³¹ winets abiky ñøjkxti jøts jap tkajpx'øyidi ja Pablo pyøky, jøts yide'en ñawyajnidøø:

—Ka'ap yø'øbi jaay yjawī ti ttuñ jøts yø' tku'oogit, jøts ni nayide'en kyapaat'aty jøts jap puxøjkjōtpy y'ett.

³² Winets ja rey Agripa tnimaay ja møj yikutujkpi Festo:

—Tø yø jeexy yikmajtstu'uty ku yø jeexy kø'øm tka'amidøy jøts ku ja møj windsøn César tyiidyuniyit.

27

Ku ja Pablo yikejxy Roma mā ja møj kutujktaajk

¹ Xjats ja møj yikutujkpi twinmaadyøø, winets ja Pablo yikajxwā'andi jam Italia møøt ja myibuxøjk jaay pøn jaty jap wyinaty tsumdyi, jøts nayide'en øts nmøødi pøn ya'at nøky tjaapy. Winets ja soldadi pyøkjø'jkidøø midi txøøw'ajtp Julio jøts midi tñigubajk'ajtp tukpiky ja soldadi, ja' xyøøw ja soldadi tukpiky Augusto. ² Jam wyinaty nayide'en tu'uk ja Macedoniit jaay midi kugajp'ajtp Tesalónica, ja' xyøøw Aristarco. Winets øø tuknax ndøjkijyi'ñ møøt ja Pablo jap barkijōtpy, jam ja barki wyinaty tø chøøñ Adramitio, jøts ñøjkxwā'añ mā jaty ja kajp jam Asiit etjotp. ³ Xjats øøts jam ndsøø'ñ Cesarea, jøts øø kyimjabom nja'aty mā kajp txøøwi Sidón, jamts ja soldadi Julio t'ayo'ixy ja Pablo, jøts ja myigu'uktøjk t'atstukmigajpxy jøts ja myigu'uktøjk yikpoo'kxiyi. ⁴ Xjats øøts jadigojk

ndsøø'ñ Sidón, winets øøts ja poj møk'ampy xjòpkuyø'øyyii'ñ, paty øø kuwani nnayø'øy aga'ñ'ampy ja et midi txøøw'ajtp Chipre, ma ja poj tuda'aky yø'øy. ⁵ Xjats øøts ja mejy ndanajxy jam Cilicia y'et'amidiy jøts nayide'en Panfilia y'et'amidiy, winets øøts nja'jty ma kajp txøøwi Mira jam Licia y'etjotp.

⁶ Jamts ja soldadi tu'uk t'ixaay ja barki, jøts ojts t'ejxpaaty tu'uk midi tø wyinaty chøøñ Alejandria jøts jam ñijkxy Italia, jøts øøts jadigojk xyiktøjkiyii'ñ xjats øø ndsøø'ñ. ⁷ Kawinaak xøøw øøts idø'øn jade'en udy'a'agy i n'awidijty, jøts øøts awisa jam njanchja'jty jam Gnido kajp y'amidiy, kumi ka'anim wyinaty ja møk poj y'amøki winets øøts jade'en'ampy jadigojk n'awidity Salmón kajp y'amidiy. Xjats øø nnayø'øy ma ja mutsk naajx jam mejy kujk'am midi txøøw'ajtp Creta. ⁸ Xjats øøts jade'en awisa njanchjanayø'øy ja naajx mejyjotp, xjats øøts awisa nja'jty ma kajp txøøwi Buenos Puertos jam Laseit kajp wingon.

⁹ Tø øøts wyinaty jeky ndaa'niñi mejyjotp, janch tsø'øgi møøt wyinatyni, jade'en'ampy ku wyinaty ja xuxpyoj myenwani paty ja Pablo tjanimaay ja yikbarkiyø'øbyi, ¹⁰ jøts wyaañ:

—Meets migu'uktøjkti, ka' yjawi y'øyt ku ndso'ongojmi'indit, nnajtsja'wip øts ku yjawi mayjøøjp n'ayo'ombaajtindit, windigø'øpy yø barki møøt ja pyikta'aky, nayi kø'ømbaat yjawi adøm nwindigø'øyindit.

¹¹ Ka'ats ja soldadi ja Pablo y'ayuujk tmibøjkøø, ja' ne'egi pyabøjk ja barki wyindsøn jøts ja yikyø'øbyi. ¹² Janch møk idø'øn xyuxy jøts

yjanchpøjy jam Buenos Puertos, paty namay yjanchwandøø jøts øy'ajtp øøts jam ne'egi ndsoont, jøts pøni majadakp øøts jøts nja'att Fenice midi nay jam tãmp Creta y'etjotp, jamts øø nyiknaxt ja xuxtyuu ja'agøjxp ku ja poj ka'ap jam jadine'en tyøki.

Ku ja poj yik'adøtsni bøjkiñaa ja mejy

¹³ Xjats ku ojts waani y'amøki ja poj, winets pyojkeejky jaduktamajñ jøts ja jaa'y wyandøø øy'ajtp jøts yjaakyø'ødyit. Xjats øø ndsøø'ñ, jøts øø nyø'øy mejpya'am et, jøts øø nnajxy Creta wingon. ¹⁴ Kuts waani y'ijty, winets ja poj møk'ampy yjanchmiiñ midi yiktejp Nordeste. ¹⁵ Ja'ats ja barki møk tjøpkuwojppøø jøts nugo wyejtsma'jtijøø, jøts ni sudso'ampy ja kya'ukyikmajadaajknijyi ja poj, xjats øøts ja ndyimy'ukmajtstutni, wan tyiknijkxy pøni ma tyiknijkxy. ¹⁶ Xjats øøts jam nnajxy ja' yjøkxø'øm ma ja naajx lii'nim mejkyuk'am midi txøøw'ajtp Clauda, ma jam ka'ap jadine'en møk pyøjy. Jamts ja mutsk barki midi yikpajidøjtp, ja'ats øøts awisa njanchyiktøjkiyi'ñ jap møj barkijøtpy. ¹⁷ Kuts øøts jade'en nyikpatkijxy ja mutsk barki, winets ja møj barki ja møj tejpxy yikta'awøø'nmuiky. Xjats kumi tsø'øgidip ja jaa'y ku ja barki jam tyøkit pu'jotp midi txøøw'ajtp Sirte, winets ja majpxy møj wet twejtstøødøø midi ja poj møøt tminamyajtsip, ¹⁸ jøts øøts ja tsimy jamyi tuki'iyi nguwojnaxkijxy mejyjotp; ¹⁹ jøts kyimdigøøk xøøw ixanims øøts ndyimy'ukuwojnaxkøjxni tuki'iyi ti jaty ja barki jap wyinaty myøøt'ajtpy. ²⁰ Kawinaak xøøw øøts jade'en nugo agubajkpy njanchyø'øy,

niti øø nga'ijxy ni xøøwi ni maadsa', ja'agøjxp ku møk yjanchtuuyøøch. Ka'ap øø n'ukjøp'ejxni jøts øøts jam jujky nbidsø'ømt mejyjotp.

²¹ Xjats øøts jade'en kawinaak xøøw n'ayuu'ijty, winets ja Pablo ojts wya'kuki jam jaa'y agujkp jøts wyaañ:

—Migu'uktøjkti, øy'ajtpik jeexy kuk øts n'ayuuik xmadojidøø, winetsik ngatso'oñindøø jam Creta jøts ya'atpi ayo'on jeexy jane'en ngapaajtyindi.

²² Kidi mjotmay'ookti, øy yø barki wyinaty yjawindigøy, nipønts kya'ookt. ²³ Mnija'wip

meets ku øts ja Dios Teety nmøøt n'ity, jøts ku øts ja y'ayuuik nbaduujniyi, ixyamgoots øts nwindson'ajtim tu'uk tø xaniguexy ankilis ²⁴ midi øts tø x'atsnøjmi: “Ni mgatsø'øgit Pablo, kuwani jam Roma xwinguwa'agit ja møj windsøn César, ja'agøjxp ja Dios myiknitso'ok'atidit niduki'iyi, jøts nipøn tu'ugin kya'ookt ya barkijøøjty.”

²⁵ Paty migu'uk ixyam nnigajpxy, møkpihta'akti mwinmaa'ñ, njanchja'wip øts ja Dios jøts nnijawi ku kuwani jade'en tyikjatt sa øts ja ankilis tø xnøjmi. ²⁶ Ja' ku kuwani ja møk poj jam nøjkx xnajtsjibejpi'indi ma ja naajx jam mejyjotp.

Jade'en idø'øn ja Pablo tnimaay ja myigu'uk.

²⁷ Majtsk samani øøts idø'øn wyinaty tø nwidity barkijøtpy, winets øøts jam ojts koots nja'aty ma møj mejy txøøwi Adria, møk idø'øn ja poj ja barki jam tjanchyik'adi'ich. Xjats ku chuu'm'ajty, winets ja yikbarkiyø'øbyi tnaajtsja'widøø ku ja barki ja naajx yjawi tpaatwani. ²⁸ Winets tkejpxti ja nøø kyøjnk'ajtin, xjats t'ejxti ku ja ee'pxmaktujt metri kyøjnki; xjats jawaani yjaakyø'ødyøø jøts jadigojk

tkejpxkojmidi, xjats t'ejxti ku ja ee'pntaxujk metri kyøjnki. ²⁹ Winets chø'jkidøø ja yikbarkiyø'øbyi ku jotmøn ja barki jam wyinguwopit møj tsaagøjxp, winets ja yikbarkiyø'øbyi ja møj pux'ajo'jk twendidøø maktaxk, xjats ja tniwøjidøø kunim ja jap nøøbatki'py muum y'ajø'øky, xjats ja barki jade'en wya'k'amøkiyi'ñ. Janch tsø'øgi jawi d'øon ja jam tyiknaxti ku pojin yjanchkaxi'ñi. ³⁰ Jøts wyinmaydi ja yikbarkiyø'øbyi jøts kya'akwa'andi jam møj barkijotp, winets jam ñøjkxti barkijøp'am, jade'en ñadyiyi ttunwa'andi jøts ja pux'ajo'jk tjaakpikta'akwa'andi jap mejy'ok'ajpy, ja'agøjxp ojts tyikpidsømwa'andi ja mutsk barki jøts jade'en kya'akwa'andi. ³¹ Xjats ja Pablo t'ejxpaajty, jøts jade'en ttukmadøøy ja soldadi jøts nayide'en ja myisoldadi, jøts tnimaay:

—Ku yø yikbarkiyø'øbyi ya kyata'andit, ni sudso'ampy adøm ya ngapidsøø'mindit.

³² Winets ja soldadi tmidsujkidøø ja mutsk barki jøts nøøjotp tyiknaxkidaktøø, ja'agøjxp jøts nipøn kyaka'akt.

³³ Xjats ku xiijndyaajky, winets ja Pablo tnimaay ja myigu'uk jøts o winø'ønin kya'adyit, jøts tnimaay:

—Tø yjawi myajtsk syamani'ni ku jade'en mgama'adi jøts ni mgakaydi. ³⁴ Øts wamp jøts winø'ønin mga'adyit jøts ja møjaaaw xpøktit, pø ixyam inet nipøn inet tu'ugin kyawindigø'øty.

³⁵ Xjats ku ja Pablo jade'en tkajpxwijy ja myigu'uk, winets tni xajiyi'ñ tu'uk tsapkaaky jøts ja Dios ttamøjja'wiyi'ñ jam myigu'uk wyingujkp, jøts ja kø'øm kyaay. ³⁶ Xjats ku ja myigu'uk t'ejxtøø, winets ja yjotkujkidøø jøts kyaadyøø nayide'en.

³⁷ Majtsk magø'pxy ja tugui'pxmyaktujt øøts jap wyinaty njaa'y'aty barkijøtpy. ³⁸ Xjats ku kyaagyøxtøø, jøts ja ariimbajk kunchi'am tuki'iyi jamyi t'ukniwibejpatkøxnidøø mejyjotp, jøts jade'en ja barki tyiktøø'tskyidøø.

Ku ja barki mya'jty jam mejy'am

³⁹ Xjats ku døøn xiijndyaajky, winets ja yikbarkiyø'øbyi ni tka'ejxkapti ja naxwii'ñit pø mā døøn jam wyinaty tø tyaandi, ja'ayi ku t'ejxpaatti ja mejpyaa' mā ja nøø ja poj jam møk kayak'adi'ichiyi, winets wyinmaydi jøts ja barki nugo tyikyø'øpyidsømwa'andi mā ja nøø jam t'ejxti ja pyaa'. ⁴⁰ Xjats tmidsujkidøø ja pux'ajo'jk midi ja barki tmach'ejtp, jøts ja japyi tyiktaandøø mejy'ok'ajpy. Winets ja jøpmiweenguipy tkajo'ongøxtøø midi ja barki twejtsyø'øpy, jøts ja majpxwyet nayide'en jam tkudidyøø barki jøp'am. Xjats ku ja poj ja tmajch, winets ja barki jam udyaa'aky y'ukyø'øpyidsømwa'añ jam mejpya'am. ⁴¹ Xjats jam ojts adsu'jky tyøki mā ja nøø jam ñawyinaxyiyi, winets ja barki yjøøjp jam ojts møk'ampy kyutopi pul'jotp, mā ja nøø jam wyinaty yø'øy'awidity. Jamts niwinø'ønin kya'ukyuu'kxni, xjats ja mejy møk'ampy ojts pyetyiyi jam y'ix'am'ampy, jøts ja barki'øjx jade'eñi ja nøø tyakø'jtsigyøjxiyøø. ⁴² Xjats ja soldadi wyinmaydi jøts tyik'ookwa'andi ja pøkyjaa'y, ja'agøjxp ku jotmøñ kya'aktit jam mejyjotp. ⁴³ Ka'ats ja soldadi wyindsøn ja Pablo tnankyik'ookwa'añ paty ka' tyikjajty, ja'ayi t'ane'emy pøni pøn tjajtp ja nøøyumk wan ja jawyeen tnødøkidi jøts myejpyidsø'ømdit. ⁴⁴ Jøts

nayide'en t'ane'emy pøn jaty tkajajtp ja nøøyumk, wan ja pu'gyøjxp tyø'ødyi, uk øy'ajtp nayide'en barki pidasikøjxp. Xjats idø'øn jade'en niduki'iysi jujky myejpyidsømdøø.

28

Sa yjajty sa kyubejty ja Pablo jam ma naajx txøøwi Malta jam mejyjotp

¹ Ku øøts idø'øn jade'en tum jujky jam nbidsiimy mejyjotp, xjats øø nnija'wiyii'ñ kudam ja et jam txøøwi Malta midi jam mejkyuk'am. ² Winets øøts ja Malta jaa'y jam janch tsuj xwindsø'jkisyii'ñ, jøts ja jøøn tyikmøjidøø janch møj, ja'agøjxp ku yjanchxuxy ja et jøts ja tuu nayide'en. Winets øøts nyikyaajxyii'ñ niduki'iysi, jøts øø nnay'ajo'kxyit. ³ Winets ja Pablo nayide'en t'atskajpmuky ja tøøts ja'axy, ja'ats wyinaty yjøn'o'jxip winets ja awa'andsaa'ñ jam tu'uk pyidsiimy ja'ax agujkp ku ja jøøn y'ikyiyi. Xjats ja Pablo yiktsu'jch kyøjø'øm. ⁴ Xjats ku ja kugajp t'ejxpaatti ku ja jiyujk jam tyiiñi Pablo kyøjø'øm, winets ñawyajnidøø:

—Yikjaa'y'oo'kpi ya'at yjawi, øy jap mejyjøtpy yjabidsimy jujky, ixyamts kø'øm ja Dios ja tiidyu'unin tø myø'øyi jøts y'ookt.

⁵ Xjats ja Pablo tjønwejtsiyii'ñ ja tsaa'ñ jøts jade'en myatstuujtiyøø, nisa dø'øn ja Pablo kyø' kyajajty. ⁶ Tum jade'en idø'øn ja jaa'y ja tjøp'ejxti juuni ja kyø' kyexpøkt, uk juunits yik'oogiyit. Ku dø'øn ja jade'en tjajøp'ejxtøø, xjats t'ejxti ku ja Pablo niti kyajatyiyi, winets ja wyinmaa'ñ jatyi tyiktigatstøø jøts ñawyajnidøø ku ja Pablo Dios ja'.

⁷ Xjats ku dø'øn jam jade'en yjajty, jamts wyinaty tu'uk wingon chøøni ja jaa'y pøn ja kajp jaa'y tniwindsøn'ajtp, ja' xyøøw Publio, ja'ats øøts jam xwaaaw tyøjkjotp, jøts øøts jam tigøøk xøøw janch tsuj xyikja'adaajky. ⁸ Jamdam wyinaty Publio tyeety pyiky jøømba'am, jøts nayide'en ja ni'jpya'am tmøødi, winets ja Pablo ojts tninijkxy jøts t'atmigajpxy. Ja'ats ojts tkudsapkaajpxy jøts ja pamaa'y jaa'y myøkpiky ku ja ojts tkønixajy. ⁹ Winets ja Pablo niduki'iyi ja pamaa'y jaa'y ñimejniyøø pøn jaty jap wyinaty kugajp'ajttip jøts jade'en choktøø. ¹⁰ Winets øøts may ja may'ajt jadi'iñi nyikmøø'y, xjats ku øøts jap barkijøtpy ndsoonwaaani, xjats øøts tuki'iyi xmøøy pøni ti jaty øøts xka'ejtxip.

Ku ja Pablo yja'jty jam Roma

¹¹ Tø øøts jam wyinaty tigøøk po' ndsinaañi jam Malta, jøts øøts ja tu'uk ndatøjkijyi'ñ ja barki midi jam nayide'en tyiknajx ja xuxpyoj. Jamts ja'abi barki majtsk ja dios awanax txox'aty midi tyejtíp dios Castor jøts ja dios Pólux; ja'abi barki dø'øn ja wyindsøn kugajp'ajtp Alejandría. ¹² Xjats øøts jade'en ndsøø'ñ, winets øø nja'jty ma kajp Siracusa, ma øøts ndaañ tigøøk xøøw. ¹³ Jamts øøts ndsøø'ñ jadigojk jøts øø nnijkxy Regio. Jøts øø kyimjabom ndsøø'ñ, winets ja wimbatpoj myiñ, ja'ats øø møk xpadej jøts øøts jam nja'jty kyimajtsk xøøw ma kajp txøøwi Puteoli. ¹⁴ Jamts øø nbaajty winaagin nmigu'uktøjk pøn ja Jesús yja' tpaduujnidip, ja'ats wandøø jøts øøts ja jam nmøøtaa'nit tu'uk samani, winets øøts jam tekyjøø'm ndsoo'naa jøts øøts nnijkxy Roma. ¹⁵ Tø øøts ja

wyinaty xnijawɪ ja nmøøtjanchja'wibidi, ja'ats jam tsoo'ndøø Roma jøts øøts x'atspatsøy tuu'am ma kajp txøøwi Foro de Apio, jøts nayide'en øøts jam ojts ja winaagin xpatsøy ma ja'taajk txøøwi Tres Tabernas. Xjats ku ja Pablo ja myigu'uk twin'ijxy, winets ja ttamøja'wiyi'ñ ja Dios jøts jotkujk ja ñayja'wiyøø. ¹⁶ Xjats ku øøts jam nja'ljty Roma, jøts ja soldadi windsøn tkøyajky ja pøkyjaa'y jam ma ja puxøjk adsinaabyi windsøn. Winets ja Pablo yikni'maay jøts ja tyøjk abiky t'ixa'at, ja'ayi ku nugo tu'uk ja soldadi y'ejx'ityiyi.

Ku ja Pablo kyajpxwa'kxy jam Roma

¹⁷ Xjats ku døø'n jam jade'en ja Pablo chinaay tigøøk xøøw jam tyøjkjotp, winets twaadsøøy ja israelit jaa'y ja myøjaa'dyøjkti, xjats ja ñamyujkidøø, jøts ja Pablo tnimaay:

—Migu'uktøjkti, niti øts ngadamidundigøy ja nmigu'uk israelit jaa'dyi, jøts nika'ap øts nayide'en nmidundigøy ja møjaa'chinaa'yin, kuwanits adøm nmigu'uk israelit jaa'y xmajch jam Jerusalén, jøts øts ojts xkøyaky puxøjkjotp ma romanit jaa'y kyutujk jam. ¹⁸ Ku øts nyiktiidyuun, winets øts jadi'iñi xmajtstu'utwandi ja'agøjxp ku øts nbøky ni tu'uk xkapaajtidi midi'ibi øts xuku'oogiwyandip. ¹⁹ Ka'ats ja israelit jaa'y tyikjatwa'andi jøts jadi'iñi nyikmajtstu'utt, ja'agøjxp øts kuwani n'amidøøy jøts øts ya xiidyu'unt ja romanit møj windsøn. Ka'ap øts ja' ya nnimiñ jøts øts nmigu'uk israelit jaa'y ja' ndani'øønit. ²⁰ Yø' meets ixyam ndaniwaadsøøpy, jøts meets ka'pxy ndukmado'ot tigøjxp ku øts jade'en puxkadeen køwiñ n'ity; ja'agøjxp ku adøm niduki'iyi israelit

jaa'y njøp'ijxyindi ku ja Dios ja oo'kpi jadigojk tyikjujkyiky jap oo'kpi jutjøtpy.

²¹ Xjats ja møjaa'dyøjk t'adsojimbettøø, jøts wyandøø:

—Ni tu'uk øøts ja israelit jaa'y ñøky ya xkapaaty mets køjxp, jøts ni tu'uk adøm nmigu'uk israelit jaa'y nisa kyawa'añ. Ka'ap pøn mga'ødyijyi pøn jam tsoo'mp jøts ya tø yja'aty. ²² Nija'wip øøts ku yø' o madsoo yikpagajpxy pøn yø jemy ixpøjkin tjanchja'widip, paty øøts ndsøky'aty jøts øø xuk-mado'ot.

²³ Winets tkajpxy'ajttøø ti xøøw jadigojk ñamyukidit, xjats ku tpaajty ja tiempi winets ja jaa'y may ñamyukidøø ma Pablo jap wyinaty tø yja'ada'aky. Winets ja Pablo jøpyi kyajpxøjkiyiñ kunim chuu'iyiñ ja xøøw. Jøts jade'en ttukmadøøy sa nwindson'ajtim Dios ja ñaxwii'ñit jaa'y ttanitani ja kyutujk. Ja'ats tyukmadøøpy sa ja Moisés kyutujk, jøts nayide'en sa ja Dios kyugajpxy ojts ttukjaadyañ, jade'en idø'on ja udyala'aky tjadukja'gyujkiwyaañ ku ja Jesús ja yiknitsokpi pøn ja israelit jaa'y yjøp'ejxtip. ²⁴ Xjats winaagin tja'gyukidøø, jøts niwinaagin ka' tmibøjktøø sa ja Pablo tjanigajpxy; ²⁵ xjats kumi ka'ap ja niduknax tmibøjktøø, winets ja choonwanidøø, jøts ja Pablo jadigojk tnimaagyojmi:

—Janch tiydam idø'on ja Espíritu Santo wyaañ midi ja Dios kyugajpxy Isaías tyukmadoow ja n'apteety'amøjti, ku ja yide'en wyaañ:

²⁶ Nøjcx x'atsnøjmi yø'øbi jaa'y:

Wa'ats meets xjamado'ot, jøts ka' xmøjpikta'aktit, nayide'ents wa'ats xja'ejxtit, jøts ka' x'ejxkaptit;

27 jabi yø'øbi jaa'y kawine'enxi kyujuunidi,
 janch wenk myadowdi,
 jøts wimbeets ñabyikta'agyidi;
 paty ka'ti tmøjpikta'akti,
 jøts ni tkadamadowdi ja tyatsk,
 niwinø'ønin ja kyubajk kyaja'gyukidi,
 jøts ni tkadyimyikwimbetti yø wyinmaa'ñ ok nbo-
 jkpimaa'kxt.

28 Nijawi meets ku ja Dios ja yiknitso'ok'ajtin
 øøts ixyam ngajpxwa'kxtsoo'ni ma jaa'y
 kya'israelitjaa'yidi, ja'ats ne'egi tja'gyukidip.

29 Xjats ku ja Pablo jade'en wyaañ, winets ja
 israelit jaa'y choo'nidøø, ja'ats møk'ampy ja xem
 ja yam nugo nadyakajpxidøø ja'abi ayuujk.

30 Majtsk jumøjt ja Pablo jam ka'pxy tyaa'nii'ñ
 ma ja tyøjk jam t'ajuudyuky, tyajotkujk'ajtpy ja
 Pablo pøn jaty jam atsmigajpxiyip. 31 Jotkujk
 idø'øn ja tkajpxwa'kxy ka' ti jotmay, tyuk'ixpijkpy
 ja jaa'y sa ja Dios Teety ja kyutujk ttanitanani ja
 yjaa'y, jøts nayide'en ttukmadøy sa yjajty kyube-
 jty ja nwindson'ajtim Jesús, xjats jade'en nipøn
 kya'adsejpiyøø.

**Ja øgyajpxy ja ømyadya'aky midi xukpaajtimp
ja nitso'ok'ajtin
New Testament in Mixe, Tlahuitoltepec
(MX:mxp:Mixe, Tlahuitoltepec)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Tlahuitoltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Tlahuitoltepec [mxp], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Tlahuitoltepec

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

422dcf73-46a5-5403-b423-8406ed76ac1d